

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ОКРУЖНИ СУД У БЕОГРАДУ

Веће за ратне злочине

Посл.бр.К.в.1/2003

У ИМЕ НАРОДА!

Окружни суд у Београду – Веће за ратне злочине, у претресном већу састављеном од судија Веска Крстајића као председника већа, Гордане Божиловић – Петровић и Винке Бераха – Никићевић као чланова већа, са записничарем Славицом Јевтић, у кривичном предмету против опт. Вујовић Мирољуба из Новог Сада кога бране Петрушић Ненад адв. из Београда и Заклан Мирослав адв. из Новог Сада, Вујановић Станка из Београда кога по службеној дужности брани Перковић Мирослав адв. из Новог Сада, Перић Јовице из Новог Сада кога брани Јеврић Зоран адв. из Београда, Атанасијевић Ивана из Крушедола, кога по службеној дужности брани Вукотић Војислав адв. из Београда, Маџарац Предрага из Бачке Паланке кога по службеној дужности брани Перески Славко адв. из Новог Сада, Војновић Милана из Зрењанина кога по службеној дужности бране Вујин Милан и Славиша Продановић адв. из Београда, Ланчужанин Милана из Шида кога бране Калањ Ђорђе, Штрбац Саво, Станић Милан и Станојловић Бојан адв. из Београда, Милојевић Предрага из Руме кога бране Калањ Ђорђе, Штрбац Саво и Станић Милан адв. из Београда, Златар Вуја из с.Бождаревац Општина Барајево кога по службеној дужности бране Ђурђевић Владимир адв. из Новог Сада и Јелушић Рајко адв.из Београда, Мугоша Горана из Бачке Паланке кога бране Илија и Марија Радуловић те Слободан Сташевић адв. из Београда, Шошић Ђорђа из Крушевца кога по службеној дужности брани Бељански Владимир адв. из Новог Сада, Ђанковић Мирослава из Лаћарака кога по службеној дужности брани Јелушић Рајко адв. из Београда, Драговић Предрага из Сремске Митровице кога бране Калањ Ђорђе и Станић Милан адв. из Београда те Левајац Зоран адв. из Сремске Митровице и Апро Љубомир адв. из Новог Сада, Калаба Наде из Београда коју по службеној дужности брани Перковић Мирослав адв. из Новог Сада, Љубоја Марка из Калуђерице кога брани Дозет Ђорђе адв. из Београда, Катић Слободана из Сурчина кога брани Бојков Александар адв. из Новог Сада, због кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из чл.144 КЗ СРЈ, по оптужницама Тужилаштва за ратне злочине РС посл. бр.КТРЗ 3/03 од 4.12.2003.год., КТРЗ 4/03 од 24.05.2004.год. и КТРЗ 4/04 од 26.05.2004.год. измењеним поднеском од 16.09.2005.год., након делимично и нејавног главног претреса, одржаног у више претресних дана а у периоду почев од 9 марта 2004.год. а завршеног дана 8 децембра 2005.године у присуству окривљених, њихових бранилаца, заменика

Тужиоца за ратне злочине РС Душана Кнежевића, пуномоћника оштећених - Хољевац Љиљане, Ковач Ива, Нејашмић Миле, Јурела Давора, Јантол Бисерке, Крезо Хрвоја, Влахо Зденке, Нађ Ксеније, Ђуђар Ђура, Вујевић Зорице, Спудић Марине, Лукић Ружице, Теић Ружице, Јеротић Љубице, Лет Жељке, Крајиновић Анта, Јанић Катарине, Бегчевић Марије, Шкондро Јаке, Гаврић Елвире, Тускоњић Хилде, Шарик Јелице, Јарабек Дубравке, Јуришић Терезије, Јовановић Весне, Пап Милице, Јуришић Дарије, Лесић Јасминке, Баинраух Габријеле, Граф Верице, Ацага Мире, Мутвар Антона, Красић Марије, Вареница Бригите, Далић Сање, Главашевић Мајде, Молнар Ђурђице, Јантол Наде, Стефанко Катарине, Јуришић Маре и Љубас Анице ([REDACTED] [REDACTED]) - Рајка Даниловића, Гордане Лозналијевић – Даниловић, Томић Слободана, Баровић Николе и Драгољуба Тодоровића адвоката из Београда и Наташе Кандић, донео је и дана 12 децембра 2005.год., јавно, у присуству наведених странака објавио следећу

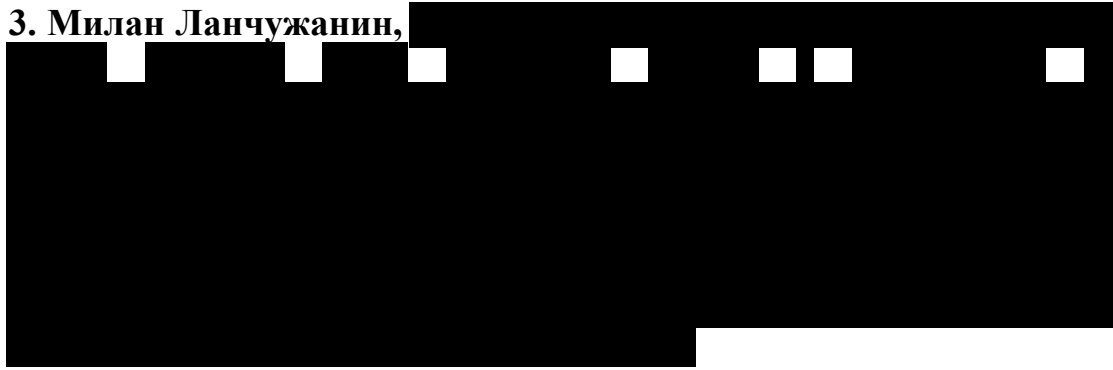
ПРЕСУДУ

Окривљени:

1. Миролjub Вујовић, [REDACTED]

2. Станко Вујановић, [REDACTED]

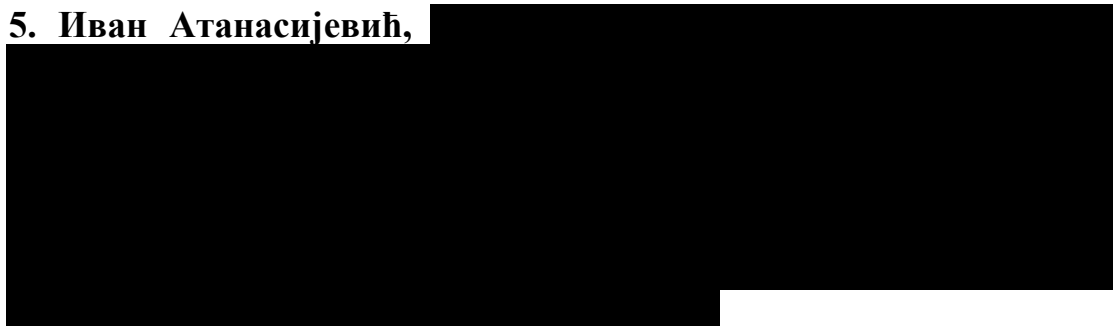
3. Милан Ланчужанин,

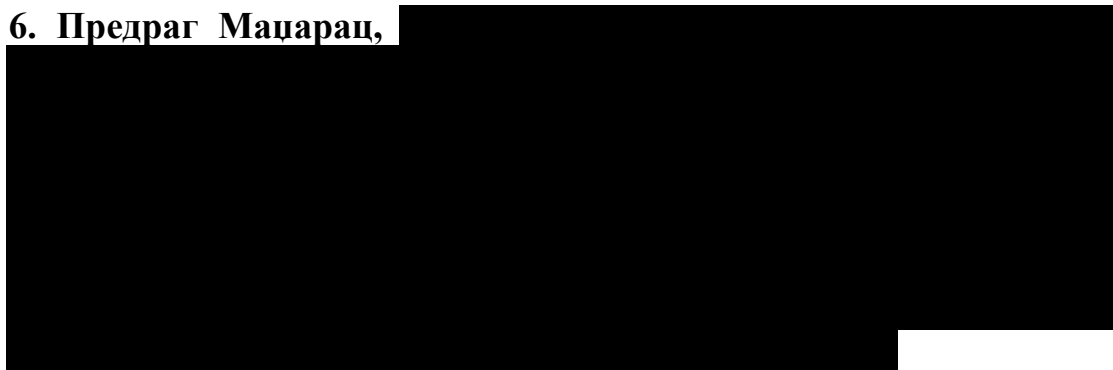
4. Јовица Перић,

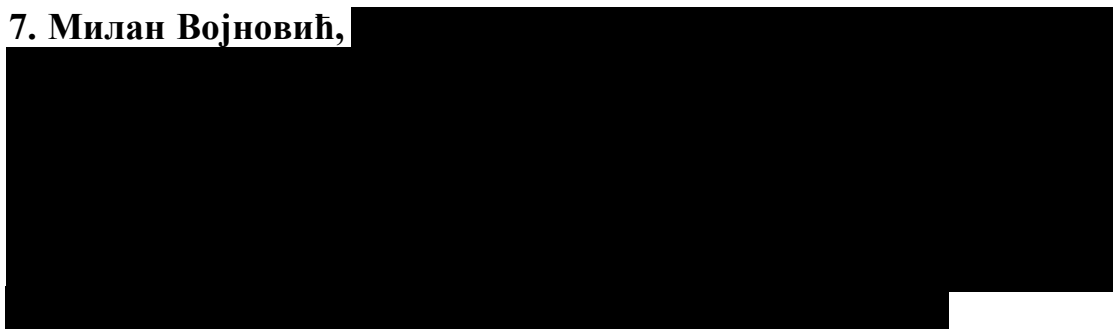
5. Иван Атанасијевић,

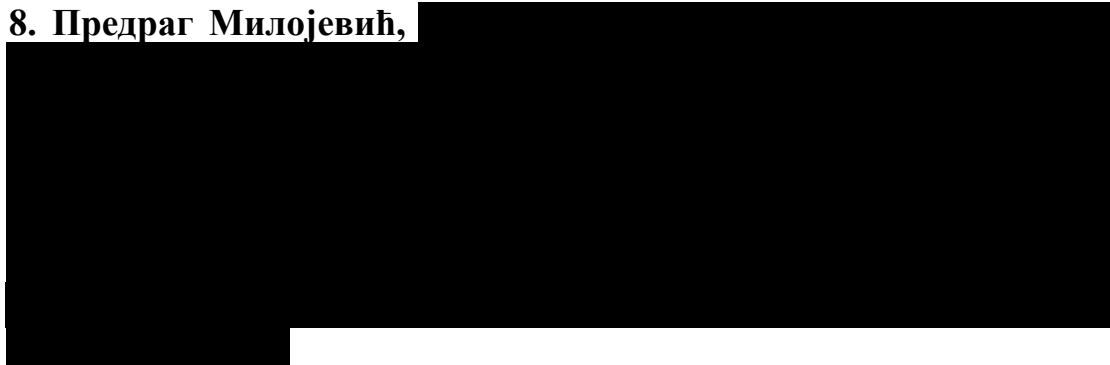
6. Предраг Маџарац,

7. Милан Војновић,

8. Предраг Милојевић,

9. Вујо Златар,

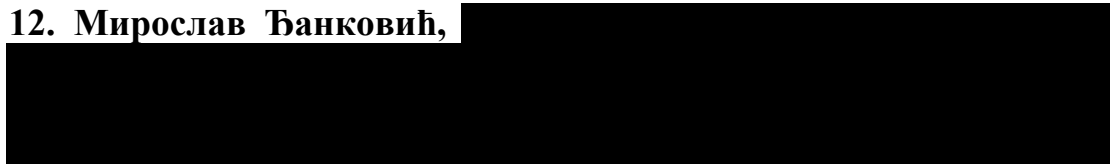
10. Горан Мугоша,

11. Ђорђе Шошић,

12. Мирослав Банковић,

13. Предраг Драговић,

14. Нада Калаба,

к р и в и с у

што су:

у времену од поподневних часова дана 20.11. до раних јутарњих часова дана 21.11.1991. године, на пољопривредном добру Овчара, у Вуковару, у тадашњој Републици Хрватској, у саставу бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), као припадници Територијалне одбране (ТО) Вуковара и добровољачке јединице «Лева суподерица», које су биле у саставу тадашње Југословенске народне армије (ЈНА), кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба који је у том региону постојао, а који није имао

карактер међународног сукоба, противно члану 3. став 1. тачка а) и ц) и члану 4.А став 1, 2. и 4, Треће женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године, ратификоване од стране Народне скупштине ФНРЈ 1950. године, и члана 4. став 1. и став 2. тачка а) и е) Допунског протокола уз Женевске конвенције из 1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба, од 8. јуна 1977. године («Сл. лист СФРЈ» број 16/78 – Међународни уговори), према ратним заробљеницима - припадницима хрватских оружаних снага, милиција, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, а који су претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у болници а затим предати ТО Вуковара, вршили убиства, телесно их повређивали и нечовечно поступали на начин којим се вређа људско достојанство,

па су тако:

припадници ТО Вуковара **окр. Мугоша Зоран звани «Куштро» и окр. Ђанковић Мирослав звани «Ђани»**, припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Милојевић Предраг зв. «Кинез»**, и **окр. Драговић Предраг зв. «Цеца» и «Капетан»** заједно са више НН лица, формирали шпалир, кроз који су били приморани да протрче ратни заробљеници приликом уласка у хангар и које су сви заједно тукли дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама по разним деловима тела, наносећи им телесне повреде, што су сем окр. Милојевића и окр. Драговића, наставили и у хангару, где је и командант добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Ланчужанин Милан зв. «Камени»**, ударао рукама и ногама ратне заробљенике, а **окр. Калаба Нада** испред хангара најпре ногом у цеваницу ударала једног НН ратног заробљеника а нешто касније га и лишила живота, пуцајући му из пиштоља у главу, да би у хангару, по извршеном попису и утврђивању идентитета ратних заробљеника, командант ТО Вуковара **окр. Вујовић Мирољуб** и његов заменик, **окр. Вујановић Станко** и **окр. Ланчужанин Милан зв.»Камени»** као командант добровољачког одреда «Лева Суподерица», наредили да се врше убиства ратних заробљеника и да се исти у групама од по 30 до 40 лица укрцају у приколицу трактора, одредили лица која ће вршити ликвидацију, а касније након бекства ошт. Новак Зденка из приколице трактора, одредили и лица која ће ићи у пратњу трактора да неко не побегне те су ратни заробљеници у 5 - 6 наврата одвожени према Грабову на око 1 км. од «Овчаре», где је вршено њихово стрељање,

при чему су припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Шошић Ђорђе, звани «Џорж» и «Чича» и окр. Милојевић Предраг звани «Кинез»** као и НН лице под надимком «Топола», из приколице извели по једног неидентификованог ратног заробљеника и лишили их живота, тако што су им ножевима пререзали вратове,

и где су преостали ратни заробљеници извођени из тракторске приколице у групама од по 6, 7 или 8 лица и постројени испред претходно ископане јаме, где су припадници ТО Вуковара и то : **окр. Перић Јовица, окр. Војновић Милан зв. «Мићо медоња», окр. Мацарац Предраг зв. «Пеђа», окр. Банковић Мирослав зв. «Ђани» и окр. Златар Вујо,** припадници добровољачке јединице «Лева суподерица», **окр. Драговић Предраг зв. «Цеца» и «Капетан», окр. Атанасијевић Иван зв. «Ико»** (тада **Хусник Ивица**) и НН лице под надимком «Топола» и више других НН лица, формирали стрељачке водове и из ватреног оружја пуцали у њих, а по наређењу **окр. Вујановић Станка** који је и сам том приликом пуцао и тако их стрељањем лишили живота, а после пуцања је **окр. Милојевић Предраг, зв. «Кинез»** прилазио стрељаним лицима која су још давала знаке живота и из револвера пуцањем у главу лишавао их живота, а потом су лешеве у јами затрпани, загртањем земље булдожером,

и на крају **окр. Вујовић Мирољуб, окр. Вујановић Станко** и више НН лица, испред описаног хангара на «Овчари» извршили убиство стрељањем још најмање десет ратних заробљеника, који су затим закопани у рову који је до тада служио за укопавање артиљеријског оруђа,

те су на овај начин лишили живота најмање 200./двестотине/ лица, од којих је идентификовано 192/стодеведесетдва/ лица и то:

1. Ацага ([REDACTED]) Јозо, рођен [REDACTED] године,
2. Ахметовић ([REDACTED]) Исмет–Иво, рођен [REDACTED] године
3. Андријанић ([REDACTED]) Винко, рођен [REDACTED] године,,
4. Арнолд ([REDACTED]) Крешимир, рођен [REDACTED] године,
5. Асађанин ([REDACTED]) Илија, рођен [REDACTED] године,
6. Бабић ([REDACTED]) Дражен, рођен [REDACTED] године,
7. Баинраух ([REDACTED]) Иван, рођен [REDACTED] године,
8. Бајнраух ([REDACTED]) Томислав, рођен [REDACTED] године,
9. Балаш ([REDACTED]) Стјепан, рођен [REDACTED] године,
10. Балог ([REDACTED]) Драгутин, рођен [REDACTED] године,
11. Балог ([REDACTED]) Јосип, рођен [REDACTED] године,
12. Балог ([REDACTED]) Звонко, рођен [REDACTED] године,
13. Балванац ([REDACTED]) Ђуро, рођен [REDACTED] године,
14. Баножич ([REDACTED]) Борис, рођен [REDACTED] године,
15. Барањаји ([REDACTED]) Перо, рођен [REDACTED] године,
16. Барбарић ([REDACTED]) Бранко, рођен [REDACTED] године,
17. Барбир ([REDACTED]) Ловро, рођен [REDACTED] године,
18. Барић ([REDACTED]) Ђука, рођен [REDACTED] године,
19. Баришић ([REDACTED]) Фрањо, рођен [REDACTED] године,
20. Барта ([REDACTED]) Анђелко, рођен [REDACTED] године,
21. Батарело ([REDACTED]) Жељко, рођен [REDACTED] године,

22. Баумгернер () Томислав, рођен . године
23. Бегчевић (Марко, рођен . године,
24. Бегов (Жељко, рођен . године,
25. Бингула (Стјепан, рођен . године,
26. Бјелановић (Ранго, рођен . године,
27. Блажевић (Златко, рођен . године,
28. Крунеш Бранимир, рођен . године,
29. Босак (Марко, рођен . године,
30. Босанац (Драгутин, рођен . године,
31. Босанац (Томислав, рођен . године,
32. Брачић (Звонимир, рођен . године,
33. Буквић (Ђорђе, рођен . године,
34. Буовац (Иван, рођен . године,
35. Црњац (Иван, рођен . године,
36. Михалец Јосип, рођен . године,
37. Чупић (Станоја, рођен . године,
38. Далић (Тихомир, рођен . године,
39. Долишни (Ивица, рођен . године,
40. Драгун (Јосип, рођен . године,
41. Ђуђар (Саша, рођен . године,
42. Ђукић (Владимир, рођен . године,
43. Дувњак (Станко, рођен . године,
44. Ебнер (Винко-Ђуро, рођен . године,
45. Фришчић (Драгутин, рођен . године,
46. Фурунција (Петар, рођен . године,
47. Гајда (Роберт, рођен . године,
48. Галић (Миленко, рођен . године,
49. Галић (Ведран, рођен . године,
50. Гарвановић (Борислав, рођен . године,
51. Гаврић (Драган, рођен . године,
52. Главашевић (Сениша, рођен . године,
53. Граф (Бранислав, рођен . године,
54. Гранић (Драган, рођен . године,
55. Грубер (Зоран, рођен . године,
56. Гудељ (Драго, рођен . године,
57. Хегедушић (Марио, рођен . године,
58. Херцег (Жељко, рођен . године,
59. Херман (Иван, рођен . године,
60. Херман (Стјепан, рођен . године,
61. Хлевњак (Недељко, рођен . године,
62. Хољевац (Никица, рођен . године,
63. Хорват (Ивица, рођен . године,
64. Илеш (Звонко, рођен . године,
65. Имбришић (Ивица, рођен . године,
66. Ивезић (Александар, рођен . године,
67. Јајало (Марко, рођен . године,

68. Јакубовски () Мартин, рођен . године,
69. Јамбор () Томо, рођен . године,
70. Јанић () Михаел, рођен . године,
71. Јантол () Борис, рођен . године,
72. Јарабек () Златко, рођен . године,
73. Језицић () Ивица, рођен . године,
74. Јован () Звонимир, рођен . године,
75. Јовановић () Бранко, рођен . године,
76. Јовановић () Оливер, рођен . године,
77. Јурела () Дамир, рођен . године,
78. Јурела () Жељко, рођен . године,
79. Јурендић () Драго, рођен . године,
80. Јуришић () Марко– Јосип, рођен . године,
81. Јуришић () Павао, рођен . године,
82. Јуришић () Жељко, рођен . године,
83. Качић () Игор, рођен . године,
84. Капустић () Јосип, рођен . године,
85. Келава () Крешимир, рођен . године,
86. Кнежић () Ђуро, рођен . године,
87. Колак () Томислав, рођен . године,
88. Колак () Владимир, рођен . године,
89. Коморски () Иван, рођен . године,
90. Костовић () Борислав, рођен . године,
91. Ковач () Иван, рођен . године,
92. Ковачевић () Зоран, рођен . године,
93. Кожул () Јосип, рођен . године,
94. Крајиновић () Иван, рођен . године,
95. Крајиновић () Златко, рођен . године,
96. Красић () Иван, рођен . године,
97. Крезо () Ивица, рођен . године,
98. Кристичевић () Казимир, . године,
99. Лесић () Томислав, рођен . године,
100. Лет () Михајло, рођен . године,
101. Лили () Драгутин, рођен . године,
102. Ловрић () Јоко, рођен . године,
103. Луцић () Марко, рођен . године,
104. Лукић () Мато, рођен . године,
105. Љубас () Хрвоје, рођен . године,
106. Магоч-Мамић () Предраг, рођен . године,
107. Мајор () Жељко, рођен . године,
108. Маричић () Зденко, рођен . године,
109. Маркобашевић () Ружица, рођена . године,
110. Међеши () Андрија, рођен . године,
111. Међеши () Зоран, рођен . године,
112. Миховић () Томислав, рођен . године,
113. Микулић () Здравко, рођен . године,

114. Мишић () Иван, рођен () године,
 115. Млинарић () Миле, рођен () године,
 116. Мокош () Андрија, рођен () године,
 117. Молнар () Саша, рођен () године,
 118. Мутвар () Антун, рођен () године,
 119. Нађ () Дарко, рођен () године,
 120. Нађ () Фрањо, рођен () године,
 121. Нејашмић () Иван, рођен () године,
 122. Шименић Дамир, рођен () године,
 123. Омеровић Мерсад, рођен () године,
 124. Орешки () Владислав, рођен () године,
 125. Пап () Томислав, рођен () године,
 126. Патарић () Жељко, рођен () године,
 127. Павлић () Слободан, рођен () године,
 128. Павловић () Златко, рођен () године,
 129. Перак () Мато, рођен () године,
 130. Перко () Александар, рођен () године,
 131. Перковић () Дамир, рођен () године,
 132. Перковић () Јосип, рођен () године,
 133. Петровић () Стјепан, рођен () године,
 134. Пинтер () Никола, рођен () године,
 135. Плавшић () Иван-Звонимир, рођен () године,
 136. Подхорски () Јања, рођена () године,
 137. Полхерт () Дамир, рођен () године,
 138. Половина () Бранимир, рођен () године,
 139. Пољак () Вјекослав, рођен () године,
 140. Посавац () Станко, рођен () године,
 141. Правдић () Томо, рођен () године,
 142. Пуцар () Дмитар, рођен () године,
 143. Радачић () Иван, рођен () године,
 144. Рагуж () Иван, рођен () године,
 145. Рашић () Милан, рођен () године,
 146. Ратковић () Крешимир, рођен () године,
 147. Рибичић () Марко, рођен () године,
 148. Римац () Салвадор, рођен () године,
 149. Рохачек () Карло, рођен () године,
 150. Рохачек () Жељко, рођен () године,
 151. Спудић () Павао, рођен () године,
 152. Станић () Марко, рођен () године,
 153. Станић () Жељко, рођен () године,
 154. Стефанко () Петар, рођен () године,
 155. Стојановић () Иван, рођен () године,
 156. Стубичар () Љубомир, рођен () године,
 157. Шарик () Стјепан, рођен () године,
 158. Шимунић () Перо, рођен () године,
 159. Шиндил () Вјекослав, рођен () године,

160. Шренк ([REDACTED] Ђуро, рођен [REDACTED] године,
 161. Штефуљ ([REDACTED] Дражен, рођен [REDACTED] године,
 162. Тадић ([REDACTED] Тадија, рођен [REDACTED] .године,
 163. Тарле ([REDACTED] Дујо, рођен [REDACTED] .године,
 164. Терек ([REDACTED] Антун, рођен [REDACTED] .године,
 165. Тишљарић ([REDACTED] Дарко, рођен [REDACTED] .године,
 166. Тивановац ([REDACTED] Ивица, рођен [REDACTED] године,
 167. Томашић ([REDACTED] Тихомир, рођен [REDACTED] године,
 168. Тординац ([REDACTED] Жељко, рођен [REDACTED] године,
 169. Тот ([REDACTED] Томислав, рођен [REDACTED] .године,
 170. Траљић ([REDACTED] Тихомир, рођен [REDACTED] .године,
 171. Турк ([REDACTED] Мирослав, рођен [REDACTED] године,
 172. Турк ([REDACTED] Петар, рођен [REDACTED] .године,
 173. Тустоњић ([REDACTED] Дане, рођен [REDACTED] године,
 174. Ушак ([REDACTED] Бранко, рођен [REDACTED] .године,
 175. Вагенхофер ([REDACTED] Мирко, рођен [REDACTED] .године,
 176. Вареница ([REDACTED] Звонко, рођен [REDACTED] године,
 177. Варга ([REDACTED] Владимир, рођен [REDACTED] године,
 178. Васић ([REDACTED] Микајло, рођен [REDACTED] године,
 179. Вебер ([REDACTED] Синиша, рођен [REDACTED] .године,
 180. Видош ([REDACTED] Горан, рођен [REDACTED] године,
 181. Виргес ([REDACTED] Антун, рођен [REDACTED] године,
 182. Влахо ([REDACTED] Мирослав, рођен [REDACTED] .године,
 183. Влахо ([REDACTED] Мате, рођен [REDACTED] .године,
 184. Володер ([REDACTED] Златан, рођен [REDACTED] .године,
 185. Вујевић ([REDACTED] Златко, рођен [REDACTED] године,
 186. Вукојевић ([REDACTED] Славен, рођен [REDACTED] године,
 187. Вуковић ([REDACTED] Рудолф, рођен [REDACTED] .године,
 188. Вулић ([REDACTED] Иван, рођен [REDACTED] године,
 189. Зељко ([REDACTED] Јосип, рођен [REDACTED] године,
 190. Зера ([REDACTED] Михајло, рођен [REDACTED] године,
 191. Жеравица ([REDACTED] Доминик, рођен [REDACTED] .године,
 192. Жугец ([REDACTED] Борислав, рођен [REDACTED] године,

чиме су извршили кривично дело **ратни злочин против ратних заробљеника** из члана **144. КЗ СРЈ**, у вези члана **22 КЗ СРЈ**.

па их суд, на основу наведених одредби и одредби чл. 5,33,35,38 и 41 ОКЗ и 356 ЗКП-а

О С У Ђ У Ј Е

Окривљене:

**ВУЈОВИЋ МИРОЉУБА, ВУЈАНОВИЋ СТАНКА,
ЛАНЧУЖАНИН МИЛАНА, МИЛОЈЕВИЋ ПРЕДРАГА, ДРАГОВИЋ
ПРЕДРАГА, АТАНАСИЈЕВИЋ ИВАНА, ШОШИЋ ЂОРЂА и
ЂАНКОВИЋ МИРОСЛАВА**

на КАЗНЕ ЗАТВОРА у трајању од по 20 (двадесет) година.

Окривљене:

ЗЛАТАР ВУЈА, ПЕРИЋ ЈОВИЦУ и ВОЈНОВИЋ МИЛАНА,

на КАЗНЕ ЗАТВОРА у трајању од по 15 (петнаест) година.

Окривљеног:

МАЦАРАЦ ПРЕДРАГА,

на КАЗНУ ЗАТВОРА у трајању од 12 (дванаест) година,

Окривљеног:

МУГОША ГОРАНА

на КАЗНУ ЗАТВОРА у трајању од 5 (пет) година и

Окривљену:

КАЛАБА НАДУ

на КАЗНУ ЗАТВОРА у трајању од 9 (девет) година.

У смислу одредбе чл. 50 ОКЗ у изречене казне оптуженима се има урачунати време проведено у притвору и то у периоду од дана лишења слободе па до правноснажности ове пресуде а најдуже до истека рокова прописаних у ставу 3 и 4 члана 146 ЗКП-а.

На основу одредбе чл. 196 ст. 1 у вези чл. 193 ст.2 ЗКП обавезују се оптужени да суду исплате на име судског паушала и то: опт. Вујовић, Вујановић и Ланчужанин износ од по 15.000,00 дин., опт. Милојевић, Златар, Ђанковић и Драговић, износ од по 10.000,00 дин. а опт. Перић, Атанасијевић, Мацарац, Војновић, Мугоша, Шошић и Калаба износ од по 5.000,00 дин. те сви оптужени, солидарно, на име трошкова овог поступка износ од 862.714,00 (440.018,00) дин. а опт. Атанасијевић и Златар, по истом основу и самостално још, Атанасијевић износ од 56.000,00 дин. а опт. Златар износ од 94.510,00 дин., а све то у року од 30 дана под претњом принудне наплате.

Истовремено,

Окривљени:

Марко Љубоја,

Слободан Катић,

на основу одредбе чл. 355 тачка 3 ЗКП

ОСЛОБАЂАЈУ СЕ ОД ОПТУЖБЕ

да су :

у времену од поподневних часова дана 20.11. до раних јутарњих часова дана 21.11.1991. године, на пољопривредном добру Овчара, у Вуковару, у тадашњој Републици Хрватској, у саставу бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), као припадници Територијалне одбране (ТО) Вуковара и добровољачке јединице «Лева суподерица», које су биле у саставу тадашње Југословенске народне армије (ЈНА), кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба који је у том региону постојао, а који није имао карактер међународног сукоба, противно члану 3. став 1. тачка а) и ц) и члану 4.А став 1, 2. и 4, Треће женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године, ратификоване од стране Народне

скупшине ФНРЈ 1950. године, и члана 4. став 1. и став 2. тачка а) и е) Допунског протокола уз Женевске конвенције из 1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба, од 8. јуна 1977. године («Сл. лист СФРЈ» број 16/78 – Међународни уговори), према ратним заробљеницима - припадницима хрватских оружаних снага, милиција, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, а који су претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у болници а затим предати ТО Вуковара, вршили убиства, телесно их повређивали и нечовечно поступали на начин којим се вређа људско достојанство,

па су тако:

припадници ТО Вуковара **окр. Мугоша Зоран звани «Куштро»** и **окр. Банковић Мирослав звани «Ђани»**, припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Милојевић Предраг зв. «Кинез»**, и **окр. Драговић Предраг зв. «Цеца»** и **«Капетан»** заједно са више НН лица, формирали шпалир, кроз који су били приморани да протрче ратни заробљеници приликом уласка у хангар и које су сви заједно тукли дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама по разним деловима тела, наносећи им телесне повреде, што су сем окр. Милојевића и окр. Драговића, наставили и у хангару, где је и командант добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Ланчужанин Милан зв. «Камени»**, ударао рукама и ногама ратне заробљенике, а **окр. Калаба Нада** испред хангара најпре ногом у цеваницу ударала једног НН ратног заробљеника а нешто касније га и лишила живота, пуцајући му из пиштоља у главу, да би у хангару, по извршеном попису и утврђивању идентитета ратних заробљеника, командант ТО Вуковара **окр. Вујовић Мирољуб** и његов заменик, **окр. Вујановић Станко**, и **окр. Ланчужанин Милан зв.»Камени»** као командант добровољачког одреда «Лева Суподерица», наредили да се врше убиства ратних заробљеника и да се исти у групама од по 30 до 40 лица укрцају у приколицу трактора, одредили лица која ће вршити ликвидацију, а касније након бекства ошт. Новак Зденка из приколице трактора, одредили и лица која ће ићи у пратњу трактора да неко не побегне те су ратни заробљеници у 5 - 6 наврата одвожени према Грабову на око 1 км. од «Овчаре», где је вршено њихово стрељање,

при чему су припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» **окр. Шошић Ђорђе, звани «Жорж»** и **«Чича»** и **окр. Милојевић Предраг звани «Кинез»** као и НН лице под надимком **«Топола»**, из приколице извели по једног неидентификованог ратног заробљеника и лишили их живота, тако што су им ножевима пререзали вратове,

и где су преостали ратни заробљеници извођени из тракторске приколице у групама од по 6, 7 или 8 лица и постројени испред претходно

ископане јаме, где су припадници ТО Вуковара и то : **окр. Перић Јовица, окр. Војновић Милан зв. «Мићо медоња», окр. Маџарац Предраг зв. «Пеђа», окр. Банковић Мирослав зв. «Ђани» и окр. Златар Вујо,** припадници добровољачке јединице «Лева суподерица», **окр. Драговић Предраг зв. «Цеца» и «Капетан», окр. Љубоја Марко зв. «Маре», окр. Катић Слободан зв. «Мајор Катић», окр. Атанасијевић Иван зв. «Ико»** (тада **Хусник Ивица**) и НН лице под надимком «Топола» и више других НН лица, формирали стрељачке водове и из ватреног оружја пуцали у њих, а по наређењу **окр. Вујановић Станка** који је и сам том приликом пуцао и тако их стрељањем лишили живота, а после пуцања је **окр. Милојевић Предраг зв. «Кинез»** прилазио стрељаним лицима која су још давала знаке живота и из револвера пуцањем у главу лишавао их живота, а потом су лешеви у јами затрпани, загртањем земље булдожером,

и на крају **окр. Вујовић Мирољуб, окр. Вујановић Станко** и више НН лица, испред хангара на «Овчари» извршили убиство стрељањем још најмање десет ратних заробљеника, који су затим закопани у рову који је до тада служио за укопавање артиљеријског оруђа,

те су на овај начин лишили живота најмање 200./двестотине/ лица, од којих је идентификовано 192/стодеведесетдва/ лица наведених у осуђујућем делу изреке ове пресуде,

чиме би извршили кривично дело **ратни злочин против ратних заробљеника** из чл. 144. КЗ СРЈ, у вези чл. 22 КЗ СРЈ.

Трошкови поступка у овом делу падају на терет буџетских средстава суда.

На основу члана 206 став 3 ЗКП-а, оштећени СЕ УПУЋУЈУ на парницу ради остваривања имовинскоправног захтева.

Образложење

Оптужницом Тужилаштва за ратне злочине РС из Београда, пословни бр. КТРЗ 3/03 од 04.12.2003. године, оптужени су Вујовић Мирољуб, Вујановић Станко, Перић Јовица, Атанасијевић Иван, Маџарац Предраг, Војновић Милан, Војновић Мирко и Петковић Спасоје због кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СФРЈ у вези са чланом 22 КЗ СФРЈ. Како је у међувремену тј. дана [REDACTED] године опт. Војновић Мирко преминуо на Одељењу за интензивну негу и реанимацију Здравственог центра у Новом Саду, то је на главном претресу дана 09.03.2004. године поступак у односу на овог оптуженог раздвојен, а касније и обустављен. Решењем ванпретресног већа овог суда одређено да се опт. Петковић саслуша као сведок сарадник. Оптужницом истог тужилаштва пословни бр. КТРЗ бр.4/03 од 24.05.2004.год. због истог кривичноправног догађаја оптужени су и Ланчужанин Милан, Љубоја Марко, Милојевић Предраг, Златар Вујо, Мугоша Горан, Шошић Ђорђе, Ђанковић Мирослав, Катић Слободан, Калаба Нада, Булић Милан и Латиновић Божо, а у међувремену је због болести опт. Булић Милана поступак у односу на њега раздвојен и води се посебно пред овим већем. Такође, решењем ванпретресног већа овог суда је одлучено да се као сведок сарадник саслуша опт. Латиновић Божо. Оптужницом истог тужилаштва пословни бр. КТРЗ бр.4/04 од 26.05.2004.год. оптужен је и због истог овог кривичноправног догађаја опт. Драговић Предраг, те је поступак по ове три оптужнице у односу на све ове оптужене решењем председника већа од спојен у јединствен поступак. Поднеском од 16.09.2005. године заменик тужиоца за ратне злочине Душан Кнежевић је прецизирао – изменио ове оптужне акте у један у битном стављајући на терет оптуженима да су дана 20.11.1991. године, на пољопривредном добру «Овчара» у Вуковару у тадашњој Републици Хрватској у саставу бивше СФРЈ као припадници ТО Вуковара и добровољачке јединице «Лева суподерица», а које војне формације су биле у саставу тадашње ЈНА, кршећи правила Међународног права за време оружаног сукоба који није имао карактер међународног сукоба противно одредбама Треће женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године и допусног Протокола 2 уз Женевске конвенције, према ратним заробљеницима из вуковарске болнице који су им предати од стране припадника ЈНА вршили убиства, телесно их повређивали и према њима нечовечно поступали на начин којим се вређа људско достојанство, тако што су припадници ТО Вуковара окр. Мугоша Горан, Ђанковић Мирослав и Булић Милан, против кога је поступак раздвојен, те припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» и то окривљени Милојевић Предраг и окривљени Драговић Предраг, заједно

са другим НН лицима формирали шпалир кроз који су ратни заробљеници били приморани да прођу приликом уласка у хангар, које су сви заједно тукли дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама, наносећи им телесне повреде, те да су то ови окривљени сем Милојевића и Драговића наставили и у хангару, где је и командант ове добровољачке јединице окр. Ланчужанин такође ударао рукама и ногама ратне заробљенике, да је окр. Калаба Нада испред хангара ударала једног НН ратног заробљеника, а касније га лишила живота пуцајући му из пиштоља у главу, да су потом окр. Вујовић и окр. Вујановић Станко као командант и заменик команданта ТО Вуковара наредили да се врше убиства ратних заробљеника и да се исти у групама од по 30 до 40 лица укрцавају у приколицу трактора, одредили лица која ће ићи у пратњи трактора да неко не побегне и која ће вршити ликвидацију, те да су након тога ратни заробљеници у пет до шест наврата одвожени према Грабову на око 1 км од овог хангара на Овчари, где је извршена њихова егзекуција у току које су окривљени Шошић и окривљени Милојевић из приколице извели по једног НН ратног заробљеника и лишили их живота, тако што су им ножевима пререзали вратове, а остали ратни заробљеници су извођени из трактора у групама од по седам до осам лица и постројени испред претходно ископане јаме где су припадници ТО Вуковара окривљени Перић, окривљени Војновић Милан, окривљени Маџарац, окривљени Ђанковић и окривљени Златар као и припадници добровољачке јединице «Лева суподерица», овде окр. Атанасијевић, Ланчужанин, Љубоја, Катић и Драговић формирали стрељачке стројеве и из ватреног оружја пуцали у ратне заробљенике, а по наређењу окр. Вујановића који је и сам у њих пуцао и тако из стрељањем лишили живота, док је окр. Милојевић након стрељања из пиштоља пуцањем у главу лишавао живота оне ратне заробљенике који су још давали знакове живота, те да су потом лешеве у јами загртањем земље булдожером затрпани, а да су на крају окр. Вујовић, окр. Вујановић и више НН лица испред хангара на Овчари извршили убиство стрељањем још 10-ак ратних заробљеника који су затим закопани у рову који је до тада служио за укопавање артиљеријског оруђа, те да су на описан начин лишили живота најмање 200 лица, од којих су идентификована 192, а према списку који се наводи у овом поднеску тужилаштва. На главном претресу одржаном 24.11.2005. године, по завршетку доказног поступка заменик тужиоца је променио правну квалификацију кривичног дела које ставља на терет оптуженима на кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ. У завршној речи заменик тужиоца је након детаљне анализе изведених доказа, упоређујући исте и ценећи са одбраном окривљених, сматрајући да је са сигурношћу утврђено да су оптужени на описан начин извршили предметно кривично дело тражио да се огласе кривим и осуде по закону, те да им се у том смислу изрекну најстрожије казне.

Оштећени се преко својих пуномоћника, Рајка Даниловића, Гордане Лозналијевић – Даниловић, Томић Слободана, Баровић Николе и

Драгољуба Тодоровића адвоката из Београда и Наташе Кандић придружују кривичном прогону оптужених и у завршној речи исказују да су заинтересовани и за накнаду штете те да ће је остваривати у посебном поступку.

Пун. оштећених породица адв. Гордана Лозналијевић – Даниловић, сматрајући да је оптужница у потпуности доказана, прихвата и подржава завршну реч заменика тужиоца за ратне злочине, налази да су радње правилно кривично правно квалификоване, истиче да је остало више неодговорених питања, тј. ко је стварни и суштински наредбодавац, те тражи примерену казну и као заслужену одмазду према окривљенима али и као опомену да се убудуће што слично не понови.

У својој завршној речи, пун. адв. Рајко Даниловић, такође подржава завршну реч заменика тужиоца за ратне злочине, налази да остаје неојашњиво са социо-психолошког аспекта откуда таква и толика концентрација мржње према дојучерашњим суграђанима, да је овај поступак дао битне одговоре и поред значајног ограничења типа протекла времена и чињенице да се за исти злочин суди и у Хагу, изражава очекивање да ће одлука суда у конкретном слућају бити таква да допринесе опросту а не да појача потребу за реваншизмом, подржава институт «сведока сарадника» као европски стандард без кога је немогуће адекватно процесуирати овакве случајеве, али истиче и да се остало без одговора на низ значајних питања управо због наведених ограничења, да сви они који заслужују да буду на оптуженичкој клупи нису ту, те је ко је наредио да се заробљеници пребаце на Овчару, ко је наредио тучу у шпалиру, ко је наредио копање «рупe» на Грабову, те стрељање и закопавање али и ко је наредио пописивање а потом сакривање списка заробљеника и ко је наредио каснију «заверу ћутања». Изражава очекивање праведних казни не само због сатисфакције жртвама него и због нас самих.

Пун. оштећених породица адв. Драгољуб Тодоровић такође подржава завршну реч заменика тужиоца за ратне злочине, сматрајући је у потпуности доказаном без обзира што није сагледана пуна истина јер суд суди на основу оптужбе. Придружује се кривичном прогону оптужених и исказује да ће имовинско-правни захтев поставити у каснијој фази поступка. Указујући на чињеницу да се у Хашком трибуналу води више поступака у вези овог догађаја, изражава уверење да би било боље да су то радили домаћи судови. Налази да су искази сведока сарадника у потпуности потврђени свим другим изведеним доказима, али указује и да није одговорено на сва питања и у том смислу указује и да је селекција у болници свесно скривана од представника међународне заједнице или црвеног крста, да је више официра тадашње ЈНА процењивало и указивало и Мркшићу (кога сматра, наводећи бројне разлоге, најодговорнијим) и Војновићу шта се може десити, те тражи најстроже кажњавање оптужених.

Пун. ошт. адв. Слободан Томић придружујући се завршној речи и заменика тужиоца за ратне злочине и пуномоћника оштећених, указује

суду да је својевремено на Савезном нивоу формирана комисија за прикупљање података о злочинима и без обзира на респектибилан састав и овлашћења не да није урадила ништа него се стиче утисак да је била задужена да податке прикрива, потом указује на чињеницу да из доказа произилази да су оштећени достојанствено и витешки отишли у смрт као и трудна Ружица Маркобашић и њено нерођено дете а да је са друге стране витештво изостало, да се из фотографија са ексхумација види како су се жртве разликовале по животној доби, трулежним променама али и да имају нешто заједничко а то је да иза њих 200 остаје хиљаду њихових рођака који за њима жале.

У својој завршној речи, пун. адв. Никола Баровић исказује како ове завршне речи касне 14 година јер је још те вечери Мркшић о зверству знао као и изјутра Војновић који је обавестио своју команду, како је на Грабову почињено «зверство» како је то некада међународна заједница квалификовала овакве злочине и који израз боље одражава дело и радње него него ови савремени. Указује да су те вечери побијени млади и малолетни, очеви и синови, да је умишљај свих оптужених ишао у правцу да се сви побију, јер су прво убијени управо они који су издвојени и за које се сматрало да никакве злочине нису починили, да је убијен и Чупић чији је стриц у Вуковару основао Институт за мајку и дете у коме се пола оптужених и родило те да ни то није било довољно да се поштеди ни он, ни трудна жена. И код хангара и на Грабову је постојала чврста команда и организација, јер се шаље по муницију, јер се приколице прате да ко не побегне, јер се преживели оверавају. указује да се сведоци сарадници разликују од оптужених јер су макар након 14 година показали поштовање према жртвама и апелује на оптужене да макар и после овога проговоре о последњим данима својих познаника а несталих суграђана и тако покаже поштовање према убијенима и гробовима.

Пуномоћник оштећених Наташа Кандић сматра да је оптужница у потпуности доказана али и да се неће у потпуности задовољити правда, јер је пре свега објективно немогуће донети правду родитељима који још увек трагају за костима своје деце и јер је оптужница погрешно дело квалификовала као ратни злочин против ратних заробљеника а евидентно је међу њима било и цивила и рањеника и јер је селективна. Сматра да из доказа изведених у поступку произилази одговорност више лица, која су у поступку саслушана као сведоци те и официра ЈНА који су оваквом оптужницом заштићени. Указује да је поступак обезбедио шире сагледавање предметних дешавања па и на другим локацијама, те да се у току поступка обезбедило не само поштовање права оптужених него и признање жртава пред судом државе коју сматрају одговорном за своје патње.

У својој одбрани изнетој како у поступку истраге тако и на главном претресу, оптужени **Вујовић Миролуб** негира извршење кривичног дела. У битном наводи да је у јесен 1991.год. учествовао у борбама које су се водиле у Вуковару као обичан војник при трећој чети гардијске бригаде

из Београда. Наиме, тврди да у Вуковару није постојала никаква ТО, да су избијањем сукоба у Вуковару, малтретирањем српског дела становништва, минирањем њихових кућа и локала, хапшењима па и судија, Срби избегли или у Србију или у ул.Петрова Гора која је у једном малом приградском насељу са још неколико малих улица те су и то насеље звали «Петрова гора» а да су неки избегли у Вуковарску касарну тадашње ЈНА, да се и он склонио у то насеље половином августа 1991.год. да из кућа у које су размештени нису смели излазити да се не види да се ту скупљају, да је након 7 до 10 дана добио оружје – аутоматску пушку и оквире са муницијом тако што је из касарне дошао камион и неко им оружје поделио, да је убрзо након тога касарна од Хрватских оружаних формација потпуно блокирана те да му је речено да се од њих ту на Петровој гори очекује да учествују са једицама ЈНА на деблокади касарне која је започела 14.09. те да у томе учествује и он и још 30 так мештана који су се били склонили у том насељу и да су сви у томе учествовали као обични војници при некој јединици Сремскомитровачке бригаде ЈНА. Даље наводи да је касарна деблокирана након 4-5 дана борби, да је на терен Вуковара дошла Гардијска бригада из Београда а Душан Јакшић (који је био ту на Петровој гори задужен за прихват избеглица) им рекао да се траже добровољци који ће припадницима бригаде као познавачи терена показивати улице те су тако њих 30 мештана подељени у 4 групе и придодати појединим четама Гардијске бригаде (тако он и 7-8 људи код капетана Радића, Станко Вујановић и неколицина код кап. Бојковског и сл.), да су тако ушли као обични војници у састав ових чета. Негира да је имао било какву командну функцију за све време трајања борби (које су престале 18.11.) а да је на место команданта ТО Вуковара постављен тек крајем новембра месеца те године тако што су га грађани предложили а то прихватио и постави га Радован Стојичић – «Баца» који је био командант ТО Славоније. Надаље наводи да је у борбама рањен у десно раме 04.11. и био до 14.11. на лечењу на ВМА у Београду, да након тога више уопште није учествовао у борбама, да је у граду чуо како су се припадници Хрватских оружаних снага предали код Вуковарске болнице па је и он тамо отишао као и многи други Вуковарчани, да је сутрадан био и у касарни и на Велепромету, да је у касарни видео неке аутобусе и пуно Вуковарчана али да никаквих сукоба није било изузев псовања и вербалних напада на људе у аутобусима. Објашњава да је био на Овчари и то дана 19.11. из радозналости као и много осталих Вуковарчана и да се тамо задржао највише сат и по, да у хангар није ни улазио нити могао јер је нека војска то бранила, да се ништа несвакидашње није дешавало, да је кроз отворена врата видео да се у средини хангара врши попис заробљених који су били у цивилној одећи али је било приче да су то заробљеници или из болнице или са Митнице који су се пресвукли те да се вратио назад у Вуковар са извесним Војновићем са којим је и дошао. Наводи да никога од заробљених није препознао нити се пак сећа да је видео кога од овде оптужених. Признаје да је дана 21.11. био са потпуковником Мркшићем - командантом Гардијске бригаде и другим

официрима на пријему поводом «ослобођења» Вуковара код тадашњег Савезног секретара за народну одбрану генерала Кадијевића те своје присуство том пријему објашњава чињеницом да је био добар борац, да је Мркшић на крају ипак прихватио његов план око начина извођења борби у Вуковару а такође и да је још тада одабран као неко на кога ће се пребацити одговорност за злочин на Овчари за који је чуо након десетак дана.

Оптужени **Вујановић Станко** у својој одбрани изнетој поступку истраге дана 6 јуна 2003.год. такође пориче извршење кривичног дела. Негира да је био било какав командант или заменик команданта ТО (за коју тврди и да није постојала) него је био обичан војник (и неформално је командовао једном групом мештана као и Вујовић) у чети капетана Зиројевића а његове једине везе са командом су биле утолико што је у његовој кући, која је квалитетне градње, била смештена команда капетана Радића - командира једне чете Гардијске бригаде. Признаје да је дана 19.11.1991. год. био на пољопривредном добру «Овчара» објашњавајући да је код њега кући дошао његов пријатељ Зорић зв.»Ћево» и замолио га да га одвезе тамо јер је чуо да се тамо налазе заробљене «Зенге» и да би проверио има ли његових пријатеља да их извуче. Тврди да су тамо дошли око 14 сати, да је остао око 1-2 сата, да је, када је дошао, затекао 5 празних аутобуса а заробљеници у хангару у два реда, на средини сто за који су заробљени прилазили а неки војник ЈНА нешто пише док су на улазу у хангар били припадници специјалне јединице ЈНА и нису дозвољавали улазак у хангар иако је «било неког гужвања мада не и сукоба између војника и осталих». Тврди да је код хангара видео само Мирка Војновића зв. «Ћапало», Булић Милана зв.»Булица» и извесног «Сићу» док је за Вујовића чуо да је био тамо али га није видео као што није видео ни окр.Ланчужанина (кога познаје) као што познаје и остале окр. али никога на «Овчари» није видео. Својим аутом, сам, вратио се у Вуковар након сат-два.

И у одбрани коју је поново изнео у поступку истраге а дана 26.11.2003.год., понавља раније изнету одбрану али је допуњује у толико што наводи да он и Вујовић нису били никакви формални команданти него су неформално били вође мештана који су са њима били у групи, а да Душан Јакшић који је пре доласка Гардијске бригаде у Вуковар био ангажован око самоорганизовања становника у овом насељу «Петрова гора» и збрињавању избеглих из других делова Вуковара, био нека врста «координатора» активности територијалаца у садејству са војском. Тврди да је 18.11. ушао у Вуковарску болницу и поред противљења војника који су чували стражу и извео своју сестру Невенку. Објашњава да је сутрадан на «Велепромету» (где је отишао да би узео намирнице за породицу) видео и Горана Хацића и неке министре из његове владе, да је чуо од Милоша Војновића министра правде у тој влади да се заробљеним који су нешто починили треба судити у Вуковару а нешто касније, у касарни ЈНА је видео више аутобуса пуних људи за које је Шљиванчанин рекао да је

реч о заробљеницима са Митнице и да ће им се судити у Србији. Наводи да је на тражење извесно Ђорђа Терзића из једног од аутобуса узвео извесног Вранчић Јосипа али је то Шљиванчанин одбио уз објашњење да се то не ради јер свакога треба у неком редовном поступку проверити ко је и шта радио, али га је он ипак узвео када је Шљиванчанин отишао. Такође тврди да је из другог аутобуса покушао извести познаника Бору Јањића али је наишао неки официр и вратио га назад у аутобус. Не зна ни за какав «озбиљнији» сукоб између војске и територијалаца ту у касарни. Овом приликом тврди да је са њим и «Ћевом» на Овчару отишао и извесни Жељко Петровић, да су тамо дошли око 15 сати, да су заробљени били у хангару где је један официр ЈНА за столом вршио пописивање заробљених тако што би они прилазили и говорили ко су а тачност тога је потврђивао «један домаћи», да је у хангару видео Бору Јањића али је био толико претучен да га је једва препознао, да се ту задржао око сат-сат и по и потом се са Петровићем вратио кући где је био током целе вечери.

На главном претресу, опт. Вујановић остаје при овој раније изнетој одбрани, негира да је било кога убио и објашњава да је на «Овчару» отишао обучен у маскирну униформу и са шеширом на коме су била 4 оцила, наоружан шкорпионом у фотроли док му је у аутомобилу била аутоматска пушка те да је била ноћ када је отишао назад кући а да је простор у хангару осветљавала расвета на агрегат. Тврди да је сигуран да на «Овчари» био 19.11. јер су борбе престале претходног дана када је из болнице узвео своју сестру и за њега је рат тада завршен. Објашњава да је за заменика команданта ТО постављен тек после рата – 1992 године а касније за команданта батаљона војске у чину мајора.

У својој одбрани изнетој у претходном поступку, оптужени **Ланчужанин Милан** негира извршење кривичног дела. Објашњава да је из Вуковара избегао у лето 1991 год., а да се вратио половином октобра те године са око 100 добровољаца из Шида и Новог Сада. На састанку код мајора Тешића, тада команданта једног батаљона Гардијске бригаде, командант ТО Вуковара Јакшић је предлагао да ова његова група људи буде трећа чета одреда «Петрова гора» (командир једне је био Вујовић а друге Вујановић), али је он (опт. Ланчужанин) то одбио и прихваћено је да се ова јединица добровољаца стави непосредно под команду капетана Радића те је оптужени штаб ове своје јединице коју су назвали «Лева суподерица» сместио у кући Васе «Робије» (брата пок. Војновић Мирка зв.»Напало»). Објашњава да су и он и Вујовић а Вујановић ређе, скоро свакодневно одлазили у штаб код мајора Тешића где су договарали и планирали акције и наводи да они нису имали никакве чинове али чиновници и нису били основ по коме је неко командовао него по основу тога колико су били успешни и колико су их саборци поштовали. Изражава убеђење да се догађај на Овчари десио «20 на 21 новембар» и наводи да је тог дана ујутро отишао аутомобилом за Београд, да се у Вуковар вратио у вечерњим сатима где га је у штабу неко обавестио да хитно треба да се

хитно јави на Овчару те је и отишао тамо у пратњи свог обезбеђења које су чинили «Кинез», «Цеца» и «Маре» и још један човеко чије име не жели да каже јер живи у Хрватској (касније на претресу ће објаснити да је то Љубишић Мирко). Наводи да је била ноћ када су дочли на Овчару, да је тамо затекао и Вујовића и Вујановић, Божа Латиновића, Јовицу Кресовића, Ђанковић Мирослава који је из пумпарице у хангару пуцао изнад главе једног заробљеног те га је Вујовић извео напоље, «Ћева» и још пуно Вуковарчана а било је и неких војника ЈНА у белим опасачима. Тврди да је у хангару од заробљених издвојио 6-7 људи да би их одвео на «Велепромет» ради испитивања како би сазнао за судбини једног свог поручника који је нестао у једној акцији у току борби. Чуо је да је тај «Ћево» издвојио Емила Чакалића а Вујовић извесног «Перкана», те да је њих са Овчаре комбијем одвезао син др. Иванковића. Наводи да се у хангару у разговору са овим заробљеним кратко задржао када је «неко од овде оптужених а чије име не сме да каже из разлога безбедности» наредио да сви изађу напоље из хангара иако се он бунио и објашњавао да жели да одведе и испита ове заробљене. Надаље објашњава да је био испред хангара са «Ћевом», Вујовићем, Вујановићем и још некима другим када је неко од тих присутних рекао да «овде сви морају да иду» што је он схватио како сви заробљени у хангару морају негде да иду, да је тада већ био постављен трактор и да је прва група заробљених, међу којима и ови које је он одвојио, улазила у приколицу за заробљеници Јарабек и Шарек су викали у смислу «немојте људи, Камени гарантује за нас», да му је тада неко од тих присутних а окривљених (у сваком случају неко ко је на њега могао имати утицаја) наредио да иде за трактором, да је са својим људима сео у свој аутомобил плави «пасат» те да су кренули за трактором, и возили се док трактор није скренуо лево на земљани пут а он за њим и одмах се заглавио у блату, да су ови његови људи изашли и после неколико минута изгурали аутомобил на тврди пут и вратили се назад до хангара. Објашњава да је схватио шта ће се десити са заробљеницима када је трактор скренуо на земљани пут, да је био у шоку и под стресом те да «неко силом покушава да га у то увуче». Наводи да су у аутомобилу коментарисали у смислу да «ово неће ваљати», да су се вратили до хангара када му је «један од овде окривљених» рекао «не можеш Камени сада да одеш» а да је он опсовао и са овим својим људима са којима је и дошао, вратио се назад у Вуковар а да је о овом догађају чуо касније «из прича».

На главном претресу понавља ову своју одбрану с тим што тврди да је тог дана у Београд возио једног саборца да извади конце, да је у болници посетио рањеног «Малог Цо-а», и да је на Овчару дошао око 8 сати увече да се некеме јавио («Мирољубу ако је био тамо») да му је Вујовић вероватно и рекао да уђе у хангар ако некога препознаје и да ли за кога може да гарантује. Сада тврди да им је у хангару неко рекао да изађу напоље, највероватније неки официр, негира да је у поступку истраге рекао како је то неко од овде окривљених чије име не сме да каже из разлога безбедности своје и своје породице» и објашњава да је то

судија тако формулисао, као и да је погрешно формулисано како је неко од присутних испред хангара рекао да «овде сви морају да иду» и тврди да им је неко пришао и то рекао, а њему пак неко од тих који могу имати неког утицаја на њега рекао да иде за приколицом (и објашњава да су у том смислу сви присутни могли имати тај утицај на њега), те да је по повратку код хангара само стао и рекао «Мирољубу да одлази са Овчаре» а када му је овај рекао нешто у смислу «немој сада или не можеш сада Камени да идеш» да му је рекао «боли ме курац, нека ову манџу куса ко је и скувао» те да је одмах са својим људима отишао у Вуковар у штаб.

И оптужени **Јовица Перих** и у поступку истраге и на главном претресу, пориче извршење кривичног дела. У поступку истраге се најпре брани ћутањем а касније износи своју одбрану и објашњава да се у Вуковар вратио 18 новембра, да је спавао код свог кума извесног Поштић Јовице, да је дан или два по ослобођењу Вуковара био у «Велепромету» да потражи своје познанике Ројић Боју и Анту те да је одатле са неким «Жиком добровољцем» кога је упознао неколико дана пре тога и са још двојицом њему непознатих добровољаца, око 18 сати, отишао до пољопривредног добра «Овчара», где је испред хангара видео већи број војника и добровољаца, видео је и Вујовића и Вујановића да причају са неким официром, тврди да су на уласку у хангар била два војника са белим опасачима али је у хангар ушао без проблема, да је на једној страни хангара видео заробљенике а на другој, војнике, територијалце и добровољце, да је на средини један официр у чину капетана пописивао заробљене у толико што су ови појединачно прилазили столу и говорили своје податке. Наводи да у хангару није била никаква неуобичајена атмосфера, да је тамо попричао са заробљеним Златком Блажевићем, да је испред хангара на око 20-30 метара видео трактор са приколицом покривеном цирадом, да се задржао око сат времена и отишао назад у Вуковар. У својој одбрани изнетој на главном претресу објашњава да је у Вуковару био до 16 септембра, да је био на Петровој гори у кухињи и да му је старешина био извесни Перо Миљановић те да је тог дана у Београд допратио рањеног брата и да се у Вуковар вратио 18 новембра. Надаље наводи да испред хангара није видео Вујовића и Вујановића заједно да причају са неким официром, како је то наведено у записнику из поступка истраге него да су били у једној групи људи на различитим странама, а да официри у то време нису носили чинове па и не зна ко је са ким причао.

Оптужени **Атанасијевић Иван** у својој одбрани у поступку истраге пориче извршење кривичног дела. Дана 26.06.03. наводи, у битном, да се у то време звао Хусник Ивица и да му је надимак «Ико», да му је отац Хрват а мајка Српиња те да га је рат затекао у Борову селу где се прикључио јединицама ТО где је и добио униформу и наоружање, да је са неколицином других у Вуковар дошао 12 новембра и прикључио се добровољачком одреду којим је командовао овде оптужени Милан Ланчужанин зв. «Камени» и ту остао до краја. Зна да су у то време своје

јединице ТО имали и Вујовић и Вујановић. Борбе су завршене 18 –ог новембра и када је од некога чуо да му је брат Мишел (који је остао на хрватској страни) у Вуковарској болници, 20-ог је кренуо до болнице али је негде у центру града поред њега прошао конвој аутобуса и у другом по реду је препознао свог брата те је за аутобусима отишао до касарне ЈНА где је било пуно територијалаца, замолио је једног официра у чину мајора да изведе брата али је овај то одбио када је чуо како се зове. Потом је уз помоћ Зорић Стевана зв.»Ћево» који је био «територијалац са ауторитетом» успео да извуче свог брата и одведе га кући. Након што се вратио поново до касарне и чуо да су ови аутобуси са заробљеницима отишли на «Овчару», са неким добровољцима је аутомобилом тамо, у вечерњим сатима, отишао да би потражио неке своје комшије. Видео је пуно људи и аутомобила а један комби испред а у хангару око 150 заробљених од којих су неки били у завојима. Тврди да је у хангару видео и сада покојног Мирка Војновића зв.»Ћапало» који је у хангару седео на некој столици. Ништа се необично није дешавало, неколико пута је викнуо те комшије и након што се задржао пола сата до сат времена са овим истим добровољцима се вратио назад у град. Тврди да никога од овде оптужених а ни других вуковарчана тамо није видео а да је већ следеће јутро од Бора Живуновића чуо да су сви заробљени побијени али «и да зна ко је то урадио што би причао». Приликом саслушања у поступку исте истраге а дана 27.11.2003.год., остаје при овој својој одбрани али је допуњује у толико што наводи да је у хангару видео Ружицу Маркобашић која је била трудна и која је супруга Маркобашић Давора за кога се причало да је клао Србе и од дечијих прстију правио огрлице, да је видео да су у два наврата заробљени из хангара извођени напоље, било је речи да иду на «Велепромет» у Вуковару али да не зна како су одведени и где јер никакав трактор није видео, само је запазио да се група заробљених смањила. При овој својој одбрани остаје и на главном претресу а дана 10.03.2004. год. с тим што објашњава да је у хангару тражио свог познаника Чупић Станоја зв.»Чупа» али га није нашао. Ову своју одбрану, оптужени Атанасијевић ће изменити на главном претресу дана 15.11.2005.год. Наиме, тврди да је на «Овчару» дошао у вечерњим сатима (око 9 сати увече) са неким добровољцима али их се плашио, да је у хангару тражио Чупића, те да је видео извесног Зорић Небојшу и питао га је да ли се са њим може вратити у Вуковар те када му је овај рекао да може, потом се све време држао њега. Тврди да никога од официра ЈНА или војника са белим опасачима није видео за време док је био на «Овчари». Наводи да је у хангару по средини био један сто а крај њега је седео сада пок.Мирко Војновић и крај Војновића овде опт. Ћанковић Мирослав. Након 10-15 минута ушло је у хангар 5-6 њему непознатих људи и они су из хангара извели једну групу заробљених и било је речи да их воде на «Велепромет», да му неки људи на вратима хангара нису дозволили да изађе напоље него тек касније, да су након око сат времена у хангар дошли Боро Латинковић и још неки и извели још једну групу заробљеника, да је са њима изашао и овај Зорић и

он је кренуо за њим, да је видео испред трактор са приколицом покривеном цирадом те да је Зорић ушао у приколицу и он онда за њим у уверењу да иду на «Велепромет». Наводи да се трактор након петнаестак минута вожње зауставио, неко је споља подигао цераду са задње стране те су изачли из трактора и тада је видео да су стали у близини једне рупе димензија око 10 x 6-7 метара око које је била земља изузев са предње стране ближе трактору, да је рупа била равних ивица изузев са те предње стране са које је била у косини, да је било пун лешева у њој а околу рупе 40-50 њему непознатих људи. Он је стао до Зорића, био је «одузет» овим што види а тада су из трактора, по команди, почели изводити заробљене у групама од по 6, 7 или 8 људи, постројили их на изицу косине ове рупе а испред њих је стао стрељачки строј од исто толико људи а на удаљености од око 2-3 метра те су пуцали у заробљене који су ту и падали. Тада су два заробљена низ косину, у рупу одвачили тела побијених а потом и сами стајали у наредну група изведену из трактора за стрељање. Након друге или треће групе један од заробљених је успео да изађе из приколице на другу страну и кренуо да бежи па су неки од присутних потрчали за њим, пуцали и убили га, били су јако бесни због тога и то је искористио један од ове двојице који су одвлачили лешеве у рупу те је искочио из рупе на другом крају и кренуо да бежи али су га одмах убили. Након тога га је извесни добровољац под надимком «Топола» ударио у пределу главе, називајући га усташом, ухватио за руку и одвео до стрељачког строја наредивши му «да пуца у своје», држао му је уперену пушку у леђа, он је повукао ороз али пушка није хтела да опали те је овоме рекао да неће нашто му је овај узео пушку и њоме убио заробљеника испред говорећи му «е овако мораш», вратио му је пушку и до тада су извели и наредну групу за стрељање, опет му је «Топола» упро својом пушком у леђа и наредио да пуца «јер ће убити и њега и брата» те је он пуцао у заробљеног испред себе и овај је пао. И «Топола» и једна жена су поново тражили од њега да пуца и у следећој групи али је чуо Бора Латинковића да им говори да га оставе на миру. Потом је дошао Мирко Војновић «Ћапало», рекао им да он није усташа ако јесте његов брат и да га не дирају те га је извео из строја у страну где су била нека два аутомобила и осветљавала. Након што су сви заробљени из приколице стрељани, трактор се окренуо и он је покушао да се врати њиме назад али му то ова жена за коју је касније чуо да се зове Драгица Мастикоса, није дозволила, говорећи му «ти си мој, још ниси овде завршио». На рупи је остало тридесетак људи, и након око пола сата вратио се трактор и у њему је сада било мање заробљеника што закључује по томе што је све краће трајало, он је стајао са стране и није ни гледао шта се дешава, у сваком случају када је све било готово, трактор је отишао а и ови људи те је остала ова Драгица и још њих троје – четворо па су му наредили да уђе у рупу и провери да ли има живих. Уплашен и за свој живот ушао је и ишао преко лешева када је један испред њега устао, дигла му се коса на глави, и рекао му је тај преживели да се врати назад и када се вратио ови су пуцали у њега и убили га. тврди да никаквог багера или чега слично није видео, да се од тог тренутка више

ничега не сећа па ни тога како је дошао до хангара где је «дошао себи». Испред је видео пуно људи, 50 – 60 а међу њима «Топола» и Драгица, дошао је до врата хангара и унутра видео да је остало још 10-так заробљених (међу којима је препознао Грејза Милана, Бодрожић Анта, Чалета Звонимира, извесног «Крижана», Лојд Томислава), окренуо се и отишао до аутомобила којим је дошао, тамо су била ова три добровољца од којих је један – звали су га од Владо, «Довла», те су се вратили заједно у Вуковар (око поноћи) како је то и описао у претходном делу поступка.

Опт. **Маџарац Предраг** у својој одбрани изнетој у предкривичном поступку дана 11.11.2003. године пред радницима УБПОК-а и у присуству свог браниоца не признаје извршење кривичног дела које му се ставља на терет. Тако наводи да је у јесен 1991. године у Вуковару био у позадинској јединици којом је командовао извесни Галовић Илија. У то време задужење његове јединице било је да даје стражу у баштама код кућа у насељу Петрова гора у правцу према Богдановцима, обзиром да су те куће биле на самом крају града. Објашњава да је Вуковар ослобођен дана 18.11.1991. године и ослобођење дочекао кући код стрица која се налазила у улици Петрова гора бр. 4. Негира да му је било шта познато везано за Вуковарску болницу, јер тамо уопште није ишао као што није ишао ни у касарну у Вуковару. Такође, наводи да никада није био ни на Пољопривредном добру «Овчара» нити му је познато шта се тамо дешавало, а за сам догађај на «Овчари» чуо је након неколико месеци. При овој својој одбрани опт. Маџарац остао је и приликом саслушања код истражног судије у поступку истраге а дана 13.11.2003. године и објашњава да од раније познаје Ланчужанин Милана зв. «Камени» и зна да је у време рата командовао неком јединицом. Такође, познаје и овде оптужене Вујовића и Вујановића за које тврди да су били «неки ситни командири водова свако у својој улици». Познаје и момка чији је надимак «Гица» и наводи да је он старији од њега годину или две. Наводи такође да познаје Милана Булића зв. «Булицу» и поново негира извршење кривичног дела наводећи да на Пољопривредном добру «Овчара» уопште није био него је тог дана 20.11. био сво време у кући свог стрица. У својој одбрани изнетој на главном претресу опт. Маџарац Предраг понавља ове раније изнете одбране с тим што објашњава да је половином септембра месеца те 1991. године у акцији деблокирања касарне ЈНА у Вуковару био рањен и најпре је био смештен неко време у болници у Негославцима, после тога је био на опоравку код пријатеља у њиховој кући у Негославцима. Како више није био способан за борбена дејства имао је гипс на руци. Након што се опоравио прикључио се овим људима који су у том насељу Петрова гора чували на рубном делу страже према селу Богдановци. Понавља да познаје Николу Дукића зв. «Гица», да су се упознали после рата, да су се повремено дружили и да су били у нормалним односима, нису били ни у каквој завади ни у сукобима. Наводи да се тих дана након завршетка борби у Вуковару апсолутно није

кретао нигде ни у граду тако да није био ни у болници, ни у касарни, а ни на Пољопривредном добру «Овчара».

Опт. **Војновић Милан** зв.»Мићо медоња» у својој одбрани изнетој у поступку истраге а дана 19.11.2003. године такође пориче извршење кривичног дела. Наводи да је од 1969. године живео у Вуковару, да се тамо [REDACTED], да има [REDACTED]. Наводи да од раније познаје и Станка Вујановића и Мирка Војновића зв. «Ћапало», такође и Јовицу Перића. Објашњава да је његов [REDACTED] у то време био питомац војне школе у Загребу, а [REDACTED]. Када су почели сукоби у Вуковару он је успео да се извуче из Вуковара, међутим, [REDACTED] му је остала иако је он убеђивао да крене са њим, али она о томе није желела да одлучи без свог супруга, тако да за све време сукоба у Вуковару те јесени ништа није знао за њену судбину. Признаје да је у јесен те 1991. године био мобилисан, наводи да је био у јединици ТО која је била нека позадинска јединица и којом је командовао извесни Перо Миљановић. Како је био старији човек није учествовао у акцијама, био је и болестан, те је у почетку давао стражу код складишта муниције у Негославцима, а потом су му дали задатак да «шиша војску». Објашњава да су борбе у Вуковару престале 18. новембра 1991. године и он је тада кренуо да тражи своју [REDACTED]. Тражио је и следећег дана 19. новембра, одлазио је на «Велепромет» јер је чуо да тамо долази пуно људи из центра града и из болнице, зна да су сви они морали проћи кроз неко испитивање и да су добијали пропуснице за даље кретање. Објашњава да је тог дана предвече код њега дошао кући Раде Бакић који је територијалац, који је знао да он тражи [REDACTED]. Он му је рекао да су људи који су претходно били у касарни пребачени на «Овчару» и предложио му је да тамо оду да потражи [REDACTED], те су тамо и отишли са црвеним «Југо» власништво Бакића. У хангару на «Овчари» била је војна полиција испред и он је војницима објаснио због чега жели да уђе у хангар. Објашњава да је било пуно људи испред улаза и на улазу, било је пуно и територијалаца и добровољаца и када је ушао у унутрашњост хангара који је иначе био осветљен видео је да су заробљеници практично одвојени од осталих и да су били уз два зида хангара. Он је прошао хангаром вичући [REDACTED] име, али му се нико није јављао. Објашњава да се ту на «Овчари» задржао петнаестак минута и потом се поново са Бакићем истим возилом вратио назад у Вуковар негде око 19 сати увече. Негира да је видео било какав трактор у близини тог хангара као и то да је тамо видео било опт. Вујовића било опт. Вујановића. За догађај на «Овчари» тврди да је сазнао након неколико дана јер се почело по граду причати о том догађају. Објашњава да је наредног дана поново отишао на «Велепромет» те да је тамо од некога чуо да је један конвој кренуо за Хрватску преко Нуштра и да је како је било пуцање да је враћен назад према Шиду па је потом отишао у Шид да тамо потражи своју [REDACTED] и у Шиду се случајно срео са својим [REDACTED]

од кога је сазнао да је овај конвој већ кренуо преко Босне за Хрватску те су се они вратили назад. Ову своју одбрану опт. Војновић Милан понавља и на главном претресу од дана 11. марта 2004. године и при њој доследно остаје до краја поступка.

И опт. **Милојевић Предраг** зв. «Кинез» и «Кина», у својој одбрани изнетој у поступку истраге, а дана 25.12.2003. године пориче извршење кривичног дела. Објашњава да је 1991. године мобилисан у мају месецу у митровачки пук, а након што су прешли у Хрватску у Негославцима је приступио у ТО, да је тамо био до септембра 1991. године и затим се вратио у Руму и чекао формирање добровољачке јединице са којом се вратио у Вуковар почетком октобра месеца. У питању је јединица «Лева суподерица» којом је командовао Милан Ланчужанин зв. «Камени». Он тврди да су све јединице од 15. октобра стављене под команду тадашње ЈНА, те је тако и ова јединица «Лева суподерица» припала гардијској бригади и то у саставу треће чете којом је командовао капетан Радић. Наводи да је у саставу Радићеве чете поред ове јединице да су биле јединице ТО Вуковара. Познато му је да је раније командант ТО Вуковара био извесни Јакшић, а да је Вујовић преузео командовање над ТО Вуковара на можда неких месец дана пре ослобођења, те да је опт. Станко Вујановић био његов заменик односно мењао је Мирољуба док је Ђанковић Мирослав био некаква врста оперативца на терену. У односу на овај догађај на Пољопривредном добру «Овчара» објашњава да се датума не сећа, али да је то било негде пред вече када му је Ланчужанин рекао да се на том Пољопривредном добру «Овчара» наводно деле неки аутомобили, те је њих неколико кренуло са «Каменим» јер су га и обезбеђивали. Наводи да су са Ланчужанином тада, поред њега, кренули Љубоја Марко зв. «Маре» и Драговић Предраг зв. «Цеца» и извесни Љубишић Мирко који живи у Хрватској. Описује да, када су дошли на «Овчару», да је било пуно људи испред хангара, да је ту било војника и територијалаца и доста њему непознатих људи. Видео је да је «Камени» био у друштву са Мирољубом и Станком и да су разговарали мало темпераментније јер је видео «живу гестикалацију рукама». Не може да тврди да је то била свађа али је била нека расправа само што не зна о чему су расправљали, али му је познато да су после извесног времена заробљеници почели да излазе из хангара и улазе у тракторску приколицу која је била паркирана испред улаза и тада му је «Камени» пришао и рекао да иду одатле јер ту нешто не ваља. Њихов аутомобил био је паркиран одмах иза тог трактора, нису га могли одмах ту и окренути да би кренули назад за Вуковар. Једно време су ишли за тракторском приколицом, наводи можда неких 100 до 500 метара, да је Ланчужанин окренуо ауто, вратили се назад до хангара, сачекали док Љубоја Марко није изашао из хангара и можда још неких 5 минута док није дошао Драговић, те да су после тога сви кренули назад у Вуковар. Тврди да су се ту на «Овчари» задржали можда неких пола сата и да су потом он, Љубоја, Драговић и Ланчужанин отишли до извесне тетке Радојке на

вечеру, а тамо на вечери је био и капетан Радић. Са њим је био и његов војник Петковић зв. «Штука». Том приликом понавља да не зна ко је тачно наредио да они заробљеници које је видео да улазе у тракторску приколицу, само зна да је тада «главни начелник ТО» био Станко Вујановић. Тврди да је неколико дана након овог догађаја на «Овчари» у Новој улици поред штаба док је био близу Ланчужанина чуо када је Станко Вујановић рекао Ланчужанину да је «пичка» зато што је извукао своје људе са «Овчаре», а да Ланчужанин уопште није реаговао него се окренуо и отишао. Познато му је лице под надимком «Топола». Тврди да је једно време у овој њиховој јединици, то на можда једно 10-ак дана пре ослобођења Вуковара и да је потом из те јединице отишао, односно да је био отеран зато што је био недисциплинован и пијаница. Ову своју одбрану изнети у претходном поступку, опт. Милојевић дана 19.05.2004. године такође у поступку истраге унеколико допуњује и прецизира утолико што наводи да је он у критично време на себи имао униформу практично у виду цивилног одела и то од фармерки и јакне коју је Радојка Вучковић из Вуковара, код које су иначе одлазили, обложила шаторским маскирним крилом на којем је преовлађивала жута боја, а да је на глави носио капу са петокраком коју није хтео да скине иако су многи официри скидали петокраке. Од наоружања објашњава да никад није дужио никакав револвер него да је имао за време рата аутоматски пиштољ «шкорпион», а да је револвер «ругер» калибра 357 «магнум» добио тек након неких месец дана по завршетку борби од Ланчужанина. Ову своју одбрану допуњује утолико што наводи да се сећа да су након што су кренули колима испред хангара за трактором да су се на неки начин заглавили, односно да су слетели с пута, па су се ту окретали, морали су да занесу ауто, те да је то потрајало можда неких 5 минута и док су се тиме бавили видео је да из правца у коме је отишао трактор наишао један корполентан и јак човек у СМБ униформи, црн, за кога сматра, мада не може да тврди, да би могао бити Дукић Никола зв. «Гица». Ову своју одбрану изнети у поступку истраге опт. Милојевић понавља и на главном претресу а дана 30.06.2004. године. Убеђења је да се догађај на «Овчари», односно тај његов боравак на «Овчари», десио 19. новембра, а не 20. али у то није сигуран. Тврди да су њих петорица на «Овчару» дошли негде око 5 сати после подне, мада не може то да прецизира, да је врло брзо пред хангар постављен трактор са тракторском приколицом мисли црвене боје. У хангару је било пуно људи и заробљених и Вуковачрана, али је приметио да се у хангару на средини налази један сто.

Ни опт. **Залатар Вујо** у поступку истраге, а ни на главном претресу не признаје извршење кривичног дела. Износи своју одбрану, наводи да је пред рат напустио Вуковар и да је добио отказ у фирми, па је потом боравио у Немачкој, али се у септембру 1991. године вратио у Вуковар и јавио се на мобилизацијски позив у Шид где је задужио наоружање и униформу и потом је са том јединицом отишао у Вуковар, те је једно време био у складишту «Велепромета», а касније се придружио групи у

којој је Синиша Фот био командир чете, а он је био у воду његовог брата Дарка Фота. Наводи да је у акцији 2. октобра 1991. године у Далматинској улици ова јединица разбијена јер су имали пуно рањених и погинулих, па су се преостали прикључили другим јединицама, а када је у Вуковар дошла из Београда гардијска бригада он је припао чети капетана Радића и тврди да је њихов задатак био да показују пут војницима. Наводи да је рањен 31. октобра 1991. године, да је пребачен на ВМА у Београд где је на лечењу провео до 18. или 19. новембра, а да је потом одмах отишао на даље лечење у Бању «Селтерс» код Младеновца, где је остао све до 18. или 19. децембра 1991. године, те да се у Вуковар вратио на 3 дана, негде пред нову годину. Кратко се задржао и потом се поново вратио у Београд код сестре. Тврди да је за стрељање заробљеника на «Овчари» чуо тек након годину или две дана. Као доказ својих тврдњи да је у то критично време био на лечењу што на ВМА што у Бањи «Селтерс» суду је доставио отпусне листе и са Војно медицинске академије у Београду и из «Селтерс» Бање у Младеновцу. Објашњава да му се на можда 4 или 5 дана од доласка у «Селтерс» Бању, поново отворила рана на нози па су га накратко пребацили на ВМА њиховим возилом ради санирања и потом га вратили назад у бању, те негира да је у то критично време одлазио до Вуковара. При овој својој одбрани опт. Златар остаје и у поступку истраге а дана 18.05.2004. године, а и касније на главном претресу.

Опт. **Мугоша Горан** зв.»Куштро», у својој одбрани изнетој у поступку истраге а дана 25.12.2003. године такође пориче извршење кривичног дела. Објашњава да је мајора Шљиванчанина упознао приликом уласка у болницу претходних дана када то још увек није било сигурно и када га је овај на његово инсистирање да нађе свог брата пустио да уђе унутра на сопствену одговорност у болницу. У односу на догађај на «Овчари» претходно објашњава да је са осталим територијалцима тог дана био у њиховом штабу у Вуковару, па када су чули да су наводно најокорелије «усташе» доведене у касарну и он и многи други су кренули тамо. Зна да је са њим био Сирета Дамир зв. «Сићо», Црномат Игор зв. «Црв» и било је ту још пуно других људи. Објашњава да је већ било прошло подне када су дошли у касарну и да је ту видео око 5 аутобуса са заробљеницима. Аутобуси су били пуни, нико у њима није стајао, а они су обилазили око аутобуса и гледали ко се налази у њима и углавном су све те људе од раније из Вуковара познавали, а он је претраживао да би евентуално пронашао свог најстаријег брата. Наводи да су тамо са њима били и њихови команданти Мирољуб Вујовић и Станко Вујановић који су «оба двојица били главни». У једном тренутку у једном од аутобуса приметио је Вулић Звонка зв. «Салаш» и овај му је кроз прозор аутобуса добацио свој златни ланчић и прстен и питао га је шта ће бити са њима и он му је објаснио да ће највероватније бити размењени. Мајор Шљиванчанин је то приметио па му је пришао, био је љут, али му је он објаснио да су они другови из детињства и да му је ову златнину дао добровољно. Тврди да му је нешто касније у односу на ова дешавања ту у

касарни пришао Шљиванчанин и питао га да ли зна где је «Овчара», па како он то није знао неки други око њега су рекли да знају и Шљиванчанин је тражио да неко возило иде испред колоне аутобуса, па су се на то пријавили он, Булић Милан зв. «Булица» и Мирко Војновић зв. «Ћапало». Кренули су возилом «Југо» које је он возио, иза њиховог возила је кренуо војни БОВ, а потом су ишли ови аутобуси и иза аутобуса још један БОВ, а иза њих је ишао велики број путничких аутомобила са људима који су били ту испред и у касарни. Наводи да када су дошли до «Овчаре» и зауставили се испред хангара да му је пришао мајор Шљиванчанин и рекао да он и Булић претресају све заробљенике који изађу из аутобуса и да им одузму све личне ствари, те да их ставе на гомилу поред, па су они стали поред предњих врата првог аутобуса, а одатле до улаза у хангар је било можда неких 10-ак метара, те су заробљеници излазили један по један, скидали јакне и давали све личне ствари које су имали – новац, накит, лична документа, затим одлазили до хангара, те да се то понављало до када је испражњен први аутобус, долазио је следећи и тако редом док сви нису ушли у хангар. Објашњава да је иза њега био шпалир «наших и добровољаца» до улаза у хангар, те да је било повремених ударања и шамарања оних који су препознати као најокорелији, али да никаквог убијања тамо напољу није било. Надаље наводи да су, мада у то није сигуран, у то време тамо били и Ланчужанин «Камени», Јовица Кресојевић и Вујовић и Вујановић који су били нека команда. Пориче да је било кога ударао и сећа се да је из аутобуса изашао Кожул Јосип са којим је раније имао неке сукобе на почетку рата јер су га два пута пребили он и неки његови познаници, те када му је овај пружио руку излазећи из аутобуса, да му је само одгурнуо руку јер није желео да се поздрави са њим, те да је то највероватније био сигнал овим који су били у шпалору, те су га ударили неколико пута док је улазио у хангар. Није сигуран да ли је и Булић кога ударао, али се говорило како то треба да се убрза па је могуће да су их гурали да излазе што брже. Тврди да све ове личне ствари које су заробљеници оставили када су излазили из аутобуса да су купили редовни војници у два транспортера, односно у два пицгауера као и да у хангар уопште није улазио него је само дошао до врата и ту поред улаза видео свог познаника Ђуђар Сашу који му је понудио новац да га извуче напоље, питао га је шта ће бити па је и њему рекао да ће највероватније ићи на размену. Наводи да је убрзо после тога, након пет минута, поново дошао мајор Шљиванчанин до њега и рекао му «хајде Мугоша сад да те видимо... ко ће стрељати»? те да су неки добровољци дизали руке и пушке као да је неко весеље. Он није веровао шта се дешава и зато је одмах и отишао и тврди да је то било негде у поподневним сатима око 16 сати, те да су се вратили он, Булић и Војновић Мирко зв. «Ћапало». Тврди да је на «Овчари» највероватније био Ђанковић Мирослав јер су «сви Вуковарчани били тамо», да су тамо били Перо и Славко «Циган», који су били у пратњи Станка Вујановића, да је тамо био и Боро Крајишник и «Мајор Катић», добровољац из Земуна. Објашњава да је у једном тренутку видео, још у касарни, да је

Шљиванчанин са још два нека официра био у некој расправи са Ланчужанином, Вујовићем и Вујановићем, да то није био никакав сукоб, али је видео да нешто причају, објашњавају и коментаришу, те да када је одлазио са «Овчаре» да није веровао да ће заробљеници бити стрељани, али да је у то био сигуран у току те вечери када је чуо рафале из тог правца. Ову своју одбрану опт. Мугоша од дана 18.05.2004. године допуњује утолико што наводи да је тачно да је оштећеном Драгутину Бергхоферу том приликом узео сат, новац и документа, уосталом као и свим другим које су претресали он и Булић, али да није ударио ни њега ни било кога другог, као што није ударио ни Којић Жарка, па ни шамаром, те да би волео да се суочи са њим. Познато му је, односно сећа се да га је те исте вечери видео код Савић Мирослава у кући, зна да га је неко извукао са «Овчаре», али не зна ко, те да му је и сам рекао да му је драго што га је неко извукао. Понавља да је тамо на «Овчари» видео и Слободана Катића зв. «Мајор Катић», да је тамо био и «Камени», «Цеца» и «Кина». У својој одбрани изнетој на главном претресу опт.Мугоша дана 01.07.2004. године такође негира извршење кривичног дела за које је оптужен, али ову своју одбрану изнету у поступку истраге унеколико мења. Тако наводи да је до 15.09. био у Борову Селу где је био на положајима, а потом је из Борова Села прешао у Вуковар и све време је био у при штабу Територијалне одбране који је био смештен у «Велепромету», али је повремено одлазио на прве борбене линије, будући да је имао два брата који су били припадници хрватских оружаних снага. Објашњава да су цивили пристизали на Велепромет у току тог 18. и 19. новембра, да је и он учествовао у њиховом прегледу и претресу све у нади да ће пронаћи своју браћу, те да је 19.новембра отишао до вуковарске болнице коју је била опколила војска али још није била ушла у болницу и објаснио је војнику који му је бранио улаз у болницу да жели да уђе унутра да потражи своју браћу. Када је овај то одбио он је тражио да га одведе код неког од старешина и тада је упознао мајора Шљиванчанина који му је дозволио да на своју одговорност уђе у болницу и он је у болници пронашао свог брата Зорана, те га је извео напоље и одвео га кући. Сутрадан 20.11. је чуо да су људи из болнице пребачени у касарну ЈНА у Вуковару те је отишао до касарне да би потражио свог трећег брата Ранка. Загледао је аутобусе али га није видео. Понавља одбрану везану за Вулић Звонка зв. «Салаш» и тврди да је Шљиванчанин био бесан када му је Вулић добацио ову златнину кроз прозор, али се смирио када је овај потврдио да му је то добровољно дао. Међутим, свима около је рекао да никога не могу и не смеју да малтретирају, па је Мугошу питао да ли зна где је «Овчара» јер ће заробљени бити пребачени тамо па да тамо може да потражи свог брата, те је тако заједно са Булић Миланом зв. «Булица» и Мирком Војновићем зв. «Ћапало» и отишао до «Овчаре». Објашњава да су на «Овчару» кренули за колоном али су ипак тамо стигли међу првима и тамо је већ на уласку било доста војске около и било је неких официра, не зна чин али у сваком случају зна да му је на уласку неки официр да ли у чину потпуковника или пуковника наредио да узме још једног и да када

стигне колона да врши претрес људи из аутобуса и да све ствари оставља са стране, те су тако он и Булић стали када је стигао први аутобус, а иза њих се до уласка у хангар спонтано формирао шпалир од људи. Он је све време вршио претрес надајући се да ће из неког од аутобуса изаћи његов брат. Понавља да никога од заробљених није ударао, али да је било повремено неких шамара појединаца, те да је то све трајало неких сат, сат и по времена. Упитан да објасни ове разлике у својим казивањима јер у одбрани на главном претресу негира да је на «Овчари» видео Слободана Катића зв. «Мајор», а и везано за то ко му је наредио да врши претрес заробљених, те наводно обраћање Шљиванчанина у смислу «ко ће да стреља», опт. Мугоша исказује да је истина ово што је изнео на главном претресу, тј. да мајор Шљиванчанин ништа није наређивао јер није био на «Овчари», него да је неки пуковник или потпуковник наредио да се врши претрес и да је на тај начин у ствари он у поступку истраге желео да на неки начин помогне својим саборцима и да део кривице за ово пребаци на војску јер је и знао да ће се за то заинтересовати и Хашки трибунал јер су му већ представници тог Трибунала и били у посети за време притвора у Новом Саду, али је одбио да да изјаву. Тврди да је на «Овчари» било и пуно територијалаца и добровољаца сигурно 150 до 200 људи, а у моменту када је негде око можда пола 4 по подне отишао за Вуковар, на «Овчари» је било остало и доста војника, редовних војника ЈНА. Понавља да је у то време на «Овчари» видео и Милојевић Предрага зв. «Кинез», те Драговић Предрага зв. «Цеца», није сигуран да је на «Овчари» видео Ланчужанина зв. «Камени», али тврди да га је видео тог дана у касарни. Објашњава да је на «Овчари» видео и Станка Вујановића, али не и Мирољуба Вујовића. За Станка тврди да је био познат по специфичном шеширу који је носио, а за Вујовића зна да је тада био рањен и видео га је у касарни.

И опт. **Шошић Ђорђе** у својој одбрани изнетој како у поступку истраге дана 25.12.2003. године тако и касније на овом главном претресу пориче извршење кривичног дела. У одбрани изнетој у поступку истраге објашњава да је у Вуковар дошао у септембру месецу након краће обуке, а у добровољачку јединицу «Лева суподерица» којом је командовао Милан Ланчужанин зв. «Камени». Наводи како су их звали «четници» јер су носили кокарде, а пошто је он тамо био најстарији њега су звали још и «Чича». Са њим у јединици био је и Андрић Ивица зв. «Ђетић» као и Миливојевић Слободан из Села Винче код Тополе, да су га звали «Топола», «Маре» из Београда, а зна и «Цецу» који је био у команди код «Каменог» као и «Кинеза» који је био један од командира вода. Објашњава да је све време учествовао у акцијама, да је негде пред завршетка борби отишао на два дана кући јер му је била слава, са њим још и неколико људи из његове јединице, те да су се у Вуковар вратили поново 16. и 17. новембра и одмах се укључио у завршне борбе. Наводи да је Вуковар био ослобођен 18. новембра, те да су неки добровољци раздужени већ тог дана, а неки и следећег. Објашњава да су се он и

Андрић зв. «Ђетић» раздужили 19. новембра по подне и тог дана су организовано напустили Вуковар и преко Шида отишли за Нови Сад, а он потом даље кући. Негира да је икада био на «Овчари» и да уопште зна где је «Овчара». При овој својој одбрани остаје и на главном претресу с тим што појашњава да су 19. новембра, дакле сутрадан након завршетка борби у Вуковару аутобусима, превезени преко Шида до Новог Сада, те да је он ту са «Ђетићем» преспавао код једног њиховог саборца Лазе у улици Папа Павла, а да је сутрадан ујутру аутобусом «Велмотранса» отишао за Крушевац, да су по граду шенучили и пуцали и «то сви у Крушевцу знају».

Опт. **Банковић Мирослав** у својој одбрани изнетој како у поступку истраге тако и на главном претресу такође пориче извршење кривичног дела. У поступку истраге од дана 26.12.2003. године објашњава да зна да је негде пред крај рата у Вуковару дошло до смене на челу ТО и то тако што је опт. Вујовић Мирољуб сам сменио Јакшића који је до тада био командант. Тврди да он то није видео али да је одмах после тога био са Вујовићем и са Вујановићем и обадвојица су причали како су га они сменили, тј. отерали, те је тако Вујовић постао командант, а Станко Вујановић командир чете. Мисли да је Сирета Дамир зв. «Сићо» био заменик Вујовићев, а заменик Станка Вујановића да је био Боро «Крајишник». Тврди како је у једној акцији за време борби Вујовић рањен па су мајор Шљиванчанин и Тешић од њега тражили да преузме команду над јединицом јер нису веровали Сирети зато што је алкохоличар, тако да је он на том месту био док се Вујовић није вратио из болнице, односно пет или шест дана. У односу на онај догађај на «Овчари» тврди да је у поподневним сатима био код своје куће када је «Вутексов» комби дошао по њега те је он са још десетак људи из ТО требао да обезбеђује затворенике на «Овчари». Речено му је да је Мирољуб Вујовић послао тај комби и то је могло бити негде око 14 или 15 сати, да су тада и дошли на «Овчару» и видео је да из аутобуса излазе неки људи и да их претресају Љубан Миљановић и Горан Мугоша зв. «Куштро», али није сигуран да ли и Милан Булић зв. «Булица». Тврди да када је дошао на «Овчару» није било никог од редовне војске нити официра, али је било територијалаца, добровољаца и резервиста, те да је једино од редовних војника видео Радићевог курира малог «Штуку», а тамо у хангару су сви тукли те заробљенике, малтретирали их, па и тај «Штука». Тврди да му је Вујовић пре него што је ушао у хангар рекао и њему а и осталима који су ту били да од тих заробљеника «једну трећину треба затворити, једну трећину разменити, а једну трећину пустити». Видео је да је у хангару постављен неки сто, да је вршено неко испитивање заробљеника утолико што би ови и прилазили до стола где је седео један крупни човек и ови су давали податке о себи. Видео је такође да ови заробљеници седе уза зид хангара, да повремено добијају батине од људи који су улазили у хангар, а он је унутра препознао једног момка који га је раније малтретирао коме је надимак «Салаш», па је са неких 10 до 20 метара испалио један метак из

малокалибарске пушке изнад главе, да се овај уплашио јер је знао зашто је то урадио а узбунили су се и остали око њега, те му је тада пришао Вујовић, извео га напоље и рекао му зашто пуца, да ли је нормалан, да ли хоће да се заробљеници разбеже, те да иде кући, тј да га је отерао одатле. Тврди да није баш одмах отишао, него можда пола сата или сат касније а у међувремену је чекао да неко наиђе колима да га пребаци до Вуковара. Видео је да је дошао један трактор да улази у хангар на можда 10-ак метара од улаза и да су сви који су били тамо одводили заробљенике у приколицу. Не зна колико их је ушло унутра само зна да је трактор кренуо вероватно према Грабову мада не може да се сети да ли је било неко возило испред или иза трактора само зна да је у кабини трактора био возач и још неки. Не зна ни ко је возио трактор ни ко је био у кабини, то су њему били непознати људи. Схватио је да ће заробљеници бити стрељани када је трактор са њима отишао, па је нешто у том смислу и рекао том «Штуки» да му ту није место јер је редован и млад војник, али зна да није отишао, а за после не зна. Објашњава да је из хангара извукао једног човека, то је неки његов комшија Влада Русин, не зна му тачно презиме, рекао је Мирољубу Вујовићу да га води кући, а овај га је питао да ли гарантује за њега и он му је рекао да гарантује. За «Овчару» је сазнао други дан по овом догађају, јер се причало, а за Вујовића тврди да је он био «газда» и да се за све питао. Сећа се да је тада Вујовић био рањен и да је имао руку у завоју, не зна ко је наредио да заробљеници из хангара уђу у трактор, није чуо да је то наредио Мирољуб мада је он то могао да нареди. Не верује ни да би Станко то могао преко Мирољуба да нареди јер њих двојица су «харали и пре и за време, а и после рата». Зна да је супруга Станка Вујановића Нада Калаба али тврди да је није видео на «Овчари». Опт. Ђанковић ову своју одбрану у поступку истраге од дана 18.05.2004. године допуњује утолико што понавља да јесте био на «Овчари», али да никада није био на рупи нити зна где је та рупа, а у односу на казивање сведока сарадника објашњава да је овај имао свој «шкорпион» и није морао да узима од Вујановића «шкорпион» који му је он наводно вратио, како он то тврди, да је био врло недисциплинован и да Радић као командир чете није могао да га контролише. Тврди да га је овај сведок сарадник заједно са «Кинезом» посетио у марту месецу 2003. године одмах после убиства премијера када су већ Вујовић и Вујановић били ухапшени и претио како ће ликвидирати сваког ко њега буде помињао и користио је неки свој жаргон «ушприцати», а њему је нудио да њих двојица заједно ликвидирају Вујовића и Вујановића. На главном претресу опт. Ђанковић се најпре брани ћутањем, а потом тј. 27.09.2004. године износи своју одбрану и тада негира да је извршио кривично дело које му се ставља на терет оптужницом. Тврди да је сведок сарадник, за то време док је он био у хангару, из хангара извео не тројицу него чак петорицу људи, дакле, да их је изводио напоље из хангара, он није видео да ли их је и убијао, али је сваки пут када се вратио долазио и хвалио се како их је ушприцао тј. како је ликвидирао заробљеника. Он му је говорио да је млад и да то не сме да ради и да ће једног дана имати психичких

проблема због тога, а на крају га је и опсовао утолико што га је «послао у пизду материну». Упитан да објасни ове разлике у својим казивањима везано за сведока сарадника јер у поступку истраге није говорио о томе да је овај било кога убијао ту код хангара него само да му је рекао у смислу да је он редован војник, млад војник и да му ту није место. Дакле, објашњавајући ове своје разлике у казивањима исказује да он тада том приликом у истражном поступку није желео никога да терети па ни сведока сарадника. Исказује да су поред сваког аутобуса била два војна полицајца, дакле, да је око хангара била војна полиција и да је био један старешина са њима. Није сигуран да ли је у хангару за столом седео неки официр или што је по чину и вршио попис па упитан да објасни због чега овако није казивао у поступку истраге, исказује да је желео да заштити војску, односно није желео никога у ово да увлачи. Тврди да је као Вуковарчанин ту на «Овчари» у хангару препознао, односно запазио извесног Перко Сашу, да је ту био неки Чалета Звонко или Анте, потом неки Бодрожих или Подрожих Анте, био је ту и Јањић Боро, те Самарцић Дамјан зв. «Велики Бојлер». Такође, познавао је и пословођу из «Наме» Наде Калабе, виђао га је горе у «Нами» у бару на другом или трећем спрату, био је висок плав човек, а тврди да је и Калаба Нада била на «Овчари». Тврди да је била и у хангару са Хацић Елвиром и да је стајала испред стола где је вршено пописивање заробљеника али и да је отишла пре него што је он отишао са «Овчаре». Тврди да је сведок сарадник Радићев курир извео из хангара и овог пословођу Наде Калабе као што је извео и оне остале људе, те да их је највероватније убио тамо испред хангара, мада он то није видео и надаље тврди да овај сведок сарадник је дужио као курир капетана Радића и аутоматски пиштољ «шкорпион», али да га није редовно носио, него да га је носио у акцијама, али да га тада на «Овчари» није имао, него је на «Овчари» имао бровингову петометку сачмару и две бомбе за појасом.

И опт. **Драговић Предраг** зв. «Капетан» и «Цеца» и у поступку истраге и на главном претресу пориче извршење кривичног дела. Приликом саслушања код истражног судије, а дана 06.06.2003. године опт. Драговић објашњава да се у септембру месецу 1991. године добровољно пријавио, али да није мобилисан у војску тадашњу ЈНА, те је најпре био у ТО Шида и то у јулу месецу 1991. године, да је ту задужио униформу и оружје са ознакама ЈНА. Од оружја је задужио аутоматску пушку тзв. «калашњиков» са четири оквира муниције. Наводи да је припао добровољачком одреду «Лева суподерица» који је добио то име по имену једног кварта у Вуковару, а командант тог одреда је био Ланчужанин Милан. Тврди да је у почетку борби он био обичан војник без чина, а касније кроз борбу је добио чин и био је командир једног дела јединице. Када је у Вуковар дошла гардијска бригада они су се из Товарника придружили гардијској бригади и потпали су под њену команду. Наводи да су борбе у Вуковару завршене 18. новембра, он је претходно био тешко рањен, и сада има парче гелера од бомбе у срчаном

мишићу, 20-ак дана је био лечен на ВМА, али се потом вратио у исту јединицу и учествовао је до краја у још једно две акције док нису борбе у Вуковару окончане. Негира да уопште зна за пољопривредно добро «Овчара» и да је икада био на њему. Зна само да је једном видео неке аутобусе у делу Вуковара који се зове «Сајмиште» и то у времену од 12 до око 15 сати. Чуо је да су у питању заробљеници који треба да иду у затвор у Сремску Митровицу, а касније је, будући да живи у Сремској Митровици у близини Казнено поправног завода, чуо од неких чувара да су ту и заиста смештени ратни заробљеници из Вуковара. Милојевић Предраг је био један командир мање јединице у овом одреду «Лева суподерица» као и он, а иначе јединица је у једном тренутку имала 405 људи, али се њен састав стално мењао док су они као командири водова у акције водили по 5 или 6 бораца, како када. Објашњава да је могуће да је био на потезу «Овчара», али он не зна како се зове тај део града. Зна да су он и Ланчужанин једном били у једном делу града у те дане јер био је мрак и били су код неког хангара. Не зна зашто су тамо ишли, задржали су се 10-ак минута, са њим је био и Милојевић и Ланчужанин који је иначе возио «Пасат». Вратили су се назад у свој штаб који је био далеко можда неких 700, 800 метара или највише 1 километар. На главном претресу објашњава да јесте био на «Овчари», али да он у ствари није знао раније да се то зове «Овчара». Наводи да је тамо отишао заједно са Ланчужанином, Милојевићем и Љубоја Марком, да су отишли возилом марке «Пасат» који је возио Ланчужанин и да су тамо ишли јер су чули да наводно треба да се деле неки аутомобили. Каже да је био сумрак, прелазак дана из ноћ, када су тамо дошли да је било негде око пола 5 и да су били 10 до 15 минута испред тог хангара, да је 5 дана пре тога изашао из болнице, није могао да се креће, да потрчи и слично, те је углавном све време био у аутомобилу и не зна шта се дешавало, изузев да је испред било врло живо, била је велика група људи, да је Ланчужанин дошао у аутомобил након неких 15-ак минута и рекао да иду, па је возио, ишли су неким тврдим путем и дошли су до места где је он окренуо ауто да скрене али су се ту заглавили. Ту испред хангара пре него што су кренули њима се придружио и Љубишић Мирко. Објашњава да су они ишли за неким трактором пре него што су се ту заглавили, да је из аутомобила изашао Љубишић Мирко и кренуо за трактором да види да ли ће застати да их извуче а да је он кренуо за Љубишићем, да су се удаљили можда неких 10 до 15 метара од аутомобила када се у једном тренутку зачула рафална паљба па су застали. Љубишић је имао само пушку сачмару, а он само револвер па су се због тога вратили до аутомобила који су остали покушавали да изгурају на тврди пут. Не зна да објасни због чега је уопште кренуо за Љубишићем и за трактором. Касније у аутомобилу док су се враћали према хангару неко је коментарисао како ће неко једног дана због овога «најевати». Зна да су дошли до хангара, не сећа се да ли су се ту заустављали, да ли је ту Ланчужанин са ким што причао и одмах су продужили назад за Вуковар. Изражава жаљење што је 200 људи

убијено, те да за то неко треба да одговара, али моли суд да не дозволи да одговара неко ко је невин.

Опт. **Калаба Нада** у својој одбрани изнетој и у поступку истраге а и на главном претресу такође пориче извршење кривичног дела. У поступку истраге од дана 25.12.2003. године објашњава да је у ванбрачној заједници са овде опт. Вујановић Станком још од 1987. године, те да из те везе имају [REDACTED] Наводи да је у лето 1991. године у Вуковару радила у Робној кући «Нама» - Загреб у Вуковару на одељењу кристала и текстила, касније на прехрани, те да јој је пословођа у тој самопослузи био Сабљак Мартин. Објашњава да је у то време командант територијалаца био Душан Јакшић, да су се мештани из Вуковара - територијалци самоорганизовали, те да су у ствари показивали пут војницима који су касније дошли, те да је тако Станко припао чети капетана Бојковског, док је улица коју је држала чета Мирољуба Вујовића припала под команду капетана Радића. Зна да је Станкова сестра Невенка удата Данилчевић остала као медицинска сестра заробљена у Вуковарској болници, а остала је и она заробљена у Вуковару јер се више из Вуковара није могло изаћи. Сигурна је да је Вуковар ослобођен 18. новембра 1991. године и да је Станко тај дан отишао по своју сестру у болницу и да је извео. Тврди да је следећег дана, тј. 19. новембра у поподневним сатима код њих у кућу дошао Зорић Стево зв. «Ћело» па је замолио Станка да га одвезе на «Овчару» да потражи неку породицу, те да је Станко у то време имао неки црвени ауто труле вишње боје «Форд фиеста» или «Опел вектра», те су и отишли. Иначе, су се били договорили да касније приреде вечеру за укућане а у част повратка Станкове сестре. На тој вечери је било више људи и то не само капетани из гардијске бригаде Бојковски и Радић него и официр Хаџић Елвир зв. «Хаџија», те један војник из Ниша Небојша Андрић, потом њихов комшија Ђорђе Терзић који је донео печено прасе, да је био ту и Станков отац, Мира Терзић – Ђорђетова супруга, као и њихове комшије Душан Војновић и Жељко Петровић. Тврди да је Станко дошао негде око 19 или 20 сати, да су заједно ушли Станко и овај Жељко Петровић, да су се ту задржали до дубоко у ноћ, те на тај начин негира да је уопште ни тог дана ни било кад била на «Овчари» нити зна где је «Овчара». Тврди да је први пут сазнала да је било можда неко стрељање заробљеника на «Овчари» у августу месецу 1992. године када је објављен један текст у «Вечерњем листу» који је наводно објавио новинар Јован Дуловић. Тврди како јој је те вечери тог дана када је Станко са Зорићем ишао на «Овчару», Радићев курир «Штука» тада поклатио новчаницу од 20 франака, не зна да ли француских или швајцарских и то са посветом «Нади од Штуке» са уписаним датумом «19. новембар 1991. године». При овој својој одбрани остаје и приликом саслушања на дан 18.05.2004. године у поступку истраге, а потом на главном претресу се најпре брани ћутањем, да би касније 27.09.2004. године изнела своју одбрану и поново негира извршење кривичног дела које јој се ставља на терет. Понавља да је дана

19.11.1991. године била у својој кући, да је њен супруг Станко отишао до «Велепромета» да донесе храну и да је покушао да извади дозволе за излазак из града јер је њихова [REDACTED] у то време била у Борову Селу код [REDACTED] па су желели да оду што пре да је виде. Објашњава да се Станко кући вратио негде око 13 сати, да јој је рекао да није успео да добије дозволе, а негде између 14 и 15 сати код њих је кући дошао Стево Зорић зв. «Ћево» и замолио Станка да га одвезе до «Овчаре» да потражи неке своје познанике и рођаке међу заробљеницима јер је чуо да су они тамо одведени. Након Станковог одласка можда неких пола сата или 45 минута отприлике код њих кући је дошао официр Хацић Елвир зв. «Хација», рекао је да је Борово насеље ослобођено, да се може отићи у Борово Село, па му се она пожалила да је Станко ишао да извади дозволе али у томе није успео и онда је Хацић предложио да заједно оду до «Велепромета» да он те дозволе извади без чекања, те су тако и кренули до «Велепромета». Након што је Хацић успео да добије дозволе за излазак из града кренули су заједно на «Овчару» код Станка. Објашњава да су дошли до хангара на «Овчари», да су морали да прођу неку рампу поред које су стајали војни полицајци у шареним војничким униформама и потом да су прешли преко травњака и дошли до хангара. Тврди да је тамо на улазу са леве стране био агрегат који је радио и ту је видела овде опт. Ђанковића. Видела је и овде опт. Јовицу Перића, па и Булић Милана зв. «Булица», те Дукић Николу, а у хангару код стола који је био отприлике на средини на једној бали сламе су седели Боро «Крајишник» и Мирко Војновић зв. «Ћапало». Објашњава да је тада у хангару видела и Радићевог курира зв. «Штука», да је на себи тада имао шарену војничку униформу и кожну јакну, жуте чизме канађанке, а да је у рукама држао црну пушку због које се тог дана свађао са капетаном Радићем јер му је није хтео предати, да је на рукама имао црне кожне рукавице са исеченим прстима, да је на војничком опасачу имао два пиштоља и то један «шкорпион» у жутој фотроли, а са леве стране задужени пиштољ ТТ у браон фотроли, те да је поред тога за појасом имао и нож као и 3-4 бомбе и муниције. Наводи да је око чела имао везану црвену мараму у облику траке. Када им је пришао показао им је из џепа један мали пиштољ за који је такође рекао да је плен од заробљеника. Она је разгледала унутрашњост хангара и у хангару је препознала свог колегу са посла са којим је заједно радила у робној кући само што је он радио у Служби заједничких послова, те је отишла до њега и са њим причала, питала га откуда ту и да ли је учествовао у борбама. Ово је «Штуку» разљутило и он јој је пришао бесно, опсовао је у смислу «шта имаш ти да причаш са тим Усташом», те га је потом шчепао за руку, за мишицу и повео га напоље. Она га је ухватила за јакну и тражила од њега да га не води, али га је он извео напоље ван хангара. Молила је овог официра «Хацију» да види где он то води овог њеног колегу са посла али је тада један од присутних питао да ли је он био Усташа или није, да ли је убијао наше људе или није, почео је да псује, па ју је «Хација» повукао за руку и рекао је да се не петља у то него да иду кући јер има обавеза. Истим путем су кренули назад до рампе,

она је видела свог супруга Станка у друштву «Ћеве» и још неких људи, рекла «Хацији» да жели да оде код Станка и да му каже за ове дозволе и за Борово насеље, али је он то одбио и рекао је да се жури и да иду кући. Вратили су се кући а негде између 18 и 18,30 сати у кућу је дошао Станко и било је ту више људи на вечери, међу њима и капетан Радић. Негде око 23 сата или нешто касније, у кућу је дошао и «Штука» па му је Радић рекао да одложи ту пушку и да скине траку са главе и њих двојица су изашли напоље, а када се након 20-ак минута вратио «Штука» је сео поред ње и из цепа извадио новчаницу од 20 швајцарских франака, на њој написао «Нади од Штуке, 19.11.1991. године» и рекао јој да то чува као успомену. Када га је питала за овог свог колегу са посла рекао је да је он Усташа, да је ишао на испитивање и да га више ништа не испитује јер је Радић веома љут на њега. Потом је отишао да спава, а нешто касније и остали су се разишли. При суочењу са сведоком сарадником бр.1 тврди да је овај Радићев курир том приликом извео из хангара и убио њеног колегу са посла који се зове Батарело Јосип.

И опт. **Љубоја Марко** зв. «Маре» и у поступку истраге и на главном претресу пориче извршење кривичног дела. Приликом саслушања у поступку истраге, а дана 26.12.2003. године објашњава да, након што је почео рат 1991. године, вратио се из Немачке где је био у посети родитељима и јавио се на мобилизацијски позив за село Зуце, али је од тога одустао те се пријавио као добровољац у канцеларију Српске радикалне странке јер су они најбрже слали добровољце, а није ни желео да иде у артиљерце. Тако је њих 50-ак аутобусима одвежено у Вуковар након обуке у Шиду и он је прикључен јединици «Лева суподерица» којом је командовао Милан Ланчужанин зв. «Камени» а која је била, како тврди, под командом гардијске јединице и непосредни старешина је био капетан Радић. Заменик «Каменога» је био «Кинез» из Руме. Он је након 15-ак дана постао командир једног одељења. У односу на догађај на «Овчари» зна да је негде предвече или увече видео да се Камени и Кинез, Цеца и Мали Џо спремају да негде крену па је пришао и тражио да иде и он са њима иако није знао где се иде. Тврди да када су дошли до «Овчаре» да је било пуно људи испред хангара, да су они колима дошли на 5 до 10 метара испред, те да је било пуно војника у различитим униформама, а он лично је желео да види затворенике за које се говорило да су припадали елитним хрватским јединицама. Наводи како је у хангару било пуно људи, да је ту било младих војника, војника са белим опасачима и њему непознатих људи, територијалаца, мештана, са само њих петорица из ове његове јединице. Није видео да је било било каквог малтретирања тамо у хангару, заробљени су лежали, неки су имали завоје, те уколико их је неко и тукао тврди да је то могло бити само пре него што су они дошли. Објашњава да је иначе у претходним акцијама био рањен у леву руку, имао је подвез, а од оружја је имао само пиштољ бровинг. Наводи како се у хангару задржао највише пола сата, те да у једном тренутку «Камени» дошао до њега и рекао му нешто у смислу «бежимо одавде, идемо» био је

ужурбан и он је то схватио као наредбу па је одмах кренуо за њим. То се све дешава у тренутку када је већ почело у хангару неко комешање и већ су почели да утоварају људе у трактор који је био испред хангара и њих петорица су сели у аутомобил, није сигуран да ли је трактор већ кренуо или није, да су се возили неколико десетина метара, окренули аутомобил код првог проширења и кренули назад, те да је у аутомобилу било неке речи у смислу како се спрема стрељање затвореника или неко зло, те да Камени не жели да у томе учествује и да смо зато раније отишли, те и да је било неког сукоба због тога између њега с једне и Станка и Мирољуба са друге стране. Тврди како је следећег дана од неких територијалаца чуо да је Камени испао «пичка» јер је извукао своје људе и није учествовао у стрељању на «Овчари». Приликом следећег саслушања у поступку истраге, а дана 18.05.2004. године ову своју одбрану допуњује утолико што наводи да му се чини да када су се окретали с оним аутомобилом да мисли да су се били заглавили у неком блату и да је то извлачење аутомобила трајало 5 или 10 минута с тим што он у томе није учествовао јер му је рука била повређена, а да је аутомобил возио Ланчужанин. Сада објашњава да више није сигуран да ли је пето лице у аутомобилу био «Мали Џо» или Љубишић Мирко, мада ипак мисли да је то био управо Љубишић Мирко. Не сећа се да је ни испред ни иза њиховог аутомобила било било каквог трактора или пак људи који су пролазили туда поред док су они извлачили аутомобил из блата, али се сећа да су се код хангара на кратко зауставили, да је Ланчужанин не излазећи из аутомобила кроз прозор разговарао са неким, зна да је била жучна расправа али не зна о чему су разговарали. При овој својој одбрани остаје и на главном претресу.

Опт. **Катић Слободан** зв. «Мајор Катић» такође негира извршење кривичног дела. Наводи приликом саслушања у поступку истраге а дана 25.12.2003. године да се као добровољац пријавио у Земуну, те је припао јединици добровољаца «Лева суподерица» којом је командовао Милан Ланчужанин зв. «Камени». Објашњава да је његова јединица деловала у садејству са гардијском бригадом од које су добијали наређења за акције, а да су таква наређења добијале и друге чете па између осталог и ТО Вуковара којом су командовали Мирољуб Вујовић и Станко Вујановић. Зна да је његов саборац из јединице зв. «Мали Џо» рањен 17. новембра, те га је колима возио до болнице у Негославцима, а касније пребачен хеликоптером за Београд након чега се он вратио у њихову јединицу. Зна да су борбе у Вуковару завршене 18. новембра, али он се више у Земун није враћао него је остао да живи у Вуковару где се и оженио. Негира да је уопште био на «Овчари», него је тек касније чуо да је «Камени» био неко време на «Овчари». Негира и да је тада ишао до вуковарске болнице, него тек касније када у њој више није било никога. Приликом саслушања код истражног судије, а дана 18.05.2004. године опт. Катић допуњује своју одбрану утолико што наводи да је 19. и 20. новембра био у посети код «Малог Џоа» у Београду, те да се у Вуковар вратио тек 22 новембра

1991. године. Објашњава да је код њега ишао у посету у поподневним сатима, и да је прослављао ослобођење Вуковара 20. новембра те године увече у локалу «Рибика» у Земуну где је била и нека слава. Разлике у овим својим казивањима опт. Катић објашњава како приликом претходног саслушања «није био питан шта је радио у слободно време». При овој својој одбрани опт. Катић остаје до краја поступка.

У завршној речи бранилац оптуженог Вујовића адв. Петрушић, којој се придружује и оптужени, анализира изведене доказе те одбрану оптуженог и налази да изведени не указују на то да је оптужени Вујовић извршио предметно кривично дело. У том смислу, анализирајући оптужницу те радњу извршења кривичног дела које се ставља на терет оптуженом, посебно указује на неодређеност у оптужници у смислу ко је наредио и како да се стрељају ратни заробљеници, да ли је то урадио Вујовић или Вујановић или оба и како заједно. Па ако јесте како може наређивати припадницима неке друге јединице који су такође оптужени. У том контексту доводи у сумњу тврдње о постојању ТО Вуковара у то време сматрајући да је она извесно настала тек касније јер се самоорганизовање становника српске националности не може сматрати и формирањем неке ТО. Надаље, доводи у сумњу и тврдњу да је у време критичног догађаја оптужени био командат ТО у колико се прихвати да је она уопште постојала и у том смислу указује на нелогичности у погледу тога ко је Вујовића уопште поставио на то место те контрадикторна казивања сведока и сведока сарадника и потенцира на одбрани оптуженог који тврди да је он то био тек од 28 новембра одлуком Радована Стојичића. Поставља питање ко је одлучио о преузимању ратних заробљеника, њиховом транспорту на Овчару и указује да то свакако нису могли одлучити ни Вујовић ни Вујановић и доказа у том смислу нема а ово деловање се свакако не може раздвојити од радње извршења оптужених, те питање шта је стварно одлучено на седници Владе на «Велепромету». Одговорност за одлуку налази на вишим нивоима ове Владе и Војске. У вези дешавања на самој Овчари посебно указује суду на неразумљиво усклађење тврдње сведока Везмаровић, Вукосављевића, Војновића и посебно Александра Васиљевића, који сви немају појма ни о чему изузев да је главни неки «Мирко» а управо у време присуства те јединице су ликвидације већ у току. Анализира и записник о саслушању у својству оптуженог Перић Јовице дат радницима УБПОК-а и налази да ни ово не указује на било какву команду функцију опт. Вујовића а његову тврдњу да је на крају непосредно учествовао у ликвидацији групе заробљеника испред хангара не потврђује ни један други изведени доказ. Указује и на контрадикторне тврдње сведока сарадника те налази да у сваком случају један од њих лаже што је, имајући у виду овај законодавни институт неприхватљиво. Тражи да суд оптуженог, у смислу одредбе чл.355 ст.1 тач.3 ЗКП, ослободи од оптужбе.

И други бранилац опт. Вујовића адв.Заклан Милан, придружујући се завршној речи браниоца Петрушића, детаљно анализирајући изведене

доказе и указујући на улогу припадника тадашње ЈНА почев од тријаже у Болници па преко седнице Владе до транспорта на Овчару, пописивања заробљених и времена боравка, тражи ослобађајућу пресуду. Посебно указује на начин саслушања и изношења тврдњи сведока сарадника бр.1 у претходном поступку.

Опт. Вујовић се придружује завршној речи својих бранилаца, понављајући своју одбрану у битним деловима и вршећи детаљну анализу појединих доказа, тражи да га суд ослободи од оптужбе.

У завршној речи бранилац оптуженог Станка Вујановића, адв. Перковић Мирослав, негира постојање неке војне завере у овом догађају или пак да је исти дело Владе Горана Хаџића јер та «Влада» нема ни ауторитета ни средстава у виду ТО да би исто реализовала. Схватања је да је једина ТО била Хрватске стране и њен командант је био Мерчеп а не Вујовић и Вујановић. Њих двојица су само захваљујући свом учешћу у борбама стекли у народу одређено име и сада се од тога прави некаква њихова командна улога а они је објективно немају. Потенцира на исказима сведока у смислу да се на Овчари скупило «и старо и младо» и да се све касније «отргло контроли» - нико од сведока не тврди како је Вујановић дошао са неком својом јединицом и преузео контролу. Потом анализира исказе сведока сарадника и те указује да је управо, у таквој атмосфери, сведок сарадник бр. 1 био тај који је баш ту у хангару отпочео овај крвави чин. У том контексту, ценећи процесне одредбе које се односе на сведока сарадника неуставним, поново указује суду да ни по тим одредбама сведоци сарадници не испуњавају услове да се саслушају у том својству. Након анализе и записника о саслушању Јовице Перића у УБПОК-у, налазећи да изведени докази нису потврдили оптужбу, тражи да суд опт. Вујановића ослободи од оптужбе. Завршној речи свог браниоца, придружује се и опт. Вујановић исказујући да није крив и да нема због чега и било коме да се извињава изражавајући жаљење породици свог пријатеља Боре Јањића.

Бранилац опт. Атанасијевића адв. Вукотић Војислав анализира на крају измењену одбрану оптуженог у контексту других изведених доказа и налази да је исти не оповргавају него у неким деловима и потврђују па сматра да је деловање оптуженог критичном приликом било услед дејства неодољиве – апсолутне силе тј. непосредном претњом животу од лица «Топола» те стога за ово деловање оптужени не може бити кривично одговоран и тражи ослобађајућу пресуду по основу одредбе чл.355 тач.2 ЗКП а за супротна утврђења суда тј. да се у конкретном случају не ради о апсолутној него о компулзивној сили, указујући на налаз и мишљење вештака неуропсихијатријске струке и констатацију о битно смањеној урачунљивости, указује суду да се у смислу одредбе чл.12 ст.2 ОКЗ учинилац може блаже казнити. Завршној речи свог браниоца придружује се и оптужени Атанасијевић објашњавајући да он одбрану није исконструисао него је се увек и доследно држао једино што је на крају само допунио.

У завршној речи бранилац опт. Предрага Маџарца адв. Перески Славко налази да изведени докази не потврђују тврдњу оптужбе да је оптужени учествовао у стрељању ратних заробљеника на Грабову. У том смислу, будући да једини сведок који на одређен начин повезује Маџарца са делом је сведок Дукић па детаљно анализира казивање овог сведока и у поступку истраге и на главно претресу те у контексту других изведених доказа па налази да се на несигурном казивању сведока типа да није сигуран да га је тамо видео не може заснивати осуђујућа судска одлука.

И бранилац опт. Перић Јовице адв. Јеврић Зоран налази да нема доказа да је овај оптужени извршио кривично дело које му се оптужницом ставља на терет. Изражавајући схватање да одговорност за неспорно извршено стрељање на Грабову треба тражити у заједничком плану хрватске стране, делова војнообавештајне службе тадашње ЈНА и међународне заједнице и поново детаљно износи разлоге из којих је требало издвојити записник о саслушању овог оптуженог пред радницима УБПОК од 18.04.2003.год. а ни једног дугог доказа за одговорност овог оптуженог нема. Завршној речи свог браниоца придружује се и оптужени Перић понављајући да није био припадник ТО, да није био наоружан и да није учествовао у злочинима за које се оптужује.

Бранилац опт. Војновић Милана адв. Милан Вујин, налази да оптужницом радње појидиних окривљених нису потпуно и на одговарајући начин описане, да је суд начинио техничку грешку када је, иако је опт. Перић у судници, читао записник о његовом саслушању пред радницима УБПОК-а као једини наводни доказа о учешћу опт. Војновића у радњи извршења, придружује се разлозима адв. Јеврића због чега је било неопходно тај записник из списка издвојити. Надаље, и ако се прихвати тај записник, анализирајући у њему изнете тврдње и тражећи да се оне доведу у везу и са другим изведеним доказима, сматрајући да се само на тврдњи типа «мислим да је пуцао и «Мићо медоња», чији надимак тада није ни знао, не може заснивати осуђујућа судска одлука те тражи да се опт. Војновић (који се придружује завршној речи свог браниоца) ослободи од оптужбе.

У завршној речи бранилац оптужених Ланчужанин Милана, Милојевић Предрага и Драговић Предрага адв. Ђорђе Калањ прво детаљно анализира одбране ове тројице оптужених које су, и у преткривичном поступку и у поступку истраге и без обзира у ком својству су саслушавани, потпуно и до детаља сагласне те и са исказом сведока Љубишића, надаље понавља разлоге из којих није требало сведоцима сарадницима дати тај статус и износи схватање да је сведок сарадник број један имао три задатка од Тужилаштва: повећати број «пуцача», увући у оптужбу тзв. «Шешелевце» и пронаћи «Кинеза». Потом анализира казивање овог сведока сарадника везано за учешће ове тројице оптужених сматрајући да његове тврдње оповргавају не само персонални него и материјални докази а разлог појављивања другог сведока сарадника налази у чињеници да је било неопходно тврдњама другог сачувати првог иако, по оцени овог браниоца, њихове тврдње се на битне околности у

значајној мери разликују на које детаљно указује, потом посебно указујући на сведочење Вилима Карловића и на незаконито поступање у току овог поступка и повреде права оптужених, тражи ослобађајућу пресуду.

Бранилац оптужених Ланчужанина, Милојевића и Драговића, адв Станић Милан указује на разлике у казивањима сведока сарадника из претходног поступка и оних са главног претреса ценећи да су исте таквог нивоа да их дисквалификују у том својству. И овај бранилац износи разлоге због којих сведоци сарадници нису могли добити тај статус и у том смислу детаљно анализира законске одредбе у овом делу а потом анализирајући сама казивања ових сведока указује да ни један ни други, за разлику од оптужбе, не тврде да су у стрељањима учествовали оптужени Ланчужанин и Драговић. Анализирајући казивања и сведока, официра тадашње ЈНА Васиљевића, Панића и Вујића, налазећи да оптужба није одговорила на основно питање: ко су наредбодавци овог неспорног злочина, изражавајући жаљење и саучешће породицама жртава, тражи ослобађајућу пресуду.

У завршној речи бранилац опт. Ланчужанина и Милојевића адв. Штрабац Саво најпре указује на шири контекст сукоба на предметном подручју износећи статистичке податке о броју становника појединих националности пре и после окончања сукоба те о броју процесуираних пред Хрватским и другим судовима, проблеме у примени одговарајућих конвенција а везано за одговор на питање о каквој врсти сукоба је у конкретном случају реч, психози старха и несигурности у Вуковару пре Овчаре и указујући на деловање Томислава Мерчепа и писмо Марина Видића Влади РХ из тог периода, злочинима и жртвама, углавном српске националности у Хрватској (пре и после предметног догађаја), надаље указујући суду да је за исти догађај у Републици Хрватској већ правоснажно пресуђено неким другим лицима те да је судска истина извесно релативна, налазећи да је у овом поступку судеће веће починило само једну повреду поступка у смислу што није прихватило предлог одбране за неуропсихијатријским вештачењем сведока сарадника, очекујући да се то може још увек променити, придружујући се завршним речима бранилаца адв. Калања и Станића, тражи ослобађајућу пресуду па и по принципу *in dubio pro geo*.

Завршним речима својих бранилаца придружују се и оптужени Ланчужанин, Милојевић и Драговић. Оптужени Ланчужанин, исказујући да није крив и да је у притвору, болестан, већ 2 године на правди Бога, понавља тврдње да ни он ни било ко од људи из његове јединице у овим зверствима није учествовао. Опт. Милојевић, остајући при изнетој одбрани посебно указује на контрадикције у казивањима сведока сарадника како међусобно тако и у односу на остале изведене доказе те на неразумљиву одлуку да се људима који су признали да су убили толико људи а убили су и много више (на које доказе указује) да амнестија од одговорности и право да лажно терете невинне људе. Оптужени Драговић, упућује на своју одбрану изнету приликом изјашњавања о оптужници,

наводи да уколико је судеће веће учествовало у злочинима на Овчари толико је учествовао и он, изражавајући револт што се сведоци сарадници за заступнике и пуномоћнике прогласише за свеце.

Бранилац опт. Љубоја Марка адв. Дозет Ђорђе најпре у завршној речи, у своје и у име свог брањеника и његове породице, изражава саосећање у болу како породица страдалих на Овчари тако и свих других породица које су у тим несрећним дешавањима изгубили своје најмилије. Потом, анализирајући завршну реч заменика Тужиоца у делу везаном за овог окривљеног, ценећи да је реч о конструкцији типа везаних силогизама а неприхватљивим премисама, те анализирајући и казивање сведока сарадника бр 1, налази да ни један доказ па ни овај не упућује на закључак да је опт. Љубоја уопште био на месту где је вршено стрељање а тек не и да је стрељао, тим пре што као рањеник у једну руку и није, објективно, са само једном руком, могао пуцати из аутоматске пушке. Тражи да суд оптуженог ослободи од оптужбе јер није ничим доказана. Завршној речи свог браниоца се у потпуности придружује и оптужени указујући суду на исказ сведока Карловића и неразумљивост тврдње да га спасава неко ко је 15 сати пре тога тако монструозно убијао на Овчари.

У својој завршној речи, бранилац опт. Вује Златара адв. Ђурђевић, детаљно анализира изведене доказе, указује суду да изузев првог сведока сарадника, ни један од свих других изведених доказа не повезује овог оптуженог са извршењем кривичног дела, него супротно, сви остали докази потврђују алиби овог оптуженог и то не само бројни сведоци него и медицинска документација и отпусне листе медицинских установа где је у критично време био збрињаван те у знатној мери и мишљења саслушаних вештака. Тако детаљно анализира и ту документацију и казивања сведока па налази да се његова одбрана мора прихватити и оптужени ослободити од оптужбе.

И бранилац истог опт. адв. Јелушић Рајко тражи ослобађајућу пресуду како у односу на опт. Вују Златара тако и у односу на опт. Ђанковића те у том контексту, придружујући се и завршној речи адв. Ђурђевића тако и осталих бранилаца а посебно адв. Перковића и Калања а везано за казивања сведока сарадника која и сам детаљно анализира. У том смислу посебно указује суду да први сведок сарадник није испунио законом прописане услове за добијање тог статуса јер значај тог казивања за откривање других дела није претежнији од тежине последица које је сам проузроковао и не само то него извесно није говорио истину ни о свом деловању и убиствима ратних заробљеника и цивила пре критичног догађаја те је било неопходно те оптужбе проверити, одузети му статус сведока сарадника и овај поступак вратити у законом предвиђене оквире. Сматра да је било неопходно прихватити предлог одбране да се изврши неуропсихијатријско вештачење оба сведока сарадника, указује суду на њихова међусобно контрадикторна казивања, те контардикције у односу на друге изведене доказе па тражи да суд ослободи од оптужбе и опт. Златара и опт. Ђанковића. Завршним речима својих бранилаца придружују се и опт. Златар који изражава саучешће породицама жртава

али и да нема да им се због било чега извињава и опт. Ђанковић који изражава жаљење породицама жртава али и ако га се осуди на 100 година затвора да им увек може погледати у очи.

Бранилац опт. Мугоша Горана, адв. Илија Радуловић, у завршној речи поред анализе изведених доказа у односу на оптуженог Мугоша Горана и у том смислу посебно у вези казивања сведока оштећеног Којић Жарка, ценећи да је то једини сведок који на одређен начин терети овог оптуженог, изражавајући жаљење што овај сведок није непосредно саслушан али и да се и из тога не може извући закључак о доношењу тешких патњи (њему или коме другом) као битном обележју овог кривичног дела. Указује на исказ сведока Бергхофера који оптуженог Мугошу не терети као ни било који други изведени доказ те ни сведоци сарадници (у који кривичноправни институт изражава озбиљне резерве). Завршној речи свог браниоца придружује се и оптужени Мугоша исказујући да никога није тукао те да изражава саучешће свим породицама жртава.

У својој завршној речи, коју је приложио и у поднеску а и усмено изнео на претресу, бранилац оптуженог Шошић Ђорђа адв. Бељански Владимир, придружује се завршним речима бранилаца адв. Заклана и Дозета изражавајући схватање да је инспиратор предметног дешавања и тиме носилац дела одговорности и тадашњи политички врх и део тадашњих тајних служби. Најпре указује на логичку неодрживост у оптужници у толико што се опт. Шошићу на терет ставља једно убиство (за које тврди и да нема доказа да га је извршио Шошић) а опт. Мугоши нешто друго испред хангара те тврдња како су на тај начин лишили живота 200 лица. Потом анализира изведене доказе, указује да само сведок сарадник бр.1 тврди како је опт. Шошић на рупи лишио живота једно лице тако што му је пререзао врат али да су то материјални докази искључили тј. да ни на једном обдукованом телу такве повреде нису констатоване. Надаље, анализира и казивање сведока сарадника бр.2 који Шошићеве активности описује на потпуно други начин (да је много пута убо ножем Вебер Сенишу) али указује да ни то казивање не одговара истини јер код Вебера се обдукцијом утврди да је лишен живота устрелом из ватреног оружја. Налази да други изведени докази указују потврђују одбрану овог оптуженог тј. да критичног дана и није био у Вуковару, па предлаже да га суд ослободи од оптужбе. Оптужени Шошић се придружује завршној речи свог браниоца понављајући да тада у Вуковару није био ни урадио било шта за што је оптужен.

Бранилац опт. Катић Слободана адв. Бојков Александар налази да су изведени докази потврдили алиби опт. Катића да је критичног дана био у Земуну а не у Вуковару, указује да ни сведок сарадник бр.1 не тврди да је Катића видео било на Грабову било код рупе или у стрелачком строју а позивајући се на начело «у сумњи у корист оптуженог» тражи ослобађајућу пресуду а опт. Катић се овој завршној речи придружује.

Адв.Перковић Мирослав као бранилац опт. Калаба Наде, у завршној речи детаљно анализира казивања сведока сарадника посебно

бр.1 за кога налази да је несумњиво лагао јер је говорио неистину не само о битним околностима него и о оним мање битним, тј. да је упорно тврдио како пиштољ уопште није носио него само дуге цеви иако се на снимку РТС у који је извршен увид види да за појасом има пиштољ. Објашњава да је сведок Дукић тврдио да је овај сведок сарадник убијао из пиштоља а не шкорпиона, тако је убио и Калабиног колегу са посла, она му зна и име и презиме и идентификацијом се и утврди да је убијен управо из пиштоља те овим сазнањима Калаба Наде и страхом од њеног сведочења и објашњава тврдње сведока сарадника који је терети да не би она њега. Понавља да се у конкретном случају не ради ни о каквом договору нити завери да се заробљени побију него да је очигледно реч о спонтаном догађају проузрокованом разним афектима. Тражи ослобађајућу пресуду а завршној речи свог браниоца се придружује и оптужена Калаба.

У спроведеном доказном поступку, суд је саслушао сведоке сараднике Спасоја Петковића и Божа Латинковића које је суочио и међусобно и са појединим оптуженима, извршио је увид у скице које су ти сведоци сачинили као и скицу коју је сачинио опт. Ђанковић и у фотографију коју је предао оптужени Златар Вујо приликом саслушања сведока сарадника Петковића (стр.535/237 овог списка), саслушао је сведоке Јована Дуловића из Београда кога је и суочио са оптуженим Вујановићем, саслушао је оштећене као сведоке Емила Чакалића из Каштел Лукшића, Драгутина Бергхофера из Осиека и Хајдар Додаја из Северина (све РХ), Бакић Рада из Земуна, саслушао је сведока Дукић Николу из Футога, извршио је увид у скицу коју је сачинио тај сведок и суочио га са опт. Ланчужанином, саслушао је сведоке Кресовић Јовицу из Новог Сада, Шапић Предрага, Трифуновић Новицу и Везмаровић Драгана из Крагујевца, Гавриловић Мирка, Каранфилов Борчу и Марчек Јана из Београда, извршио је увид у једну фотографију опт. Вујановића са сестром из тог времена (стр.483 списка истраге Ки.180/03), Вукосављевић Драгог из Раче крагујевачке, Војновић Милорада из Новог Сада, Бакић Мила из Бегеча, Панић Миодрага из Београда и извршио је увид у бележницу тог сведока, Тешић Боривоја, Марић Марка, Срећка Борисављевића и Вукашиновић Љубишу из Београда, Лукић Бранислава из Панчева, Богдана Вујића из Београда, Јована Новковића из Крагујевца, Марка Цреварца из Нових Бановаца, Васиљевић Александра из Београда, Вукић Светолика из Аранђеловца, Миљић Сашу из Баточине и Петковић Милана из Лапова које је и суочио, сведоке Крунић-Протић др. Ранку из Београда, Миљановић Богдана из Кукујевца, Ковачевић Стевана из Батајнице, Величковић Ђорђа из Београда, Наић Живка из Земуна, Прелић Бранислава из Бегеча, Петернек Томислава из Београда, извршио је увид у 6 фотографија које је показао сведок Петернек (стр.1317/725 овог списка) те у 3 које је приложио бранилац авд. Дозет (стр.1317/726 овог списка), саслушао је сведока Мирка Љубишића из Вуковара, Дујакковић Илију из Ћуприје и извршио је увид у његову војничку књижицу и 4 фотографије које је показао том приликом (стр.1643/907 овог списка), Катић Душанку и

Самарција Рада из Београда, Нишевић Мила из Младеновца, Петковић Небојшу из Лапова, Зорана Крстића из Аранђеловца, извршио је увид у кроки скицу сачињену од тог сведока, саслушао је сведоке Савић Лазара из Шида, Дачић Миољуба из Крагујевца, Миладиновић Милована из Крагујевца, Вукић Миливоја из Инђије, саслушао је вештаке судске медицине Стриновић др. Давора и Кубат др. Милована из Загреба и извршио је увид у спискове и табеле идентификација са Завода за судску медицину из Загреба, те вештаке судске медицине проф.др.Милоша Тасића и др. Бранислава Будакова из Новог Сада, вештака медицинске стрке Јанчић др. Милоша из Београда и извршио увид у медицинску документацију са ВМА и из Института за рехабилитацију из Младеновца а све на име опт. Вује Златара, саслушао је сведоке Братислава Јовановића и Пауновић Радоја из Београда, Коларски Лазара из Новог Сада и Папић Чеда из Београда, путем видео – конференцијске везе из Жупанијског суда у загребу саслушао је сведока – оштећеног Кожул Франа из Загреба, прочитао је тактичко оперативни дневник 80 мтбр. из Крагујевца за критичне дане и саслушао сведока Премовић Вукашина из Крагујевца, Стаматовић Зорана из Београда, Милетић Драган и Јовановић Славишу из Крушевца и извршио је увид у војничке књижице Милетић Драгана и Јовановић Славише, прочитао је 3 Извештаја Бироа за алкохол, дуван, ватрено оружје и експлозиве АТФ лабораторије ФБИ из Мериленда УСА при Министарству правде САД од 28.04.2004.год. те саслушао вештака Крстић Драгана из Београда и извршио је увид у фотографије оружја које приложи тај вештак, прочитао је записник о саслушању сведока Томић Славка од 14.03.2000. год. из списка предмета Војног суда у Београду посл. бр.Ки.578/98, саслушао је сведоке Јањић Јадранку из Загреба, извршио је увид у фотографију ошт. пок. Јурела Дамира (стр.1910/1017 овог списка) и у једну фотографију коју приложи заменик тужиоца (стр.1861/993 овог списка), саслушао сведока Кијановић Богољуба из Београда, Маћешић Мила из Новог Сада, оштећене као сведоке Јурела Злату из Загреба и Грејза Сандру из Вуковара, Симић Миливоја из Београда, Радак Сашу из Будве, Карловић Вилема из Загреба, уз сагласност странака извршио је увид у део фотографија сачињених приликом вршења есхумација на локалитету Грабова у току 1996. године и касније обдукције тела оштећених, а које је овај суд дана 19.04.2004. године на два компакт диска, запримио од МКТЈ у Хагу (посебан прилог уз овај спис), те увид у 3 видео записа означена као «Хацић», «Штука» и «Пријем» (посебан прилог уз овај спис), прочитао је записнике о саслушању сада пок. Војновић Мирка од 18.07. и 27.11.03 и од 22.01.04. из претходног поступка, те записнике о саслушању сведока Мркшић Мила од 17.12.1998. године из наведеног списка Војног суда и од 23.04.2004. године из списка овог предмета, записнике о саслушању сведока Шљиванчанин Веселина од 17.12.1998. године из наведеног списка Војног суда и од 22.04.2004. године из списка истраге у овом предмету, Радић Милорада од 17.12.1998. године из наведеног списка Војног суда и 23.04.2004. године спис ове истраге, сведока Горана Хацића од 30.09.2003. године из

претходног поступка, записник о саслушању сведока сада пок. Горана Ваљаревића са главног претресу у овом поступку а од 19.04.2004. године, сведока – оштећених Жарка Којића од 26.04.2004. године и Зденка Новака од 27.04.2004. године из претходног поступка, те извештаје проф. др. Душана Дуњића од 27.09.1996. године и од 03.10.1996. године, као и извештај проф. др. Вујадина Оташевића од 15.11.1996. године а сви Комисије за хуманитарна питања и нестала лица те завршни извештај Комисије експерата Уједињених Нација из октобра 1993. године, који је прибављен од стране Хашког Трибунала, а у делу који се односи на овај предмет, извршио је увид у две групе фотографија запримљених од МКТЈ а названих П8 и П20 (стр. 1966/1050 овог списка), саслушао је вештака судске медицине проф. др. Бранимира Александрића и поново вештака Јанчић др. Милоша оба из Београда као и сведока Војновић Милорада, извршио је увид у 30 фотографија локалитета «Овчара» а приложених од стране пуномоћника оштећених Наташе Кандић (стр. 2311/1152 овог списка), извршио је увид у фотографију при поновном саслушању опт. Атанасијевића дана 15.11.2005. год. (стр. 2358/1180 овог списка), прочитао је и: записник о саслушању опт. Јовице Перића од 18.04.2003. године пред радницима УБПОК (одбивши претходно предлог одбране да се овај записник издвоји из списка предмета), пресуде запримљене од Републике Хрватске, а од Жупанијског суда у Осијеку и Вуковару и то пресуда посл. бр. К.1/94 од 05. просинца 1997. год. Жупанијског суда у Осијеку, К.20/00 Жупанијског суда у Вуковару, те пресуде Врховног суда Републике Хрватске Кж.238/1998-5 и Кж.346/1999-5), ратне дневнице Гардијске бригаде из Београда и 80. моторизоване бригаде из Крагујевца, као и тактичко-оперативни дневник 80. моторизоване бригаде а све из новембра 1991. год., извештај Астрономске опсерваторије у Београду од 09.01.1998. године, наредбу команде ОГ «Југ» бр.427-1 од 19.11.1991. године, наредбу исте команде бр. 464-1 од 21.11.1991. године, наредбу команде 80. моторизоване бригаде бр.32-1 од 20.11.1991. године, наредбу команде Прве војне области бр.1614-82/81 од 18.11.1991. године и наредбу исте команде бр.457-1 од 20.11.1991. године, саслушао је вештака др. Миланку Влашић и поново вештака проф. др. Милоша Тасића, прочитао је пресуду Жупанијског суда у Вуковару посл. бр. К.86/98 од 16.05.2000. год. у делу изреке а у односу на опт. Мугоша Горана, извршио је увид у фотографију коју приложи бранилац адв. Јелушић а из листа «Новости» од 29.04.04. год. (стр. 2390/1197 овог списка), извршио је увид у копије информативне емисије РТС «Дневников додатак» од 19.11.1991. године, те увид у део «Специјалне емисије» од 20.11.1991. године исте информативне куће (посебан прилог уз овај спис), а прибављено од Радио телевизије Србије, и прочитао је списак сачињен од Главног штаба санитета Републике Хрватске од 28.05.1993. године са страна 765 до 778 списка истраге те налаз и мишљење лекарске комисије бр. 38 од 27.01.1993. године издат на име опт. Златар Вуја и извршио је увид у путовницу издату од Републике Хрватске под бројем 06972852 а на име опт. Ђанковић Мирослава, (све фотографије и видео материјал у који је

суд извршио увид, означени су и приложени овом спису по редоследу увођења у доказни поступак и означени називом «фото и видео материјал»), одбио је сагласан предлог одбране и заменика тужиоца да се из списка предмета издвоји део записника о саслушању сведока Бакић Мила од 24.03.03.год. са стране 94 списка истраге, сагласан предлог бранилаца да се не саслушавају сведоци сарадници, предлог бранилаца да се издвојени записници о саслушању сведока – сарадника у ранијем својству сведока врате у спис, као и да се из списка предмета издвоје записници о саслушању сведока сарадника од 18.12.2003. године и 02.02.2004. године, предлог да се као сведок саслуша пун. оштећених Наташа Кандић, да се не саслушава сведок Дуловић Јован, да се од сведока Дуловића привремено одузме његова бележница, да се из списка предмета издвоји записник о саслушању опт. Перић Јовице пред радницима УБПОК од 18.04.03., да се издвоје записници о саслушању Војновић Мирка од 18.07., 27.11.03 и од 22.01.04. као и транскрипти са главног претреса о читању ових записника, предлог адв.Заклана да се позову и саслушају као сведоци Даниловић Раде и Зорић Милан, адв. Перковића да се позову и саслушају као сведоци Терзић Ђорђе и Војновић Мирољуб као и сестра опт. Вујановића из Аустралије те Хаџић Елвир, да се прибаве фотографије и скица лица места, да се обави вештачење од Мирослава Бусарчевића са Института за безбедност о томе који пиштољ има на видео запису сведок сарадник Петковић, да се суоче сведок сарадник Латиновић и сведок Стаматовић и сведок Кресовић као и сведок сарадник Петковић и сведок Каранфилов, предлог браниоца адв. Калања да се обави комбиновано судскомедицинско и балистичко вештачење а посебно о томе да ли постоје зрна «магнум»-а, прибави од МКТЈ докуменат о томе да опт.Лачужанин и други нису учествовали на «Овчари» а који је Војислав Шешел добио од тужиоца МКТЈ, предлог бранилаца адв.Калања и Дозета да се као сведоци саслушају притвореници Калањ и Миловановић, те оптуженог Вујовића да се као сведоци позову и саслушају сведоци Весна Босанац, Марин Видић, Станковић др.Зоран, Алимпић Мирослав, Татић Александар, Батић Владан, Михајловић, Ивановић Милан, поново сведоци Тешић Боривоје и Јакшић Душан и да се суоче, саслушају сведоци Бојковски Саша, Зиројевић, Бајић Адем, Станичић Миливој, Ступар Милорад, те сви командири чета и самосталних водова у ОГ «Југ», затим сведок Андрија Биорчевић ком. ОГ «Север» као и сви команданти и командири из ОГ«Север», да се изврши анализа новинских чланака објављених у току трајања овог претреса, саслушају сведоци Филиповић, Граховац, Миловановић, Милан Милановић «Мргуд», Бјелић Тања, Гунчевић Дамир и Раденковић Мирољуб «Шуменко», Јовић Саша, Рашић Милисав и Милошевић Златко те Олујић Крсте добровољац на пријему код Кадијевића, прибаве и прочитају ратни и оперативнотактички дневници у ОГ «Север», као и ти дневници јединица које су смениле 80 мбр. у Вуковару, да се прибаве видео снимци са места Грабова са ширим изгледом лица места, изврши увид у спис предмета са суђења

А.Васиљевићу, саслуша неко у својству војног експерта, представници међународних организација ангажованих око поступања са тзв. «Митничком групом», предлози опт. Калаба Наде да се саслуша као сведок Сабљак Мартин из Загреба да јој је он био шеф, Маријета Пргомет Мирковић да јој је уручила отказ, те Петковић Драгомир, опт. Вујановића да се позову и саслушају као сведоци Зјајо Мурис, Миле Бабић (начелник безб. 1 армије), Суботић Владан, прибави снимак из Управе војне безбедности из 1996 о саслушању пред том Управом Вујић Богдана и других официра, позову и саслушају као сведоци ком. ТО Стара Пазова, Војислав Шешел, Јагетић Мирко, Стијаковић Станко, Павковић Небојша, Петрушић Драгић, Нићифоровић из «Експрес политике» и интервју Вујић Богдана, предлог опт. Златара да се прибави неки видео снимак на коме се он наводно налази, да се изврши вештачење лекарске документације, прибави извештај из полицијске јединице у Шиду о евиденцији ко је ушао у Вуковар тих дана, браниоца адв.Дозета да се прибаве војне топографске карте са тог локалитета, пун. оштећених Наташе Кандић да се прибави и прикаже снимак ХТВ о казивању Којића, те позову и саслушају као сведоци Штефица Вилхелм, Љиљана Мандић и Кулчицки Иван Бобо, те предлози браниоца адв. Бељанског да се изврши вештачење везано за добровољачке јединице и њихову статусну улогу, те за препотпочињавање делова 80. моторизоване бригаде из Крагујевца, као и да се изврши допунско саслушање сведока сарадника број 2 а везано за опт. Шошића, браниоца адв. Штрбца и опт. Вујовића а да се као сведок саслуша Вулетић Ивица, као и браниоца адв Штрбца да се саслушају као сведоци Марин Видић «Били» и Томислав Мерчеп, прочита писмо Марина Видића од 18.08.1991.год., и да се изврши неуропсихијатријско вештачење као и поновно саслушање оба сведока сарадника, па је оценом изведених доказа, сваког посебно и свих заједно те оценом одбране оптужених а све у смислу одредби чл.352 ЗКП, утврдио следеће

ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ:

Оптужени Мирољуб Вујовић је стар [REDACTED] године, [REDACTED]

Оптужени Станко Вујановић је стар [REDACTED]

Оптужени Милан Ланчужанин са надимком «Камени», је стар

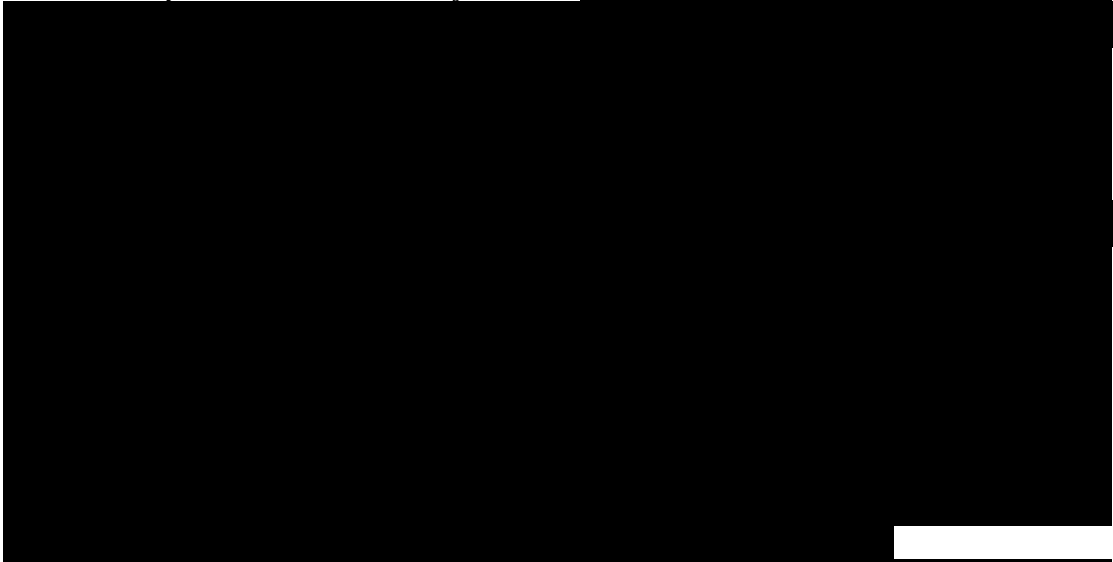
Оптужени Јовица Перић је стар

Оптужени Иван Атанасијевић

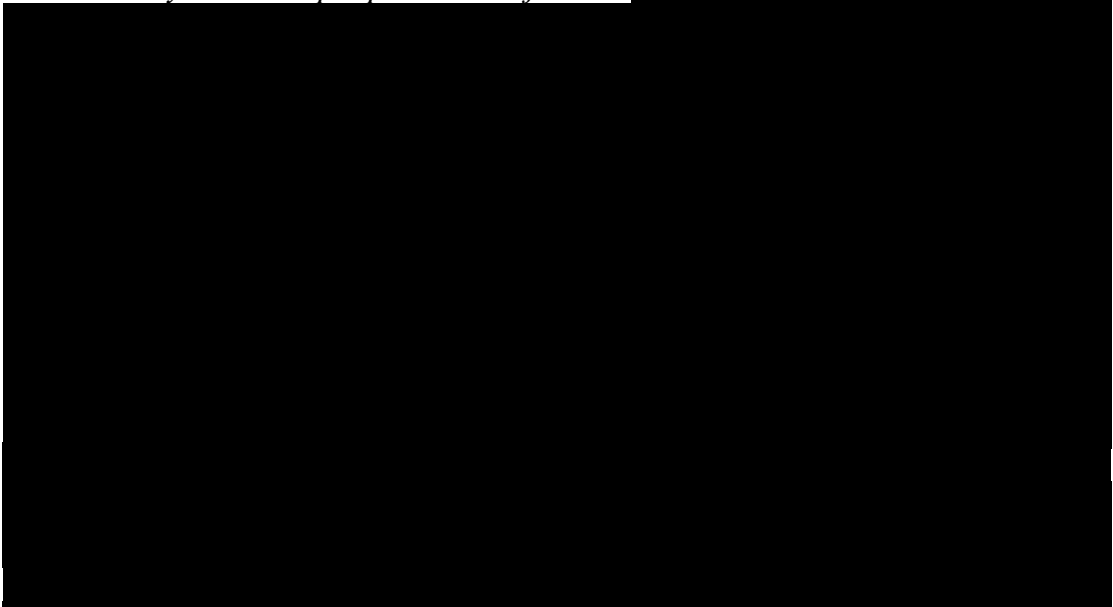
Оптужени Предраг Маџарац зв.»Пеђа»,

Оптуженог Милана Војновића

Оптуженог Предрага Милојевића

Оптужени Вујо Златар је стар

Оптужени Горан Мугоша

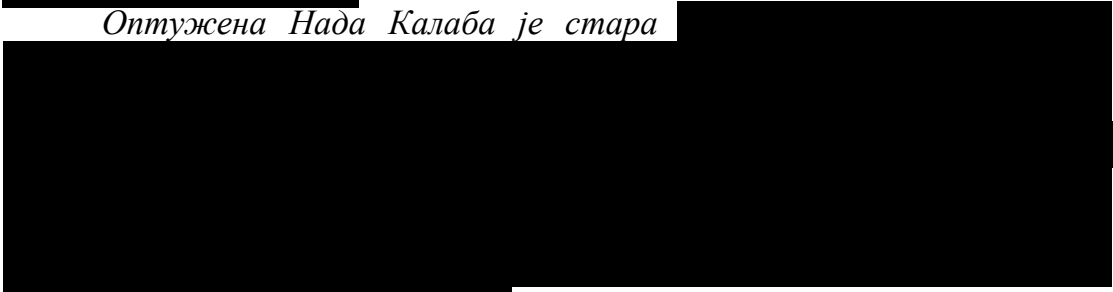
Оптужени Ђорђе Шошић

Оптуженог Мирослава Банковића

Оптужени Предраг Драговић

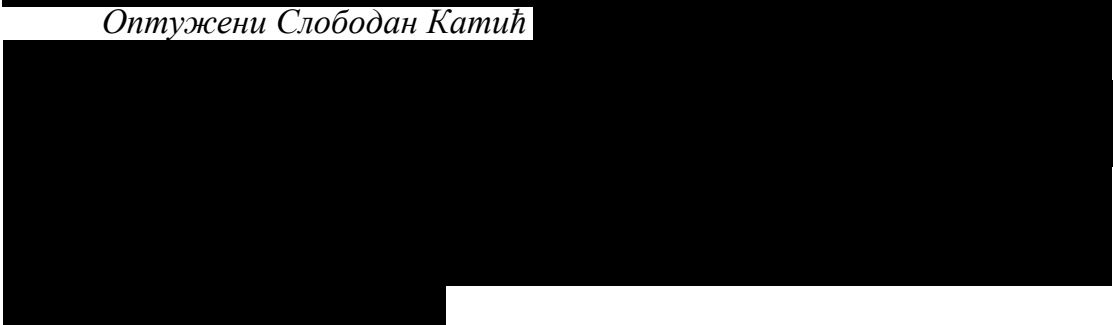
Оптужена Нада Калаба је стара

Оптужени Марко Љубоја

Оптужени Слободан Катић

Напред наведене чињенице суд је утврдио у битном на основу одбране самих оптужених који у том смислу дају детаљна и прихватљива објашњења те како исто у поступку није доведено у сумњу изведеним доказима суд је ове чињенице као несумњиве и утврдио. Подаци о

притвору према оптуженима произилазе из списка – решења суда о одређивању и продужењу притвора а чињенице о досадашњој (не)осуђиваности и на основу извода из КЕ и исто и није било у поступку спорно.

У пролеће 1991 год. започиње а потом се у току лета и касније, на подручју реп. Хрватске, тада једне од република у саставу бивше СФРЈ, интезивира оружани сукоб између са једне стране тадашње ЈНА у чијем саставу су биле и јединице територијалне одбране појединих места и насеља и добровољачких јединица и са друге стране оружаних формација Реп. Хрватске (милиције, збора народне гарде и добровољачких јединица на овој страни). У лето те године, више касарни и војних објеката тадашње ЈНА је блокирано од стране ових Хрватских снага а крајем августа блокирана је и касарна у Вуковару, искључено је снабдевање струјом, водом и храном и онемогућен улазак и излазак из ових објеката. Цивилни органи власти у Вуковару у ово време високих етничких тензија и напетости између српског и хрватског становништва не функционишу, минирају се или се пуца на објекте локалних Срба који се и отпуштају са посла, неки се одводе од својих кућа и више им се не зна за судбину, те се пуно њих са породицама склања код родбине у Војводини или Србији, а део других војноспособних мушкараца српске националности у Вуковару се склонио у приградско насеље «Петрова гора» (међу њима и овде опт. Миролуб Вујовић -половином септембра месеца се из своје куће у Вуковару у ово насеље склонио и остатак његове породице).

Тада се од војноспособних мушкараца (међу којима су и овде оптужени Вујовић, Вујановић, Ђанковић, Војновић, Маџарац) на овом насељу формира јединица територијалне одбране која у почетку броји око 180 припадника, учествује најпре (од половине септембра месеца) у борбама за деблокаду касарне ЈНА у Вуковару и том јединицом у то време па до неутврђеног дана а до пре 18.11.1991.год. командује Душан Јакшић у чину резервног капетана док му је заменик извесни Милан Ивановић зв. «Чичак». Део припадника ове јединице (међу којима су и овде оптужени Војновић и Маџарац) не учествује у борбама за деблокаду касарне него, под командом извесних Пера Миљановића и Илије Галовића су у позадинској јединици ТО и дају страже на рубу насеља а према селу Богдановци. Једном групом припадника ове јединице командује опт. Вујовић, једном опт. Вујановић а једном сада пок. Фот Синиша (чија група је почетком октобра месеца имала тешке губитке те су преживели из јединице прешли у ове друге групе – јединице ТО).

Након што крајем септембра у реон Вуковара долази Гардијска бригада ради деблокаде касарне, припадници ТО Вуковара су потчињени Гардијској бригади. Вујовић и део људи су припојени 3-ћој чети којом командује Радић Мирослав у то време у чину капетана. Ова чета је у саставу 1-ог батаљона којим командује Тешић Боривоје у то време у чину мајора. Командант бригаде (а касније и оперативне групе «Југ») је Мркишић Миле у то време у чину пуковника, начелник штаба бригаде је

Миодраг Панић у чину потпуковника, а помоћник команданта за безбедност и члан штаба је био Веселин Шљиванчанин тада у чину мајора. Командно место команданта и штаба бригаде се налазило све време у Негославцима, селу на око 10 км. јужно од Вуковара.

Оптужени Вујановић Станко је иначе настањен у овом делу Вуковара, кућа му се налази у ул.Новој и доласком Гардијске бригаде у Вуковар, капетан Радић свој штаб смести управо у ову кућу а сам Вујановић са једном групом људи из ове ТО Вуковара је припојен 1-ој чети истог батаљона којом командује тада Бојковски Саша у чину капетана.

Након деблокаде касарне у Вуковару а крајем септембра односно почетком октобра месеца 1991 год. команда 1-ве војне области тадашње ЈНА покреће извођење операције «ослобођења Вуковара» - како то зове српска страна односно «окупације» како то зове хрватска страна, и то из два правца, из правца севера одакле делује Новосадски корпус и из правца југа одакле делује Гардијска бригада (којој ће касније бити придодате и претпочињене и неке друге јединице те ће прерастати у тзв. «Оперативну групу Југ» - којом и даље командује пук.Миле Мркишић).

Половином октобра месеца, у Вуковар долази и добровољачка јединица зв. «Лева суподерица» којом командује овде оптужени Милан Ланчужанин зв. «Камени». Ланчужанин је у августу месецу избегао из Вуковара са породицом али се јавио по прогласу за мобилизацију Горана Хаџића (тада председника Владе тзв. САО Славонија, Барања и Западни Срем), јединица је формирана у Шиду и тада је имала око 100 припадника. Са Ланчужанином, у овој јединици су од њеног формирања и овде оптужени Милојевић, Драговић, Љубоја, Катић и Шошић. По доласку јединице у Вуковар, Ланчужанин је одбио предлог команданта ТО Вуковара Душана Јакшића, у штабу на састанку код команданта 1-ог батаљона мајора Тешића, да ова јединица буде трећа чета ТО Вуковара те је као самостална ова добровољачка јединица претпочињена 3-ој чети овог батаљона Гардијске бригаде. У то време ТО Вуковара је у међувремену омасовљена људством те једном четом у то време командује опт. Вујовић а другом Вујановић, док је командант целе ТО и даље Душан Јакшић који кординира садејство са јединицама Гардијске бригаде. Штаб ТО је смештен у просторијама предузећа «Велепромет» у близини Вуковарске касарне.

Чињенице у овом делу практично нису спорне. У овом смислу исказују и оптужени у својим одбранама а и саслушани сведоци пре свега уверљиво и са пуно детаља сведок Васиљевић Александар (који је у то време био начелник Управе за безбедност тадашње ЈНА те му је извесно пуно података од разних обавештајних служби било доступно), исте су у знатној мери (да је избио оружани сукоб у Реп. Хрватској, да се народ исељава, касарне блокирају) на овим просторима општепознате, па је суд ове чињенице као несумњиве и утврдио. Јер наравно да нико «од добра не бежи», ни Срби ни Хрвати не остављају своје куће и имовину јер им је боље по неким центрима за смештај избеглих и на казану «народне

кухиње». Задатак суда у овом поступку није био (нити је то објективно било могуће) да утврђује узроке избијања сукоба и његов ток, нека то утврди «суд историје», а исто у крајњој линији није ни од значаја ради расправљања о конкретном кривичном делу и кривичној одговорности оптужених за њега.

Битно је рећи и расправити да оптужени Вујовић и Вујановић, у овом делу, оспоравају постојање ТО Вуковара уопште (објашњавајући да је формирана тек након рата) но практично сви саслушани сведоци, мештани Вуковара, учесници предметних дешавања и припадници појединих јединица, ово не доводе у сумњу а ни ова двојица оптужених да су командовали «мањим групама» мештана. Но, у тачност ових утврђења суд се суштински уверио читањем наређења команде 1-ве во (војне области) стр.пов.бр. 1614-82/81 од 18.11.1991.год. где се у тач.8 између осталог наводи: «...ратни закони нису ступили на снагу, па самим тим, а и иначе, нико нема право на одмазду и друге облике освете, као што су то вршиле неке јединице месне ТО...» те наређења Команде ОГ «Југ» - командант Мркшић, стр. пов.бр. 464-1 од 21.11.1991.год. (06,00) где се између осталог «добровољачки одред «Лева Суподерица» упућује у састав 12.пмбр/12 К (тач.1) а «Јединице ТО Вуковар претпочинити 80 мтбр...» (тач.4) те је то наређење «умножено у 8 примерака и достављено: (између осталог) команданту ТО Вуковар». Ако не постоји ТО Вуковара, како то тврде оптужени, остаје нејасно како се, у наведеним наредбама она означава и наводи а ово наређење и доставља њеном команданту. Из ових разлога, суд је одбрану оптужених Вујовића и Вујановића у овом делу одбацио, ценећи је супротну изведеним доказима и усмерену на умањење сопствене улоге и позиције у односу на оно што ће касније уследити и о чему ће тек бити речи и говора.

Тачно неутврђеног дана а свакако између 14 и 18 новембра 1991 год. оптужени Вујовић је, на основу усмене наредбе начелника за безбедност гардијске бригаде мајора Шљиванчанина, у штабу код мајора Тешића, сменио Душана Јакшића на месту команданта ТО док му је за заменика одређен овде опт. Станко Вујановић. Касније је пук. Мркшић у том смислу донео и писмену наредбу.

Чињенице у овом делу суд је утврдио како на основу исказа сведока сарадника Петковића тако и на основу казивања пре свега сведока Јакшића а и на основу исказа других бројних сведока. Наиме, сведок сарадник Пековић у овом делу казује да је био присутан у штабу код мајора Тешића и чуо је да је Тешић сменио Јакшића и поставио Вујовића а за његовог заменика поставио опт. Вујановића. Сведок **Јакшић** Душан пак казује и када је дошло до његове смене и да му је то саопштио Шљиванчанин у штабу Тешића а да је томе био присутан и Вујовић. И један и други тај догађај временски лоцирају као догађај пре престанка борби (Петковић тврди да је то било у октобру а Јакшић, који то свакако мора боље знати и сећати се, да је то било на неколико дана пре краја

борби). Јакшић тврди и да је Вујовић истог дана сазвао неформалан састанак штаба ТО и о овоме их обавестио. И неки саслушани сведоци и окривљени у битном немају сазнања ове врсте (где и како је дошло до темене) али су сигурни да је за команданта ТО постављен Вујовић и да је то било свакако пре «ослобођења Вуковара». Тако: опт. **Перић Јовица** (записник пред УБПОК од 18.04.03) – «када сам се ја вратио у Вуковар (16.11.) **Мирољуб** је био ком.ТО, а Станко заменик», сведок **Богуновић Борислав** – «на састанку владе на Велепромету, Шљиванчанин им је рекао да су смењени Јакшић и Андрић а постављени Вујовић и Вујановић», **Цревар Марко** – зна да је војска сменила Јакшића и поставила Вујовића и Вујановића на ком.ТО на неколико дана пре ослобођења Вуковара, **Хацић Горан** – «10-15 дана пре војска је сменила Јакшића... кога је Мирољуб наводно истукао», **Панић Миодраг** – «знам да је у другој половини дејстава за Вуковар командант био Мирољуб Вујовић», **Тешић Боривоје** – зна да Станко и Мирољуб командују, да је Вујовић 15-так дана пре постављен на место команданта ТО и то му је саопштио Мркшић, **Стаматовић Зоран** – «Мирољуба Вујовића чујем, јер се преко линија доста тога путем курира причало којешта итд. да је Мирољуб Вујовић командант ТО и да је врло храбар борац и да је малтене мотор и покретач Територијалне одбране» (транскрипти од 20.06.05 – стр.7). И оптужени **Банковић** у својој одбрани (записник од 26.12.2003. год. стр.3 из поступка истраге) износи: «Негде пред крај рата у Вуковару односно пре ослобођења дошло је домене на челу ТО Вуковар, и то тако што је Мирољуб сам сменио Јакшића који је до тада био комадант. Ја нисам то видео али сам одмах после тога био са Мирољубом и Станком па су обојица причала да су га они сменили односно отерали, па је Мирољуб постао комадант ТО, а Станко је био командир чете.» При овим тврдњама он ће остати и на главном претресу.

Утврђења у овом делу нису доведена у сумњу одбраном оптужених Вујовића и Вујановића који то негирају. Посебно Вујовић тврди да је на место команданта ТО Вуковара постављен од стране Радована Стојичића – «Баце» 28.11.1991.год. те је у том смислу и предложио доказе чије извођење је суд одбио јер исто нема значаја. Наиме, евидентно је, из горе изведених доказа, да је Вујовић (и Вујановић) на то место постављен било усменом наредбом команданта бригаде Мркшића (коју је Шљиванчанин само пренео) или наредбом Шљиванчанина (коју је касније Мркшић прихватио) а што не мења на суштини ствари – **фактички** су постављени на та места. Могуће је да је касније, по одласку Гардијске бригаде, «Баца» Стојичић то и формално, као командант ТО за Славонију, Барању и Западни Срем спровео (те је суд и одбио доказне предлоге у овом правцу). И још нешто у овом делу: Сведок Фот Дарко тврди не само да су у јесен 1991 у Вуковару биле 4 чете ТО којима су командовали Вујовић, Вујановић, Пејић и његов сада покојни брат Сениша а командант целе ТО био Јакшић, него и да је неколико дана након ослобођења Вуковара, док је користио једну канцеларију на «Велепромету» где је издавао дозволе за излазак из града, «у суседној канцеларији видео наредбу од Мркшића,

која је била стара неколико дана, где је Мирољуб Вујовић постављен за команданта ТО а Станко за заменика команданта ТО а ја сам био задужен за обуку, у потпису те наредбе је био Миле Мркшић». Ако је то тачно, а нема сумње у супротно, разумљиво је да, (ако се Гардијска бригада вратила у Београд 24.11., а јесте – у том смислу сви казују идентично, исто произилази и из Ратног дневника ове бригаде који је суд прочитао) је та наредба морала бити донета пре тог 24.11. и извесно је само и формализовала усмену од раније а како је то већ објашњено. Надаље: несумњиво је да је опт. Вујовић дана 21.11. хеликоптером ЈНА са Тешићем и Мркшићем отишао у Београд у ССНО на пријем код секретара генерала Кадијевића. Ово признаје и опт. Вујовић а произилази и из видео записа у који је суд извршио увид. Када је то несумњиво тако, разумно се поставља питање зашто баш Вујовић ако је био само обичан војник и показивач улица и праваца како сам тврди и објашњава. Наравно да ће Мркшић повести команданте вишег ранга те и команданта ТО (чији људи су свакако значајно учествовали и изгинули у борбама) а не само неког обичног храброг војника (таквих храбрих је свакако имао више за повести из редовног састава своје јединице). Још мање је прихватљива тврдња опт. Вујовића да је војна безбедност не само организовала Овчару него и да је у циљу прикривања тога а каснијег оптуживања Вуковарчана, њега и одредила за одлазак на пријем како би се представио као неки командант ТО који ће касније бити и оптужен.

Дакле, из свих напред наведених доказа, за овај суд није било сумње да је на дан 20.11.1991.год.: фактички командант ТО Вуковара оптужени Вујовић Мирољуб, да је његов заменик овде оптужени Вујановић Станко а да је командант добровољачке јединице зв.»Лева суподерица» овде оптужени Милан Ланчужанин зв.»Камени».

Борбе у Вуковару су престале дана 18.11.1991. год. кога дана је командант тзв. «Митничког» батаљона пук. Филип Караула потписао предају те је 176 припадника те јединице положило оружје и истог дана у вечерњим сатима су смештени као ратни заробљеници у један од хангара на пољопривредном добру «Овчара» које се налази на око 5 км. од Вуковара на југ према селу Негославци а са леве стране тог пута. Ово место – село Овчара се налази у зони одговорности 80-те моторизоване бригаде из Крагујевца која је мобилисана и на простор Вуковара дошла почетком новембра. Командант ове бригаде у то време је био пук. Војновић Миодраг а бригада је одмах претпочињена Гардијској бригади пук. Мркшића и ушла је у састав Оперативне групе «Југ» којом, као што је речено, такође командује Мркшић. Командант Војновић заједно са командиром чете војне полиције (чвп) Везмаровић Драганом, тада у чину резервног капетана, у очекивању краја борби те предаје Хрватских оружаних снага, обиласком терена, одлучује да се на овом пољопривредном добру у једном хангару формира «логор за ратне заробљенике» јер хангар обезбеђује прихват већег броја људи које је могуће сместити и чувати (да нико из њега не може изаћи или у њега

ући) а испуњава и минималне смештајне и метеоролошке услове (потпуно је затворен, кров не прокишњава и сл.). Из ових разлога у овај хангар тог 18.11. је и смештена тзв.»Митничка група» односно припадници «Митничког» батаљона који су као што је речено током дана положили оружје. Током те ноћи припадници ове групе су пописани и обезбеђивани од стране припадника чвп 80-те мбр са Везмаровићем и дела команде те бригаде међу којима су били и капетан Вукосављевић Драги – помоћник команданта за безбедност, Миољуб Дачић – начелник артиљерије, те Вукић Светолик – начелник АБХО сви тада у чину резервног капетана I класе. По наређењу мајора Шљиванчанина, пук. Караули је дозвољено да са собом задржи перорез као успомену. Сутрадан пре подне, ови ратни заробљеници, укупно њих 176, са списком који је понео Везмаровић и у његовој пратњи, аутобусима су одведени у затвор у Сремску Митровицу и по списку предати радницима тог затвора а Везмаровић се у вечерњим сатима вратио назад у Негославце где је такође било командно место Војновићеве 80 мбр.

Предње чињенице у поступку нису биле спорне, исто произилази из сагласних казивања сведока Војновића, Везмаровића, Вукосављевића, Марчека, Дачића и Вукића а и из ратног и оперативног дневника ове бригаде за критично време које је суд прочитао тако да су ове чињенице утврђене као несумњиве.

У току тог 19.11.1991.год. из својих кућа, подрума, склоништа, излазе цивили и српске и хрватске (и других) националности из центра Вуковара. У простору «Велепромет»-а се обезбеђују аутобуси и једни у конвојима одлазе у Хрватску а други у Србију. Конвој који је кренуо у правцу Хрватске је враћен из правца места Нуштра јер су Хрватске власти одбиле да га приме те је тај конвој ту ноћ такође смештен на овом пољопривредном добру. Људи (жене, деца, старци) ноћ нису провели у овом хангару него у аутобусима поред хангара јер су се аутобуси могли грејати. Обезбеђивали су их такође припадници 80-те мбр и сутрадан ујутру, 20.11. конвој је поново отишао у правцу Хрватске.

Ове чињенице нису биле спорне, у битном идентично казују сведоци Војновић, Вукосављевић, Дачић и Вукић те иако исто није евидентирано у наведеним дневницима ове бригаде, имајући детаљно и идентично казивање и сведока Јана Марчека тада команданта ЛАД-ПВО у овој јединици а чије командно место је било у једној кући у непосредној близини овог пољопривредног добра и хангара и који је и сам током целе вечери и јутра провео на овом месту и био испред команде 80-те мбр. задужен за комуникацију са представницима хуманитарних организација и међународне заједнице око збрињавања ових људи, суд је предње чињенице као несумњиве утврдио.

Иако је командант «Митничког» батаљона пук. Караула дана 18.11.1991.год. предао јединицу и прекинуо борбе у Вуковару, део Хрватских оружаних снага (као и милиција, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав) је желео да избегне предају и одлазак у заробљеништво (те и евентуално утврђивање одговорности за радње и дела у претходном периоду). Тако су неки покушали пробој према дубини Хрватске територије у чему неки од њих нису успели те су потом одбацили оружје и униформу, пресвукли се у цивилна одела те су у току 17-ог или 18-ог отишли у Вуковарску болницу у нади да ће се са осталима из Болнице евакуисати и на тај начин избећи заробљавање. У овом циљу и особље болнице по одобрењу управника др.Весне Босанац одређује и врши да се неки од њих маскирају фиктивним лекарским збрињавањем - стављањем завоја, фиксатора од гипса или сл. или облачењем болничких или болесничких униформи (бели мантили и сл.). Истовремено, последњих дана а пред крај борби, у болницу се склонио и велики број цивила (жена, деце и стараца) процењујући да је то у тим тренуцима најбезбедније место.

Ни ове чињенице у поступку нису биле спорне а исто је суд са сигурношћу утврдио и из казивања сведока – оштећених Чакалић Емила, Бергхофер Драгутина и Хајдар Додаја и сведока Карловић Вилема које је саслушао (транскрипти од 25 и 26.10.2004.год. и 13.09.2005.год.), Кожул Франа који је саслушан преко видео-конференцијске везе дана 24.05.2005.год., те Којић Жарка и Новак Зденка из поступка истраге које записнике је (од 26 и 27.04.2004. год.) прочитао дана 15.09.2005.год. и читањем списка сачињеног од Главног штаба санитета Републике Хрватске од 28.05.1993. године (са страна 765 до 778 списка истраге). Тако сведоци Бергхофер, Хајдар, Којић, Карловић и Новак наводе како су одбацили оружје и униформу и склонили се у болницу јер «се пронео глас како ће ићи евакуација болнице», сведок Кожул се као припадник цивилне заштите из истих разлога склонио у болницу, сведок Новак да је «био на листи рањеника.... иако није био рањен» а сведок Чакалић да је 17.11. отишао у болницу «у цивилу», а сви су, како и сами наводе, сем Кожула и Карловића (који је био добровољац у ЗНГ) били припадници 204-те бригаде Хрватске војске што пак и за њих а и за бројне остале па и неке оштећене сада покојне призилази из наведеног списка Главног штаба санитета од 28.05.1993.год. И из налаза и мишљења групе вештака судске медицине из Новог Сада а на челу са проф. др. Милошем Тасићем, ре његове речи на претресу од 20.04.05. (стр. 10 транскр. од тог дана) произилази да је код «41 обдукованог» иако је пронађен завој (под којим се подразумева и лонгета, циркуларни гипс, повез – «праћка» или Шанцова крагна), нису констатовани знаци повређивања односно «није утврђен медицински разлог превијања тих делова тела» (док код 50 обдукованих, јесте). И даље, ко једног оштећеног је (Златко Јуришић - ОВЧ 200) нађен део одеће који одговара болничкој радној униформи, на

10 прегледаних тела као једина одећа је нађена пицама док је «у 31 случају поред пицаме нађена и обична одећа».

Дана 20.11.1991.год. врши се такозвана евакуација из Вуковарске болнице. До тада је болница била у окружењу припадника 4-те чете 2-гог полицијског батаљона Гардијске бригаде којим командује Пауновић Радоје односно чете тог батаљона којом командује Симић Миливоје (оба су тада били у чину кап. I класе). На главни излаз из болнице излазе запослени у болници и грађани који су се у болницу склонили а у јутарњим сатима, на дворишном улазу у болницу – пријемни пункт возила хитне помоћи, припадници ове чете војне полиције и тим из органа војне безбедности а по наређењу и под руководством начелника за безбедност мајора Шљиванчанина, врше тријажу (одвајање) људи у болници и изводе војноспособне мушкарце. На излазу се врши њихов претрес и одузима им се евентуално оружје и слични предмети те се у укупно шест аутобуса пребацују у Вуковарску касарну тадашње ЈНА. Након што су ови аутобусима превезени у касарну, рођаци појединих одведених код Шљиванчанина инсистирају да се ови врате и придруже им се уз тврдњу да се ради о њиховим рођацима или који нису учествовали у борбама него су се заједно са њима склонили у болницу или се ради о колегама запосленим у болници и Шљиванчанин у касарну пошаље свог заменика мајора Вукашиновић Љубишу са списком од око 20 лица да их овај изведе из аутобуса и врати у болницу што овај и изврши и из аутобуса у касарни, прозивком, издвоји лица са овог списка и посебним аутобусом их врати у болницу те већини од њих дозволе да се придруже својима док неколицину ипак врате назад у касарну. Све ово се дешава у јутарњим сатима тог 20.11. а након одласка ових аутобуса за касарну, око 10-11 часова, на том излазу из болнице се наставља евакуација рањеника из болнице, док се на предњем улазу формирају конвоји лица те једни одлазе у правцу Хрватске а други у правцу Србије, док неки од запослених остају да и даље раде у болници.

Предње чињенице суд је утврдио како на основу казивања горе наведених оштећених (изузев Чакалића који показује несигурност у смислу што наводи да је то било 19-ог) које је саслушао као сведоке тако и на основу исказа сведока, Јурела Злате (транскрипти 05.07.05.), Јањић Јадранке (транскрипти од 22.06.05.) те Богдана Вујића, Кијановић Богољуба, Вукашиновић Љубише, Симић Миливоја, Пауновић Радоја, Панић Миодрага и у суштини и нису биле спорне. Наиме, сви они у битном сагласно исказују да је неспорно тог дана вршена евакуација из болнице, Јурела и Јањић Јадранка (поред оштећених Бергхофера, Чакалића, Хајдара, Кожула, Којића и Новака као и сведока Карловића) биле су тих дана и тог дана у болници као и Вујић, Кијановић и Томић који су као део тима органа безбедности вршили тријажу, односно у њој учествовали и присуствовали Вукашиновић (тада заменик Шљиванчанина и по његовом наређењу отишао и у болницу вратио из касарне један

аутобус са око 20-так заробљених) Панић који о томе има сазнања јер је био начелник штаба бригаде а Пауновић и Симић били команданти јединице војне полиције која је обезбеђивала болницу. Јањић Јадранка тако наводи да је тражила од Шљиванчанина да јој врати супруга Борислава те је он и враћен у овој групи али није издвојен јер је поново враћен у касарну због оптужби неког од територијалаца да је био снајпериста. И Јурела Злата је била у болници (по занимању је лекар – дефектолог), у болници је тада са њом био и њен рањени син Дамир (рођ. ██████ год.) и то јутро је одведен аутобусима са другима у касарну. У питању су дакле активни учесници предметних дешавања, у битном идентично казују на ове околности те су предње чињенице као несумњиве и утврђене. Тим пре што се и Јањић Борислав и Јурела Дамир налазе на списку несталих (стране списка истраге 415-421) с тим што Јањић није идентификован али га је касније те вечери у хангару видео сведок сарадник Латиновић (као и опт. Вујановић који тврди да је био јако претучен и да му је дао цигарету) док је Јурела ексхумиран са Грабова – ОВЦ бр.137. О самој «тријажи» ће бити говора и касније.

Након што су аутобуси са заробљеницима довезени у касарну, у њу долази већи број припадника ТО и добровољаца као и других мештана Вуковара српске националности. Велика већина из радозналости да виде дојучерашње противнике. Многи од њих покушавају ући у аутобусе да туку људе које су препознали као противнике или као неке за које знају да су у претходном периоду вршили какве злочине и сл. али им то не дозвољавају присутни припадници војне полиције Гардијске бригаде. Овде оптужени Атанасијевић Иван зв.»Ико» је такође дошао у касарну за аутобусима јер је у једном од њих, док су ишли од болнице, препознао свог брата Мишела зв.»Фаца» и покушава да га извуче из аутобуса али у томе успева тек на интервенцију извесног Зорић Стевана зв.»Ђево» те га одведе у кућу у којој је и сам становао. Територијалци и добровољци код војске инсистирају да им се ови ратни заробљеници препусте да им они суде. Тако и овде оптужени Милан Ланчужанин замера Лукић Браниславу (у току борби командант јуришног одреда 2 а потом 2-ог моторизованог батаљона, тада у чину мајора) како ће они из војске пустити и ове усташе као што су оне раније одвели у Сремску Митровицу и одатле их пустили а да му је он на то одговорио да у овој касарни неће «моћи да раде шта хоће». Аутобуси се у касарни задржавају од око 11 сати пре подне до око 1 - 2 сата поподне и за све то време територијалци и добровољци покушавају ући у аутобусе и обрачунати се са људима у њима а оних 20-так које је одвојио мајор Вукашиновић Љубиша да врати у болницу, док их је убацивао у аутобус, туку (па и Вукашиновића), док се двојица територијалаца сада пок. Томић Славку тада пуковнику у органу безбедности представљају као командант ТО Вуковара и начелник штаба и траже да им се заробљеници из два аутобуса препусте јер су у њима «зликовци» што овај одбија али, процењујући ситуацију као изузетно затегнуту па и да може доћи до сукоба са територијалцима, са

овом двојницом одлази до болнице да то расправе са Вујићем и Шљиванчанином. Вујића нису нашли а ова двојица територијалаца разговарају са Шљиванчанином и после тога Томићу тврде да је овај одобрио да се заробљеници њима препусте.

Чињенице у овом делу суд је утврдио на основу исказа више сведока а делом и на основу одбране оптужених Атанасијевића и Мугоше. Тако, оптужени Атанасијевић објашњава а што и овај суд прихвата, како је и одакле извео свог брата, и оптужени Мугоша у том смислу објашњава како је у касарну дошло пуно припадника ТО, добровољаца и других мештана Вуковара а и саслушани сведоци, припадници тадашње ЈНА (Лукић Бранислав, Вукашиновић Љубиша, Вујић Богдан, Кијановић Богољуб, Борисављевић Срећко, и Томић Славко чији је записник из поступка истраге пред војним судом прочитан као и Кресовић Јовица). Наиме, сви ови сведоци у битном казују идентично, тј. да су се одмах по доласку аутобуса у касарну, у њу пристигли у већем броју територијалци и добровољци, да насрћу на аутобусе да уђу и да се обрачунају са људима јер су их препознавали и оптуживали. Да је реч о озбиљној ситуацији указује не само тврдња Кијановића: «насртали су на нас да извуку неке из тих аутобуса јер су их наводно препознали», него и Богдана Вујића да му је Корица Бранко (такође један у тиму органа безбедности) на «Велепромет» - у а по повратку из болнице пренео како су га тражили Кијановић и Томић јер «...је касарна окружена јединицама ТО и да постоји могућност да нападну касарну и одведу заробљенике». И, као што је већ речено, и мајор Вукшиновић а и оних 20-так заробљеника су добили батине када их је пребацивао у аутобус да их врати у болницу. Сведок Лукић Бранислав исказује да је «запазио неке добровољце са Петрове горе који су себе називали радикалима, да се врзмају око аутобуса и насрћу на њих да туку ове у аутобусу» али и да је на описан начин разговарао са «старешиним ових добровољаца кога су звали «Камени» и извесно је да се ради управо о овде оптуженом Лачужанину који негира да је тада био у касарни него раније изјутра а тада је био у Београду у посети у болници саборцу зв.»Мали Џо». Из ових разлога суд одбрану опт. Ланчужанина не прихвата јер је казивање овог сведока убедљиво, Ланчужанина је и упознао неколико дана пре тога и нема никаквог разумљивог разлога да га неосновано терети (о овоме ће више речи бити нешто касније). О овој ситуацији у касарни у битном идентично казује и Борисављевић Срећко референт за безбедност при 2-гом батаљону, тада у чину капетана I класе, кога је, док је био на «Велепромету» - који је од касарне удаљен око 400-500 м, обавести да се у касарни нешто чудно дешава да ће их побити тамо те је отрчао и затекао управо овакву ситуацију како је то и утврђено у горе наведеном чињеничном стању те је послао по начелника штаба потпуковника Панић Миодрага за кога је чуо да се налази у касарни како би се територијаци и добровољци обуздали. Сведок Панић пак такође казује да је по доласку у касарну затекао само један аутобус са заробљеницима из болнице, да су

на њега насртасли јер су препознавали поједине («овај ми је маљем преда мном убио оца» и сл.) и тражили да их изведу али је он наредио војној полицији која је аутобус чувала да се то спречи те да они то нису дозволили и аутобус је касније одвежен на Овчару. Сведок Кресовић пак наводи да је био у касарни, било је пуно људи око аутобуса, «било је ту повишених тонова ако су препознали некога,... ударали су у стакла аутобуса, војска је покушавала да заштити на неки начин али у томе није успевала...». И сведоци оштећени (Чакалић, Бергхофер, Хајдар, Кожул, Карловић, Новак и Којић) које је суд саслушао непосредно или путем видео – линка, односно прочитао њихова казивања из поступка истраге (како је то горе већ наведено), ова дешавања у касарни описују идентично, па ценећи све ове исказе, налазећи да не противрече једни другима на битне околности, суд је на основу истих предње чињенице као несумњиве и утврдио.

Док се аутобуси са заробљенима налазе у касарни, око 11-12 сати тога дана, на простору «Велепромет»-а држи се седница Владе тзв.»САО Славонија, Барања и Западног Срема». Седницом председава Горан Хаџић, а присиствују јој и Миодраг Панић, Богдан Вујић, Душан Јакшић, Богуновић Борислав – министар полиције, Славко Докмановић – мин. пољопривреде, Илија Кончаревић – пред. Скупштине, др.Младен Хаџић – потпредседник владе, Илија Петровић- мин. информисања, Стево Божић – мин. без портфеља, Војин Суша – министар правде, извесни Оцокољић – министар културе, Милинковић Боривоје – мин. вера, Богдан Војновић – мин. Финансија, Црногорац Миодраг – мин. енергетике, Милош Војновић пред. суда, те Витомир Љубан, Деветак Љубан, Ступар Саво, Војин Дабић, Шљиванчанин и Жељко Ражнатовић – Аркан. Учесници састанка траже објашњење од Вујића где је и зашто током претходне вечери одвео заробљене са «Велепромет»-а, његова објашњења да су одведени у затвор у Сремску Митровицу на прихватају, и инсистирају да им се дају заробљеници из болнице «јер треба да им суди народ Вуковара», да су они држава која има све одговарајуће органе (затвор на «Овчари», полицију и правосуђе). Нападају ЈНА због начина вођења борби и сл. и прете «да ће ако треба извести народ на пут пред аутобусе и спречити њихово одвођење». Након што је на седницу дошао начелник штаба Панић и пренео им сагласност команданта Мркишића да им се предају заробљеници ако су већ тако одлучили, уз закључак Владе који је формулисао Хаџић да ће им они судити, да ће затвор ће бити у Овчари и да војска нема ту шта да се меша, седница је убрзо завршена а аутобусе из касарне са заробљеницима, са по два припадника наведене 4-те чете војне полицајце Гардијске бригаде у сваком, у пратњи возила и пуно цивилних са мештанима, територијалцима и добровољцима, око 14 сати одвозе на пољопривредно добро «Овчара».

Чињенично стање у овом делу суд је утврдио на основу исказа сведока Богдана Вујића, Миодрага Панића, Душана Јакшића, Борислава

Богуновића а делом и читањем записника о салушању сведока Горана Хаџића у поступку истраге те увидом у видео запис о интервјуу који је дана 20.11.1991. год. овај сведок дао за тадашњу РТС и увидом у белешке сведока Панића које је унео у своју бележницу том приликом. Тако сви ови сведоци у битном сагласно казују када и где је седница владе одржана, ко јој је био присутан али и (изузев Хаџића) да је основни предмет те седнице било питање ратних заробљеника из Вуковарске болнице и инсистирање да ЈНА заробљенике преда њиховим органима а не да их се (као у претходним случајевима) одведе у Сремску Митровицу. О овоме посебно експлицитно и детаљно казују и Вујић и Панић. Вујића је на седницу позвао Жељко Ражнатовић и практично је морао да објашњава због чега је током претходне вечери преко хиљаду заробљеника из просторија «Велепромета» аутобусима пребацио у Сремску Митровицу те је био изложен вербалним нападима «министара». Сведок Панић је пак на састанак отишао по Мркшићевом наређењу који му је рекао да ће тражити ратне заробљенике те да им пренесе «да буде тако ако то они одлуче» и да им је то тако и пренео, да су они то дочекали са олакшањем и рекли «како ће их пребацити у њихов затвор на Овчари и судити им». Чињеница је да Вујић тако што од Панића није чуо али и он тврди да је Панић дошао са закашњењем, те да им је показао неки папир, бележницу или што слично, што је он схватио као неку сагласност и врло брзо потом састанак је завршен. Чињеница је да и Јакшић, и Богуновић и Хаџић тврде да су од војске тражили да се власт у Вуковару пренесе на цивилне органе те да су представници војске то одбили (Богуновић тврди, за разлику од осталих и да је на седници био мајор Шљиванчанин, обавестио их о смени на челу ТО – о чему је већ било речи те и да им је рекао да је «војна управа» и да преноса надлежности са војске на цивилне органе нема до даљег) и да је састанак тако и завршен али то извесно, бар у погледу заробљеника из болнице, није тачно из више разлога. **Прво**, супротно а у битном сагласно исказују и Вујић и Панић (да Панић штити војску сигурно би штитио и Мркшића али он то не ради него казује како је било). **Друго**, из видео записа о интервјуу Горана Хаџића (а и белешки сведока Панића) је евидентно да је суштина састанка Владе од тог дана (Хаџић је интервју дао неколико сати након тога) : ратни заробљеници и њихово задржавање ради суђења у Вуковару. Тако Хаџић и том интервјуу говори: «...је један основни закључак да заробљеници усташе који су опрљали руке, да не могу напустити територију српске области Славоније, Барање и Западног Срема, да не могу да иду у Србију да се тамо возе, јер Србија је држава која није у рату и исто тако војска која је помогла око заробљавања. Заробљени нису војници, они су паравојне формације, једино може да им суди овај народ овдје, значи народ наше српске области која је призната, која има свој суд. Имамо чак двостепени суд, трећи степен би евентуално био на нивоу федерације а други Југославије, а ми имамо наше области, суди наш општински суд **тако да смо се договорили са војним властима да те усташе остану у нашим логорима ту у околини Вуковара** и будући да је једна група већ

одвежена за Сремску Митровицу, ја сам преузео на себе задатак да то исто, те људе вратимо, ако се они уопште могу назвати људи, да их вратимо и да им се суди који су криви а који нису криви, нормално да их пустимо и да заједно с нама раде на обнављању нашег града» (Транскрипт аудио записа са главног претреса од 14.09.2005. год. стр.6 и 7 а са тог видео записа о интервјуу). Из белешки сведока Панића пак да је министар унутрашњих послова рекао: «Само преко мртвих грађана може се ићи из Вуковара за Сремску Митровицу са усташама». И **треће**, да је тачно то што ова тројица тврде, зашто: **а)** аутобуси уопште чекају у касарни неколико сати и **б)** врло брзо након седнице аутобусе из касарне одводе на «Овчару»? Односно, због чега аутобусе не одвозе у Сремску Митровицу, подне је, несумњиво нема потребе смештати их као и «Митничку» групу (која је доведена ноћу) да преноће на «Овчари»? Из ових разлога суд је, у овом делу, прихватио казивања сведока Вујића и Панића те предње чињенице као несумњиве утврдио. Овде је неопходно напоменути да је могуће да Јакшић и(или) Богуновић и нису чули шта је на седници Панић пренео те и да са седнице изађу са убеђењем да им војска не да надлежности ни у погледу ратних заробљеника. И мада за овакво резонување (бар у односу на Јакшића) има основа и у чињеници јер сведок Јакшић тврди да је у касарни, после седнице а у моменту када су «аутобуси одлазили из касарне» срео Вујовића и Вујановића, рекао им «да се Мркшић није сложио да се заробљеницима суди код нас», те да су они били «револтирани, љути», исто у битном не мења на суштини **а она је да су заробљеници предати од стране команданта Мркшића органима тадашње САО Славонија, Барања и Западни Срем.**

Шест аутобуса са ратним заробљеницима из Вуковарске болнице је на пољопривредно добро «Овчара», а у близину наведеног хангара доведено око 14-15 сати. Аутобуси су стали један иза другог. Први аутобус је на асфалтном путу, окренут у правцу атара и хангар се налази са десне стране аутобуса на удаљености од 5 до 10 метара. Хангар је објекат који служи за смештај пољопривредних машина (трактора, комбајна и др.) и робе те са ове стране, уз овај пут има двоје металних клизних врата и испред врата до пута се налазе прилазни бетонски платои. Први аутобус је заустављен тако да се предња врата аутобуса налазе наспрам првих улазних врата која су отворена а гледано низ пут у правцу кретања аутобуса, док су друга врата затворена.

Предње чињенице нису биле спорне у овом поступку а исто је утврђено и на основу, у битном, сагласног казивања како оптужених (Вујовић, Вујановић, Мугоша, Ђанковић и Калаба) који су признали те на основу казивања других бројних сведока (Бакић Миле, Кресовић Јовица, Јан Марчек, Војновић Милорад, Вукашиновић Љубиша, Стаматовић Зоран и др.) који су такође потврдили да су у критично време били на били на «Овчари» поред хангара, на основу казивања већ наведених сведока - оштећених који су овим аутобусима доведени на «Овчару» као и

на основу казивања сведока - сарадника Петковића и Латиновића. Изглед хангара, прилазног пута и прилазних бетонских платоа сви наведени у битном идентично описују а исто произилази и из фотографија «П 8» и «П 20» (стр. 1966/1050) у које је суд дана 14.09.2005.год. извршио увид те увидом у 30 фотографија које је пун. оштећених Наташа Кандић приложила дана 14.11.05. (стр.2390/1197 овог списка). И наведени окривљени и сведоци говоре у битном о 6 аутобуса но: извесно је да је реч о истих оних 6 аутобуса испред болнице и касарне а о чему је горе већ било речи. У овом смислу, суд прихвата казивање сведока **Вукашиновић Љубише** тј. да је било укупно 6 аутобуса али не и његово казивање да је у касарну допратио најпре 3 аутобуса из болнице а потом још 3 и када је са њима дошао у касарну она прва 3 аутобуса су већ била отишла и онда је он са ова друга 3 дошао на «Овчару». У овом смислу нико не говори и суд с тога казивање овог сведока у овом смислу не прихвата а извесно, сведок има и посебних разлога да овако казује о чему ће нешто касније још бити речи.

ОПШТИ ТОК ДОГАЂАЈА

Након што су аутобуси са заробљеницима довезени на горе описано место, овде оптужени, Вујовић Мирољуб, Вујановић Станко, Ланчужанин Милан, Перић Јовица, Атанасијевић Иван (тада Хусник Ивица), Маџарац Предраг, Војновић Милан, Милојевић Предраг, Златар Вујо, Мугоша Горан, Шошић Ђорђе, Ђанковић Мирослав, Драговић Предраг и Калаба Нада, у времену од поподневних часова тог 20.11. до раних јутарњих часова дана 21.11.1991. године, као припадници Територијалне одбране (ТО) Вуковара и добровољачке јединице «Лева суподерица», које су биле у саставу тадашње Југословенске народне армије (ЈНА), кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба који је у том региону постојао, а који није имао карактер међународног сукоба, противно члану 3. став 1. тачка а) и ц) и члану 4.А став 1, 2. и 4, Треће женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године, ратификоване од стране Народне скупштине ФНРЈ 1950. године, и члана 4. став 1. и став 2. тачка а) и е) Допунског протокола уз Женевске конвенције из 1949. године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба, од 8. јуна 1977. године («Сл. лист СФРЈ» број 16/78 – Међународни уговори), према овим ратним заробљеницима - припадницима хрватских оружаных снага, милиција, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, а који су, како је то горе већ описано, претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у Вуковарској болници а затим предати ТО Вуковара, вршили убиства, телесно их повређивали и нечовечно поступали а на начин којим се вређа људско достојанство.

Наиме, на «Овчару» је са аутобусима дошао велики број путничких аутомобила са мештанима Вуковара, територијалцима и добровољцима. Након што је паркиран први аутобус на описано место, од присутних мештана, добровољаца, територијалаца је формиран на овом бетонском прилазном путу до врата хангара тзв. «шпалир» (људи се налазе у два реда са слободним пролазом између). При том опт. Мугоша и опт. Булић Милан зв. «Булица» (против кога је поступак раздвојен), стоје у шпалору први до аутобуса, врше претрес заробљених и од њих одузимају не само евентуално оружје или какво оруђе (мада су заробљени у том смислу већ претресани на изласку из болнице) већ и лична документа, новац, златнину и поједине вредније одевне предмете (кожне јакне и сл.) које све одбацују на гомилу са стране. Заробљени након овог претреса пролазе-протрчавају кроз шпалир према улазним вратима у хангар и том приликом, их лица из шпалира, међу којима су оптужени Мугоша, Банковић, Милојевић и Драговић, ударају и туку по разним деловима тела дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама, наносећи им телесне повреде. Када се на описан начин заврши са једним аутобусом он одлази даље низ пут, на његово место стаје други, и из њега се на исти начин изводе заробљени, претресају се и одузимају им се описане личне ствари и предмети, пролазе и протрчавају кроз шпалир где их се туче и удара и тако редом док се на описан начин није испразнио сваки аутобус.

Чињенице у овом делу у поступку нису биле спорне а исто је суд утврдио не само на основу сагласног казивања сведока оштећених Чакалића, Бергхофера, Додаја, читањем записника о саслушању сведока-оштећених Којића и Новака него и на основу казивања сведока сарадника Петковића и Латиновића, сведока Јовице Кресовића, Марчек Јана, Војновић Миодрага, Новковић Јована, читањем записника о саслушању опт. сада пок. Војновић Мирка зв.»Ћапало» од 27.11.2003.год. те делом и на основу одбране опт. Мугоше и Банковића. Сви они су у битном сагласни да је формиран «шпалир», да заробљени кроз шпалир пролазе и да их ови из шпалира и туку а опт. Мугоша признаје (а потврђује и опт.Банковић) да је (са Булићем) био први до врата аутобуса и да је претресао заробљене, одузимао им новац, лична документа и друге вредније ствари. У овом делу сведок Стаматовић Зоран (водник у Радићевој чети) казује: «Биле су погрдне речи, и из самог изласка из аутобуса људи су добијали батине, падали су ту, на два корака». И даље: «Био је један крупни који је чак и неке враћао назад. Рекао је ниси добро прошао, значи није добро пао колико је већ пута требао да падне, не знам колико пута треба да падне да би он прошао, значи враћао га је поново у аутобус и онда је морао поново да добије батине да дође до хангара.» (транскр. од 20.06.05. стр. 20). Нема се разлога не поверовати сведоцима – оштећеним који су кроз шпалир прошли на описан начин те и сведоцима сарадницима који све ово потврђују. Идентично казују и сведоци

Кресовић («видео сам да људи излазе из аутобуса и да пролазе кроз шпалир војника и војних полицајаца и територијалаца и добровољаца и повремено би неко ускакао и ударао некога од тих који су излазили из аутобуса») те Војновић Миодраг (који је покушавао да их заштити па «и својим телом», те Марчек (који потврђује и ово казивање Војновића) и Новковић (који казујући о овоме говори како «то није био неки линч»). И још нешто. Постојање шпалира критичном приликом је апсолутно објашњиво. Наиме, аутобус је удаљен од врата хангара и разумљиво је да заробљене који се изводе из аутобуса треба и увести у хангар и спречити у евентуалном бекству на том путу од врата аутобуса до врата хангара. Није за очекивати да би се заробљени у хангар уводили један по један од стране присутних (нпр. да двојица или више присутних «под руку» уводе по једног заробљеног) јер би то трајало предуго а имајући у виду и број присутних мештана и других, њихову жељу да виде заробљене (већ су у овом смислу били и у касарни око аутобуса) па и да се некима освете – јер су их препознали у неком смислу, јасно је да се заробљени уводе на описан начин и да их се при том и туче. Стога, будући да и нису биле спорне, суд је предње чињенице са сигурношћу утврдио. О томе да су и овде наведени оптужени у «шпалиру» биће речи нешто касније.

У петом аутобусу се налазио Хајдар Додај, рођен и одрастао у Бјеловару, који је током 1991 год. био на одслужењу редовног војног рока у ЈНА те је по доласку његове јединице у Негославце а у септембру месецу, са још четворицом других војника побегао из јединице, отишао у Вуковар и постао припадник 204-те бригаде хрватске војске. Приликом изласка из аутобуса један од ових његових сабораца зв. «Сплића», при проласку кроз шпалир и након што је ударен мотком по глави, рекао да је су он, Додај, Злоглеђа Златко и Хркић Самир војници ЈНА који су заробљени од Хрватских снага, те су њих четворица одвојени са стране улаза у хангар те су их, након извесног времена, припадници Управе безбедности ЈНА тук.Кијановић Богољуб и Томић, сада покојни, Славко, одвели у Негославце а касније су одведени у затвор у Сремску Митровицу. (Додај је касније пред Војним судом у Београду осуђен због кривичних дела оружане побуне, бекства из оружаных снага и крађе војне опреме и на издржавању казне је провео око 2 године, касније је размењен и враћен у Републику Хрватску). Нешто касније, и Карловић Вилим, такође припадник оружаных формација Републике Хрватске је издвојен из хангара од стране овде сведока сарадника Петковић Спасоја зв.»Штука» и једног НН официра ЈНА. (Петковић је тада војник на редовном одслужењу војног рока у ЈНА у 3-ћој чети – којом командује Радић Мирослав тада у чину капетана а која чета је у саставу 1-ог мтр. батаљона којим командује мајор Тешић Борислав. Петковић је у то време био и курир капетана Радића). Истовремено, други мештани Вуковара су препознајући неке своје дојучерашње заробљене суграђане, исте издвајали из хангара (тако је ошт. Чакалић Емила издвојио Стеван Зорић зв.»Ђево», ошт. Бергхофер Драгутина је издвојио Иванковић

Горан, а опт. Којић Жарка је издвојио извесни Молнар Саша). На овај начин је издвојено њих 7-8, стајали су напољу испред хангара поред улазних врата неко време те их је нешто касније, белим комбијем на «Велепромет» одвезао Миле Бакић. Касније су одведени у затвор у Сремску Митровицу.

Ни ове чињенице тако у поступку нису биле спорне и исте је суд утврдио на основу казивања оштећених Чакалића, Бергхофера, Додаја и Карловића које је саслушао као сведоке, те читањем записника о саслушању сведока – оштећеног Којић Жарка, који сви детаљно и уверљиво казују о начину када и од кога су спашени критичном приликом те читањем записника о саслушању сведока Томић Славка и саслушањем сведока Кијановић Богољуба који казују у битном сагласно изнетом.

Након што су заробљеници на описан начин уведени у хангар, за њима је ушао већи број територијалаца, добровољаца и мештана Вуковара који су наставили да туку заробљене рукама, ногама, моткама, шипкама, кундацима пушака и сл. и поред покушаја од стране присутних припадника чете војне полиције 80-те мтбр из Крагујевца, те других припадника те јединице, да их се заштити одвајањем канапом а потом је организовано и пописивање заробљених (по средини хангара, ближе овим улазним вратима је унет сто за којим седи Гавриловић Мирко војник у овој бригади – ЛАД ПВО а поред стоји Новковић Јован зв.»Јоца кафић» из Крагујевца, резервни капетан у истој јединици и коме су заробљени прилазили а поједини мештани Вуковара – између којих и овде сведок сарадник Божо Латиновић зв.»Боро Крајишник» и сада пок. Мирко Војновић зв.»Ћапало» и други који су као Вуковарчани препознавали поједине заробљене и потврђивали тачност података које су ови давали о себи).

Чињенице у овом делу произилазе како из казивања наведених сведока – оштећених тако и из одбране опт. Ћанковића из поступка истраге а од 26.12.2004.год., казивања сведока сарадника Петковића те сведока Вукашиновић Љубише, Љубишић Мирка а делом и из казивања сведока Новковића. Сви они у том смислу сагласно казују изузев што сведок Вукашиновић тврди да је он на Овчару допратио 3 аутобуса а да су заробљени из претходна 3 већ били унутар хангара и да су се на њима виделе повреде тј. да су тучени и да тако што он није дозволио у вези људи из ове друге групе аутобуса него је људе увео и хангар без проблема. Из овог казивања се свакако може закључити да су заробљени тучени и у хангару на начин како то описују оштећени. Сведок Љубишић у том смислу казује и како су ти који су тукли у хангару, двојици заробљених који су користили штаке ове узели па их тукли њима. Сведок Новковић потврђује да су заробљени пописивани али негира да је он то радио него тврди да је то био војник Гавриловић (који такође негира да је сачињавао списак) а да је он само стајао крај стола и од заробљених, у

присуству кога из ТО (а сведок сарадник Латиновић тврди да су то били он и «Бапало» и др.), узимао личне податке које је Гавриловић уносио у списак. Опт. Ђанковић у поступку истраге казује како су «у хангару сви тукли затворенике, малтретирали, па и тај «Штука» а на главном претресу пак да то није било у хангару «него је мислио на шпалир». Извесно, за овај суд несумњиво, то је било и у шпалиру и у хангару. А сведок Вукашиновић извесно не казује истину (када говори о 3 + 3 аутобуса) те да се према овима из друга три поступало коректно (за разлику од 3 претходна) јер је он тај који је одговоран за предају заробљеника и из тих разлога прећуткује да се ово што се дешава, дешава у његовом присуству.

Одмах по доласку аутобуса на Овчару, одавде је у правцу Грабова, (једног другог пољопривредног добра) одвежена од стране НН лица, грађевинска машина – утоваривач тзв.»УЛТ» којим се, на удаљености од око једног кулометра, у атару, поред неке багремове шуме, ископа или прошири од раније ископана рупа димензија око 6 x 8 м, дубине од око 1,5 м на најдубљем делу, са три стране окомитих ивица поред које су грудобрани од земље а са предње стране земље нема и ова ивица је под нагибом тако да се постепено повећава дубина до најдубљег наспрамног краја.

Да је у тренутку доласка аутобуса на Овчару ту била грађевинска машина УЛТ са корпом за утовар и копање, великих гумених точкова која је одвежена у правцу Грабова и да је тамо њоме ископана рупа или проширена нека већ постојећа, произилази из више чињеница. Прво, сведок-оштећени Хајдар Додај тврди да је тај УЛТ видео када су дошли аутобусима на Овчару и да је одмах од хангара негде отишао. Друго, и сведок Стаматовић Зоран који је од самог почетка па до краја на Овчари, у то време водник ЈНА у чети капетана Бојковског, исказује да је код хангара био неки «дозер» са ралицом или слично, не зна да ли је са точковима или гусенцама (није био војни ни те боје) и да је та «машина нестала док су још они улазили у тај хангар» (транскрипти од 20.06.05). Треће, сви који су у овом поступку навели да су били «рупи» тј. на месту ове масовне гробнице (оба сведока сарадника, сведок Дукић Никола, опт.Атанасијевић и опт.Перић), описују је у битном идентично (ширина, дубина, дужина, грудобрани земље) и одступања у опису, имајући у виду да је ноћ, су свакако размуљива, али сви тврде (изузев Петковића) да је земља била свежа, да се налазила са две или три стране рупе а не са сваке стране. У том смислу, најубедљивије делује казивање – признање оптуженог Атанасијевића (на претресу од 15.11.2005.год.) који је и улазио у рупу. Имајући у виду да је на реону Овчара-Грабово претходно, током те јесени, била размештена и једна тенковска јединица, врло је могуће да је ова рупа у основи и била претходно намењена као склоноште тенка или ког другог артиљеријског оруђа те је само критичног дана продубљена и сл. што свакако не мења на суштини ствари тј. да је УЛТ-ом уређена или ископана тог дана.

Око 16-16,30 сати извесна Драгица Масстикоса, добровољка из Новог Сада је са Овчаре повела једну групу од око 25 наоружаних људи у правцу ове рупе према Грабову. Попис заробљених није завршен, пред хангар је довежен велики трактор са приколицом која је са арњевима и покривена цирадом а на задњој страници има металне мердевине за улазак и клупе за седење уз обе уздужне странице. Трактор се упаркирава задњом страном приколице до у близину ових улазних врата у хангар те се у приколицу, утоварују заробљени у групи од око 30-35 људи и одвозе се до описане рупе. Трактор се зауставља задњом страном приколице у близини рупе, заробљени се из приколице изводе у групама од по 5, 6 или 7 људи, постројава их се на ивицу ове рупе на делу где нема земље, испред њих се формира од присутних вод за стрељање који броји исто онолико људи колико је и заробљених поред рупе те се у њих пуца (већином из аутоматских пушака тзв. АП или «калашњиков», са удаљености од око 3 метра. Неки од заробљених се живота лише и ножем наношењем убодних или резних рана били врата било грудног коша. Преживеле потом убија («оверава») пуцањем из револвера један од присутних, потом се изводи нова група заробљених из приколице, двојица од њих одвлаче лешеве претходно убијених у рупу те и сами стају са осталима испред рупе, поново се на описан начин постројава стрељачки строј и убијају се и ови и тако редом док се не побију сви који су доведени у приколици. Потом се трактор враћа до хангара, на исти начин се у њега уводи нова група заробљеника и одводи до рупе где се на описан начин врши и њихово стрељање и ово се (у 5, 6 или 7 наврата) понавља све док скоро сви заробљени у хангару не буду убијени. За то време, поједини из хангара појединачно изводе поједине заробљене те их се одводи са преке стране пута (који води поред хангара) до неког рова који је од раније ископан за закопавање неког артиљеријског оруђа, и ту се ови заробљени убијају пуцањем у главу из пиштоља. На крају је у хангару остало тачно неутвређен број а око 10 заробљених те се и они од присутних, стрељањем убију ту код хангара и убаце у ову рупу са преке стране пута. Потом, истом грађевинском машином, најпре се земљом затрпа рупа са лешевима у пољу према Грабову а потом и ова у близини хангара и све ово потраје до иза поноћи а у ноћи између 20 и 21.11.1991.год.

Чињенице у овом делу суд је утврдио на основу више исказа саслушаних сведока и сведока-сарадника, на основу одбране опт. Атанасијевића и читањем записника о саслушању опт. Перића пред радницима УБПОК од 18.04.2003.год. те записника о саслушању тада опт. Војновић Мирка зв.»Ћапало» а од 27.11.2003.год. у поступку истраге.

Тако, на основу казивања сведока сарадника Латиновића утврђено је да је извесна Драгица Масстикоса добровољка из Новог Сада, још док је био дан, постројила једну групу људи (њих око 25) и повела их у правцу Грабова. О овој Драгици говори у својој измењеној одбрани и опт. Атанасијевић (тврди да је она «на рупи» била до краја) а и сведок

Дуловић који тврди да му је сутрадан причала и хвалила се шта су радили током вечери на Овчари. Војновић Мирко пак (поред тога што идентично описује трактор са приколицом као и остали који су трактор видели, тврди и да је за њим отишло једно путничко возило «а они што су стрелићали ваљда су били тамо на стрелишту». И Дукић и Атанасијевић и Перић а и оба сведока сарадника тврде да је на месту стрелићања било пуно људи те извесно да сведок сарадник Латиниовић казује истину.

Поред горе наведених, да је у питању трактор (а не какво друго возило – камион, како то тврди сведок-оштећени Зденко Новак или пак сведок Стаматовић Зоран) видели су и у битном га идентично описују и сведоци Шапић Предраг, Трифуновић Новица, Љубишић Мирко, Бакић Раде, опт. Банковић, опт. Ланчужанин, опт. Милојевић и опт. Драговић а и, тада оптужени, Војновић Мирко. У том смислу за суд није било никакве дилеме да је то неки велики трактор са кабином, да је имао приколицу покривену церадом и да су унутра клупе за седење (и опт. Ланчужанин тврди да је у питању трактор који вози сезонске раднике у поље, а и Атанасијевић и Војновић Мирко те оштећени Новак да је имао клупе за седење). Ово тим пре што то у поступку и није било спорно. Сведок Стаматовић тврди да кабину тог возила није видео него само задњу страну, и сведок оштећени Новак је свакако извесно видео само задњу страну приколице у коју је ушао тако да они својим казивањима не доводе у сумњу наведена утврђења суда да је реч о трактору са приколицом а не о камиону.

У поступку надаље није било спорно ни да се трактор упаркирава испред улазних врата хангара, да се у њега утоварује око 25, 30-35 заробљеника, те да их се у 5,6 или 7 наврата одвози до «рупе» где се врши њихово убијање стрелићањем у групама од по 5, 6 или 7 људи. Претходне чињенице произилазе не само из сагласног казивања оптужених Атанасијевића, Перића и Војновића него и из казивања оба сведока сарадника те сведока Дукића. И сведоци сарадници, а и опт. Атанасијевић описују да се заробљени изводе у групама од по 5, 6 или 7 људи из приколице, да се убијају стрелићањем од стране стрелићачког вода који броји исто толико људи, да потом неко од присутних «оверава» евентуално преживеле пуцањем из ручног ватреног оружја а потом заробљеници одвлаче у рупу лешеве, сами стају испред стрелићачког строја и тако надаље док сви нису убијени. У овом делу једино сведок Дукић тврди («мисли») да су сви заробљени изведени одједном и у њих је пуцало 10-15 људи из стрелићачког строја док нису побијени, међутим имајући у виду претходно изнете сагласне тврдње осталих који су били учесници стрелићања и у стрелићачком строју, за суд је исто било ван сваке сумње.

Из казивања сведока сарадника несумњиво произилази и то да су неки од заробљених лишени живота хладним оружјем – ножем, тј. наношењем убодних или убодно резних рана у пределу врата или грудног коша, те имајући у виду не само да је постојање тих и таквих рана евидентирано обдукционим записницима као и чињеницу да се код једног броја ексхумираних лешева нису нашле стрелне ране као несумњив узрок

смрти али ни какве друге (убодно-резне) ране јасно је да то ипак не значи и да их није било. О томе ко је евентуално лишавао живота заробљене на овај начин, биће речи нешто касније.

Чињенице о томе да су неки заробљени извођени из хангара и појединачно ту у близини, са преке стране лишавани живота пуцањем у главу или сл. из ручног ватреног оружја несумњиво произилази из казивања сведока сарадника Петковића који је признао да је на описани начин лишио живота најмање три заробљеника. И не само из његовог казивања. И сведок сарадник Латиновић говори о томе да је «Штука» извео напоље «под руку» једног заробљеника (наводно је био у питању француски или белгијски новинар) и «више се са њим није вратио» а и опт. Перић при саслушању од 18.04.2003.год. («за време док сам био у хангару, видео сам да је лице под надимком «Шљука» или «Штука» извео једног заробљеника и одвео га из хангара, након неколико тренутака чуо се пуцањ а затим сам видео «Штуку» који се вратио сам»). И опт. Мирко Војниновић зв.»Ғапало» такође казује о оваквим активностима, наводи како је видео да је «неко Радићев» тукао у хангару неког заробљеног а после га је одвео и «нисам га видео више». Дакле, за суд је на овај начин несумњиво да су појединачно заробљени на описан начин лишени живота и ту код хангара. О томе ко је све и како на овај начин лишавао живота заробљене на овом месту биће речи нешто касније.

Да је на крају, један број заробљених (неутврђено колико – али свакако најмање 10) лишено живота стрељањем ту код самог хангара а са преке стране пута такође произилази из више у поступку изведених доказа. Наиме, и опт. Перић Јовица (записник од 18.04.03.) и сведоци сарадници Петковић и Латиновић а и опт. Атанасијевић казују у овом смислу, исто се да закључити и из казивања сведока Бакић Мила из поступка истраге као и из казивања сведока Шапић Предрага и Трифуновић Новице. Тако, опт. Перић казује том приликом како је у моменту када је одлазио са Овчаре комбијем који је возио Миле Бакић, да је на 20-так метара са преке стране хангара постројено преосталих 10-так заробљених (међу којима је био и један предратни инспектор полиције чија супруга је Сандра девојачки Марушић и ишла са њим у средњу школу) и да су побијени стрељањем. Опт.Атанасијевић пак у својој одбрани од 15.11.2005.год. казује како је код хангара «када је дошао себи» у хангару видео 10-так заробљених, и међу њима и Милана Грејзу («што му је жена била овде»), Бодрожич Анту и Чалета Звонимира. Сведок Бакић пак у поступку истраге (дана 24.06.03) казује како се са Овчаре вратио око поноћи и да је у моменту док је улазио у комби код хангара чуо пуцње (на око 50-метара од хангара???) што опет указује на тачност казивања Перића (који се са њим враћа у Вуковар комбијем и говори и да је видео стрељање на 20-так метара од хангара). Од овог свог казивања сведок Бакић ће одступити на главном претресу утолико што тврди како се стално чула пуцњава, те како је он у моменту одласка са Овчаре «комбијем био удаљен око 50 м») образлажући разлике у овим казивањима чињеницом «како се не сећа шта је када било» и како је

«пуцњавае било са свих страна». Сведок Шапић Предраг пак наводи не само како је са свог стражарског места видео да трактор у више наврата долази до хангара и одлази па се после из тог правца чује пуцњава, него и како се потом пуцњава чула и из непосредне близине хангара и потом «територијалци отишли» а да су ујутро он и Трифуновић Новица отишли до хангара и да тамо није било никога али и да су у једном рову испред хангара видели набацану «вероватно свежу земљу» и да су из ње вирили «једна нога са жутом чизмом и једна рука» те да су били шокирани. И сведок Трифуновић казује не само да је видео неки булдожер како ради поред хангара него и да је са Шапићем тамо изјутра отишао и да је видео свеже набацану земљу са преке стране хангара где је била рупа у којој је раније вероватно било укопано борбено средство «прага» и да је из те земље «вирила нога у жутој чизми». И сведоци Шапић и Трифуновић су те вечери били на командном месту кап. Марчека које је удаљено око 150 метара од хангара и јасно је да су овим и оваквим активностима били непосредни очевидци те имајући у виду и остала (горе наведена казивања) за суд није било сумње да су ове чињенице тачне. И не само због изнетог. Опт. Перић, како је већ наведено, тврди како је у хангару, на крају, у тој задњој групи од 10-так заробљених видео човека који је «пре рата био полицијски инспектор а да му је супруга Сандра, девојачки Марушић» и са њим (Перићем) ишла заједно у средњу школу. Из казивања саслушаног сведока Грејза Сандре утврђено је да је она пре рата била удата за полицијског инспектора у Вуковару Грејза Милана, да је ишла у школу са Перићем (и он је то потврдио) и да се са супругом последњи пут чула на неколико дана пре краја борби, те да је чула да се склонио у Вуковарску болницу и да је одведен на Овчару а да од тада за њега не зна ништа до данас. Како и опт. Атанасијевић (на горе описани начин говори о Грејза Милану «чија је жена била овде»), како се Грејза не налази на списку идентификованих са «рупе на Грабову» а извесно је био на Овчари, како је присуство тог дана у аутобусима или те вечери на Овчари оштећених: Бодрожич Анта (од стране опт.Атанасијевића), Батарело Јосипа, (опт. Калаба Нада тврди да га је убио сведок сарадник Петковић), Китић Горана и Фитуш Карла (у аутобусу испред болнице видео их је Вујовић и изљубили се - гл. претрес од 16.'09.2005.У истом аутобусу су били и Гунчевић Дамир и Бјелић Тања, ни Гунчевић ни Бјелић нису ни на списку жтава али Китић и Фитуш јесу), Чалета Звонимира (Видео га је Булић. Љубишић тврди да га је из хангара извукао Ланчужанин заједно са Шереком те да су били у првој приколици, али опт. Атанасијевић тврди да га је видео у групи њих десетак на крају у хангару), Јањић Борислава (у хангару га видео опт. Вујановић - дао му цигарете, био је јако претучен, претходно је наводно покушао да га извуче из аутобуса. И сведок сарадник Латиновић тврди да га је видео у хангару), Ковачић Дамира (у хангару га је видео опт. Којић Жарка, тврди како је био рањен у плућа и тукао га је неки Акик Петар) Кемала Сеити (у хангару видео Којић, и тврди да су га тукли док није преминуо, видео га је и Чакалић), Дамјан Самарцић (у хангару га видео Којић Жарко, Чакалић Емил, сведок

сарадник Латиновић, видео га је и Булић), Вулић Звонко «зв.Салаш» (у аутобусима у касарни видео га је Мугоша. У хангару га је видео опт. Банковић - пуцао му изнад главе а и Атанасијевић који је видео и његовог оца Ивана те сведок сарадник Латиновић), Гашпар Зорислава (видео га је Бергхофер да су га тукли у хангару), Тушкан Дражена (био са мајком Драгицом у аутобусу и хангару са Бергхофером), такође потврђено и како исти такође нису идентификовани међу лешевима из гробнице на Грабову, извесно је и за овај суд несумњиво да су напред наведена казивања сведока односно оптужених Перића и Атанасијевића, тачна те су предње чињенице као несумњиве и утврђене. Ово тим пре што и сведоци сарадници Петковић и Латиновић казују у истом смислу. Тако Петковић тврди да је сутрадан «од Зорана са Карабурме» чуо да су ти последњи убијени «испред хангара» а сведок сарадник Латиновић да је сутрадан чуо од Мирољуба или Станка или од неког другог да су тих десетак заробљених стрељани поред хангара. О томе ко је стрељао ову групу заробљених нешто касније.

У септембру месецу 1992. год. Комисија експерата УН је започела прелиминарна претраживања на локалитету ове масовне гробнице на Грабову али је након неколико дана обуставила рад јер нису добили сагласност тадашњих локалних власти у Вуковару (иако је постигнут споразум у том смислу са пред. Владе Гораном Хаџићем) тако да су радови настављени тек 1996.год. када у септембру и октобру месецу на локалитету ове масовне гробнице, истражна екипа Хашког трибунала на челу са др.Бил Хаглундом (из организације Лекари за људска права) врши откопавање гробнице и ексхумацију тела из ње. Овим радовима присуствују у својству посматрача – експерта и проф. др. Душан Дуњић, лекар специјалиста судске медицине из Београда а испред Комисије за хуманитарна питања и нестала лица тадашње Савезне Владе(СРЈ те проф. др. Давор Стриновић и Иван Грујић испред Владе Р.Хрватске. Лешеви се откопавају антрополошком методом (постепеним уклањањем земље), изглед и положај у гробници се фиксира са више фотографија и снимањем дигиталном камером, означавају се јединственим бројним ознакама (ОВЧ 1 па надаље) те се одлажу у припремљене пластичне вреће, смештају у хладњак а потом одвозе до Завода за судску медицину у Загребу где други део екипе врши обдукције тела. У својству посматрача експерта у овом делу, испред исте Комисије Савезне Владе СРЈ присуствује проф. др. Вујадин Оташевић. На описан начин, из ове масовне гробнице током откопавања, ексхумирано је 200 лешева (означених бројним ознакама ОВЧ 1- ОВЧ 200 по редоследу вађења тела из гробнице) а обезбеђени су, изузети и фотографисани и сви предмети око лешева у гробници (дрвени сандук за муницију, чауре метака и сл.). Након обдукција лешева, стручњаци Завода за судску медицину у Загребу на челу са проф. др. Давором Стриновићем, применом класичних метода (93 лица) те методом ДНА анализе (99 лица), идентификовали су укупно 192 леша у личностима:

Ацага () Јозо, рођен () године,
 Ахметовић () Исмет–Иво, () године
 Андријанић () Винко, рођен () године,,
 Арнолд () Крешимир, рођен () године,
 Асађанин () Илија, рођен () године,
 Бабић () Дражен, рођен () године,
 Баинраух () Иван, рођен () године,
 Бајнраух () Томислав, рођен () године,
 Балаш () Стјепан, рођен () године,
 Балог () Драгутин, рођен () године,
 Балог () Јосип, рођен () године,
 Балог () Звонко, рођен () године,
 Балванац () Буро, () године,
 Баножич () Борис, рођен () године,
 Барањаји () Перо, рођен () године,
 Барбарич () Бранко, рођен () године,
 Барбир () Ловро, рођен () године,
 Барић () Бука, рођен () године,
 Баришић () Фрањо, рођен () године,
 Барта () Анђелко, рођен () године,
 Батарело () Жељко, рођен () године,
 Баумгернер () Томислав, рођен () године
 Бегчевић () Марко, рођен () године,
 Бегов () Жељко, рођен () године,
 Бингула () Стјепан, рођен () године,
 Бјелановић () Ранго, рођен () године,
 Блажевић () Златко, рођен () године,
 Крунеш Бранимир, рођен () године,
 Босак () Марко, рођен () године,
 Босанац () Драгутин, рођен () године,
 Босанац () Томислав, рођен () године,
 Брачић () Звонимир, рођен () године,
 Буквић () Борђе, рођен () године,
 Буовац () Иван, рођен () године,
 Црњац () Иван, рођен () године,
 Михалец Јосип, рођен () године,
 Чупић () Станоја, рођен () године,
 Далић () Тихомир, рођен () године,
 Долишњи () Ивица, рођен () године,
 Драгун () Јосип, рођен () године,
 Буђар () Саша, рођен () године,
 Букић () Владимир, рођен () године,
 Дувњак () Станко, рођен () године,
 Ебнер () Винко–Буро, рођен () године,
 Фришић () Драгутин, рођен () године,

Фурунџија ([REDACTED] Петар, рођен [REDACTED] године,
 Гајда ([REDACTED] Роберт, рођен [REDACTED] године,
 Галић ([REDACTED] Миленко, рођен [REDACTED] године,
 Галић ([REDACTED] Ведран, рођен [REDACTED] године,
 Гарвановић ([REDACTED] Борислав, рођен [REDACTED] године,
 Гаврић ([REDACTED] Драган, рођен [REDACTED] године,
 Главашевић ([REDACTED] Синиша, рођен [REDACTED] године,
 Граф ([REDACTED] Бранислав, рођен [REDACTED] године,
 Гранић ([REDACTED] Драган, рођен [REDACTED] године,
 Грубер ([REDACTED] Зоран, рођен [REDACTED] године,
 Гудель ([REDACTED] Драго, рођен [REDACTED] године,
 Хегедушић ([REDACTED] Марио, рођен [REDACTED] године,
 Херцег ([REDACTED] Жељко, рођен [REDACTED] године,
 Херман ([REDACTED] Иван, рођен [REDACTED] године,
 Херман ([REDACTED] Стјепан, рођен [REDACTED] године,
 Хлевњак ([REDACTED] Недељко, рођен [REDACTED] године,
 Хољевац ([REDACTED] Никица, рођен [REDACTED] године,
 Хорват ([REDACTED] Ивица, рођен [REDACTED] године,
 Илеш ([REDACTED] Звонко, рођен [REDACTED] године,
 Имбришић ([REDACTED] Ивица, рођен [REDACTED] године,
 Ивезић ([REDACTED] Александар, рођен [REDACTED] године,
 Јајало ([REDACTED] Марко, рођен [REDACTED] године,
 Јакубовски ([REDACTED] Мартин, рођен [REDACTED] године,
 Јамбор ([REDACTED] Томо, рођен [REDACTED] године,
 Јанић ([REDACTED] Михаел, рођен [REDACTED] године,
 Јантол ([REDACTED] Борис, рођен [REDACTED] године,
 Јарабек ([REDACTED] Златко, рођен [REDACTED] године,
 Језицић ([REDACTED] Ивица, рођен [REDACTED] године,
 Јован ([REDACTED] Звонимир, рођен [REDACTED] године,
 Јовановић ([REDACTED] Бранко, рођен [REDACTED] године,
 Јовановић ([REDACTED] Оливер, рођен [REDACTED] године,
 Јурела ([REDACTED] Дамир, рођен [REDACTED] године,
 Јурела ([REDACTED] Жељко, рођен [REDACTED] године,
 Јурендић ([REDACTED] Драго, рођен [REDACTED] године,
 Јуришић ([REDACTED] Марко–Јосип, рођен [REDACTED] године,
 Јуришић ([REDACTED] Павао, рођен [REDACTED] године,
 Јуришић ([REDACTED] Жељко, рођен [REDACTED] године,
 Качић ([REDACTED] Игор, рођен [REDACTED] године,
 Капустић ([REDACTED] Јосип, рођен [REDACTED] године,
 Келава ([REDACTED] Крешимир, рођен [REDACTED] године,
 Кнежжић ([REDACTED] Буро, рођен [REDACTED] године,
 Колак ([REDACTED] Томислав, рођен [REDACTED] године,
 Колак ([REDACTED] Владимир, рођен [REDACTED] године,
 Коморски ([REDACTED] Иван, рођен [REDACTED] године,
 Костовић ([REDACTED] Борислав, рођен [REDACTED] године,
 Ковач ([REDACTED] Иван, рођен [REDACTED] године,

Ковачевић () Зоран, рођен . године,
 Кожул () Јосип, рођен . године
 Крајиновић () Иван, рођен . године,
 Крајиновић () Златко, рођен . године,
 Красић () Иван, рођен . године,
 Крезо () Ивица, рођен . године,
 Кристичевић () Казимир, . године
 Лесић () Томислав, рођен . године,
 Лет () Михајло, рођен . године,
 Лили () Драгутин, рођен . године,
 Ловрић () Јоко, рођен . године,
 Луцић () Марко, рођен . године,
 Лукић () Мато, рођен . године,
 Љубас () Хрвоје, рођен . године,
 Магоч-Мамић () Предраг, . године,
 Мајор () Жељко, рођен . године,
 Маричић () Зденко, рођен . године,
 Маркобашић () Ружица, рођена . године,
 Међеши () Андрија, рођен . године,
 Међеши () Зоран, рођен . године,
 Миховић () Томислав, рођен . године,
 Микулић () Здравко, рођен . године,
 Мишић () Иван, рођен . године,
 Млинарић () Миле, рођен . године,
 Мокош () Андрија, рођен . године,
 Молнар () Саша, рођен . године,
 Мутвар () Антун, рођен . године,
 Нађ () Дарко, рођен . године,
 Нађ () Фрањо, рођен . године,
 Нејашић () Иван, рођен . године,
 Шименић Дамир, рођен . године,
 Омеровић () Мерсад, рођен . године,
 Орешки () Владислав, рођен . године,
 Пап () Томислав, рођен . године,
 Патарић () Жељко, рођен . године,
 Павлић () Слободан, рођен . године,
 Павловић () Златко, рођен . године,
 Перак () Мато, рођен . године,
 Перко () Александар, рођен . године,
 Перковић () Дамир, рођен . године,
 Перковић () Јосип, рођен . године,
 Петровић () Стјепан, рођен . године,
 Пинтер () Никола, рођен . године,
 Плавшић () Иван-Звонимир, рођен . године,
 Подхорски () Јања, рођена . године,
 Полхерт () Дамир, рођен . године,

Половина ([redacted] Бранимир, рођен [redacted] .године,
 Пољак ([redacted] Вјекослав, рођен [redacted] године,
 Посавац ([redacted] Станко, рођен [redacted] године,
 Правдић ([redacted] Томо, рођен [redacted] године,
 Пуцар ([redacted] Дмитар, рођен [redacted] .године,
 Радачић ([redacted] Иван, рођен [redacted] .године,
 Рагуж ([redacted] Иван, рођен [redacted] године,
 Рашић ([redacted] Милан, рођен [redacted] године,
 Ратковић ([redacted] Крешимир, рођен [redacted] .године,
 Рибичић ([redacted] Марко, рођен [redacted] године,
 Римац ([redacted] Салвадор, рођен [redacted] године,
 Рохачек ([redacted] Карло, рођен [redacted] године,
 Рохачек ([redacted] Желько, рођен [redacted] године,
 Спудић ([redacted] Павао, рођен [redacted] године,
 Станић ([redacted] Марко, рођен [redacted] .године,
 Станић ([redacted] Желько, рођен [redacted] .године,
 Стефанко ([redacted] Петар, рођен [redacted] године,
 Стојановић ([redacted] Иван, рођен [redacted] .године,
 Стубичар ([redacted] Љубомир, [redacted] године,
 Шарик ([redacted] Стјепан, рођен [redacted] године,
 Шимунић ([redacted] Перо, рођен [redacted] године,
 Шиндиљ ([redacted] Вјекослав, рођен [redacted] године,
 Шренк ([redacted] Ђуро, рођен [redacted] године,
 Штефуљ ([redacted] Дражен, рођен [redacted] године,
 Тадић ([redacted] Тадија, рођен [redacted] .године,
 Тарле ([redacted] Дујо, рођен [redacted] .године,
 Терек ([redacted] Антун, рођен [redacted] .године,
 Тишљарић ([redacted] Дарко, рођен [redacted] .године,
 Тивановац ([redacted] Ивица, рођен [redacted] године,
 Томашић ([redacted] Тихомир, рођен [redacted] године,
 Тординац ([redacted] Желько, рођен [redacted] године,
 Тот ([redacted] Томислав, рођен [redacted] .године,
 Траљић ([redacted] Тихомир, рођен [redacted] .године,
 Турк ([redacted] Мирослав, рођен [redacted] године,
 Турк ([redacted] Петар, рођен [redacted] .године,
 Тустоњић ([redacted] Дане, рођен [redacted] године,
 Ушак ([redacted] Бранко, рођен [redacted] .године,
 Вагенхофер ([redacted] Мирко, рођен [redacted] .године,
 Вареница ([redacted] Звонко, рођен [redacted] године,
 Варга ([redacted] Владимир, рођен [redacted] године,
 Васић ([redacted] Микајло, рођен [redacted] године,
 Вебер ([redacted] Синиша, рођен [redacted] .године,
 Видош ([redacted] Горан, рођен [redacted] године,
 Виргес ([redacted] Антун, рођен [redacted] године,
 Влахо ([redacted] Мирослав, рођен [redacted] .године,
 Влахо ([redacted] Мате, рођен [redacted] .године,

Володер (██████████ Златан, рођен ██████████ .године,
 Вујевић (██████████ Златко, рођен ██████████ године,
 Вукојевић (██████████ Славен, рођен ██████████ године,
 Вуковић (██████████ Рудолф, рођен ██████████ .године,
 Вулић (██████████ Иван, рођен ██████████ године,
 Зељко (██████████ Јосип, рођен ██████████ године,
 Зера (██████████ Михајло, рођен ██████████ године,
 Жеравица (██████████ Доминик, рођен ██████████ .године,
 Жугеџ (██████████ Борислав, рођен ██████████ године.

Укупно 8 (осам) ексхумираних лешева није идентификовано (лешеви ознака ОВЧ 11, 36, 42, 50, 107, 124, 136 и 172).

Критичном приликом, из гробнице је извађен и обезбеђен већи број чаура пушчане или пиштољске муниције и у новембру 1997 је прослеђен од стране истражитеља Трибунала у Хагу АТФ Лабораторији Министарства правде САД – Бироа за алкохол, дуван, ватрено оружје и експлозиве у Мерленду и то најпре 437 комада (од тога 419 – кал.7,62 x 39мм, 14 – кал.7,62 x 25 мм и 4 – 7,65 x 17мм). Анализом је утврђено да од 419 чаура њих 174 немају довољно обележја за поређење са другима). Касније, у марту 1998 год. је истој Лабораторији достављено још 1.031 чаура метака и затражена поновна анализа 174 чауре које су претходно биле изузете те је утврђено да су чауре у калибру 7,62 x 39 мм испалене из укупно 18 комада различитог ватреног оружја, чауре у калибру 7,62 x 25 мм из 2 комада различитог ватреног оружја а чауре у калибру 7,65 x 17 мм из једног ватреног оружја. Калибар 7,62 x 39 мм је пушчани калибар оружја чија производња је била уобичајена у земљама бившег Варшавског пакта те бившој Југославији и Кини (најпознатије оружје овог калибра је аутоматска пушка зв.»Калашњиков»), калибар 7,62 x 25 је и пушчани (аутомати «Шпагин» и «Шмајсер») и пиштољски (пиштољ звани «тетејац» ТТ) а најпознатије оружје у калибру 7,65 x 17 мм је аутоматски пиштољ «Шкорпион».

Ни чињенице у овом делу суштински нису биле спорне а исте је суд утврдио на основу више изведених доказа. Тако, читањем наведеног Завршног Извештаја комисије експерата УН из окт.1993.год. утврђено је да је прелиминарно лоцирање гробнице, уклањање растиња и ископавање вршено крајем 1992.год. али је и убрзо обустављено док се на основу два извештаја проф. др. Дуњића (од 27.09.1996.год. и од 03.10.1996.год.) и увидом у фотографије сачињене приликом ексхумације лешева критичном приликом а добијено 19.04.2004.год. од стране Трибунала у Хагу, те саслушањем вештака др. Стриновића из Завода за судску медицину у Загребу утврди да су ексхумације лешева из ове масовне гробнице вршена у септембру и октобру 1996 год. и да је из гробнице ексхумирано укупно 200 тела. Саслушањем вештака др. Стриновића и др. Милована Кубата (оба лекари специјалисти судске медицине у Загребу) утврђено је да су идентификације тела вршене у Заводу за судску

медицину у Загребу те да је класичним методама (карактеристике типа пола, животне доби, повреда, стања зуба, тетоважа, одеће, накита, идентификационих докумената – који су у знатном броју пронађени код оштећених и поред претреса и одузимања а што је видљиво и из фотографија у које је суд извршио увид и сл.) идентификовано укупно 93 тела а методом ДНА (поређењем генетских маркера са маркерима претпостављених блиских сродника) а у лицима како је то и наведено и у изреци и у образложењу ове одлуке. И још нешто. Више, сада идентификованих оштећених и по казивању било оптужених било саслушаних сведока је виђено те вечери у хангару или «на рупи». У том смислу, међу идентификованим су и две особе женског пола: Ружица Маркобашић (ОВЧ 95) и Јања Потхорски (ОВЧ 71). Више саслушаних сведока је казивало управо то да је у хангару било само 2 или 3 женске особе а да су остало мушкарци те да је једна од њих била управо Ружица Маркобашић (и да је била «видно у другом стању»). Ове тврдње окривљених или сведока који говоре о њима су свакако на најбољи начин потврђене.

Чињенице о томе из колико оружја је критичном приликом пуцано те која оружја (по врсти и калибру) могу бити у питању, суд је утврдио на основу мишљења вештака физико-хемијске струке (балистичара) Драгана Крстића. Наиме, вештаку је на увид стављен лабораторијски извештај АТФ лабораторије у Мериленду (САД) те је несумњиво да је критичном приликом у стрељању заробљених на Грабову коришћено најмање 18 различитих оружја у калибру 7,62 x 39 мм (реч је о аутоматским пушкама зв.»Калашњиков», полуаутоматским пушкама и пушкомитраљезима), два оружја у калибру 7,62 x 25 мм («Шмајсер», «Шпагин» - било магацина типа добош било кутија или пак пиштољ ГТ) те једно оружје кал.7,65 x 17 мм као што је аутоматски пиштољ «Шкорпион» или који други полуаутоматски пиштољи тог калибра. Вештак је потврдио да су методе примењене у тој лабораторији најсавременије и користе се када се анализира и вештачи велики број предмета (чаура или зрна), да су исте познате и нашим стручњацима али и да се систем ИБИС не користи јер се не располаже одговарајућим (скупим) уређајима.

Ценећи да су саслушани вештаци (др.Стриновић, др. Кубат и Крстић) своје налазе и мишљења дали у свему према правилима струке (са којом и сами располажу) а на бази расположивих материјалних трагова обезбеђених приликом откопавања – ексхумације лешева критичном приликом, те како ни странке на исто нису имале примедби, суд је наведене чињенице као несумњиве и утврдио тим пре што се у битном уклапају и у казивања саслушаних и сведока сарадника и других сведока а и неких оптужених (не само у вези две женске особе а посебно о тврдњама везаним за Ружицу Маркобашић, него и у тврдњама везаним за то да је оптужени Вујановић критичног дана на Овчари имао пиштољ «Шкорпион», да је Драгица добровољка из Новог Сада била наоружана «Шпагином» или «Шмајсером» са магацином за метке у облику добоша, а

да су на Овчари «сви били наоружани» (углавном аутоматском пушком «Калашњиков»).

У оквиру овог општег тока догађаја тог дана:

а)

окр. Мугоша Зоран звани «Куштро» и окр. Банковић Мирослав звани «Ђани», окр. Милојевић Предраг зв. «Кинез» и окр. Драговић Предраг зв. «Цеца» и «Капетан» заједно са више НН лица, у шпалиру, дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама по разним деловима тела, туку ратне заробљенике наносећи им телесне повреде а док ови протрчавају у хангар,

б)

сем окр. Милојевића и окр. Драговића, настављају да их туку и у хангару, где је и командант добровољачке јединице «Лева суподерица» окр. Ланчужанин Милан зв. «Камени», ударао рукама и ногама ратне заробљенике, а окр. Калаба Нада испред хангара најпре ногом у цеваницу ударала једног НН ратног заробљеника за кога је тврдила да је отпустио са посла само зато што је Српкиња а нешто касније га је и лишила живота, пуцајући му из пиштоља у главу, а сведок сарадник Петковић Спасоје зв. «Штука» из хангара извео и са преке стране пута лишио живота најмање три ратна заробљеника пуцајући им из пиштоља у главу,

в)

командант ТО Вуковара окр. Вујовић Миролуб и његов заменик, окр. Вујановић Станко и окр. Ланчужанин Милан зв. «Камени» као командант добровољачког одреда «Лева Суподерица», наредили су да се врше убиства ратних заробљеника и да се исти у групама од по 30 до 40 лица укрцавају у приколицу трактора, одредили лица која ће вршити ликвидацију, а касније након бекства ошт. Новак Зденка из приколице трактора, одредили и лица која ће ићи у пратњу трактора да неко не побегне, те су ратни заробљеници у више наврата одвожени према Грабову на око 1 км. од «Овчаре», где је вршено њихово стрељање,

г)

где су припадници добровољачке јединице «Лева суподерица» окр. Шошић Ђорђе, звани «Жорж» и «Чича» и окр. Милојевић Предраг

звани «Кинез» као и НН лице под надимком «Топола», из приколице извели по једног неидентификованог ратног заробљеника и лишили их живота, тако што су им ножевима пререзали вратове,

д)

*и где су преостали ратни заробљеници извођени из тракторске приколице у групама од по 6, 7 или 8 лица и постројени испред претходно ископане јаме, где су **окр. Перић Јовица, окр. Војновић Милан зв. «Мићо медоња», окр. Маџарац Предраг зв. «Пеђа», окр. Ђанковић Мирослав зв. «Ђани» и окр. Златар Вујо,** као и сведок сарадник **Латиновић Божо,** припадници добровољачке јединице «Лева суподерица», **окр. Драговић Предраг зв. «Цеца» и «Капетан», окр. Атанасијевић Иван зв. «Ико»** (тада **Хусник Ивица**) и НН лице под надимком «Топола» као и сведок сарадник **Петковић Спасоје,** тада припадник 3-ће чете 1-ог батаљона Гардијске бригаде ЈНА и више других НН лица, формирали стрељачке водове и из ватреног оружја пуцали у њих, а по наређењу **окр. Вујановић Станка** који је и сам том приликом пуцао и тако их стрељањем лишили живота, а после пуцања је **окр. Милојевић Предраг, зв. «Кинез»** прилазио стрељаним лицима која су још давала знаке живота и из револвера пуцањем у главу лишавао их живота, а потом су на крају стрељања лешеве у јами затрпани, загртањем земље булдожером,*

ђ)

*и на крају **окр. Вујовић Миролуб, окр. Вујановић Станко,** сведок сарадник **Петковић Спасоје** и више НН лица, испред описаног хангара на «Овчари» извршили убиство стрељањем још најмање десет ратних заробљеника, који су затим закопани у рову који је до тада служио за укопавање артиљеријског оруђа, у коме су се већ налазила тела лица која су претходно, како је то горе описано, живота испред хангара лишили **опт. Калаба Нада** и сведок сарадник **Петковић Спасоје.***

а)

Да се у «шпалиру» налазе и при том поједине заробљене ударају и овде оптужени Мугоша, Ђанковић, Милојевић и Драговић за овај суд није било сумње. Тако, као што је већ речено, **опт. Мугоша Горан** признаје да је био у шпалиру (мада тврди да је то било по наредби неког официра и да је само претресао заробљене, узимао им лична документа, новац, златнину и друге вредније ствари) али негира да је заробљене тукао. Своје присуство на Овчари у то време потврђује и **опт. Ђанковић** али као и **опт. Милојевић** и **Драговић** (који пак тврде да су на Овчару дошли у вечерњим сатима када су сви заробљени већ у хангару) негира да су били у шпалиру. Међутим, из изведених доказа за овај суд је било несумњиво да у шпалиру заробљене туку и ови оптужени.

Тако, да оптужени **Мугоша Горан** у шпалиру не врши само претрес него и удара заробљене, произилази из казивања сведока сарадника Петковића (који је по сопственом признању и сам у шпалиру и туче заробљене). У том смислу овај сведок сарадник и при саслушању и при непосредном суочавању са опт. Мугошом тврди да је Мугоша заробљене тукао не само у шпалиру него и у хангару («Да, господине били сте у шпалиру и тукли сте и у хангару». - стр.15 од 3.09.04.). Чињеница је да овај сведок сарадник не види сам претрес заробљених него тврди како су они сами одбацивали своје личне ствари на неку гомилу и за суд је ово разумљиво. Наиме, први заробљени који излазе из аутобуса су свакако претресани, одузимају им се ствари и одбацују на гомилу, они наредни који излазе већ виде што се од њих захтева те и сами одбацују своје ствари. И ово наравно још увек не значи да Мугоша и не удара заробљене. У том смислу се изјашњава и сведок – оштећени Којић Жарко при саслушању у поступку истраге (суд је прочитао записник о саслушању овог оштећеног од 26.04.2004.год.). Тако овај сведок тврди «Познајем међутим Мугоша Горана који је био ту. Он је свакога од нас који смо пролазили кроз њихов шпалир по уласку у хангар, ударао ногама и рукама, те је од људи узимао новац те трпао у џепове». Чињеница је да остали саслушани оштећени (Чакалић и Додај) не познају Мугошу но говоре и о шпалиру и тучи а оштећени Бергхофер иако Мугошу познаје од раније, не тврде да је тукао било кога, него им је узимао новац па и њему 300 ДЕМ, међутим Којић Жарко је опредељен у томе и тврди како је њуму ударио само један шамар «јер смо се знали од раније». И ово је разумљиво. Сигурно је да Мугоша није ударао све заробљене, многе је познавао, био је заинтересован пре свега за новац и златнину (како то каже сведок сарадник Латиновић), уосталом, више оштећених су са Овчаре и спасили њихови дојучерашњи комшије а не да их нису тукли, али је извесно да је неке друге Мугоша тукао не само у шпалиру него и у хангару. Из ових разлога суд одбрану овог оптуженог није прихватио.

Оптужени **Банковић Мирослав** признаје да је код хангара на Овчари дошао у критично време тј. практично одмах по доласку аутобуса те не спори ни да су заробљени претресани и пролазили кроз шпалир (али негира да их је ко тада тукао) но потврђује да су заробљени повремено у хангару тучени и признаје да је и он пуцао изнад главе једном од заробљених под надимком «Салаш». Међутим, да је и овај оптужени заробљене тукао и у шпалиру и у хангару, суд је утврдио на основу казивања и сведока сарадника Петковића који наводи и да је Банковић критичном приликом заробљене тукао бејзбол палицом и то не само у шпалиру него потом и у хангару те на основу казивања сведока сарадника Латиновића који такође тврди да је опт. Банковић у шпалиру и за кога потврђује да је касније у хангару пуцао изнад главе једном Вуковарчанину «не знам му име али му је надимак «Салаш». И опт. Банковић, на главном претресу практично признаје да је био у шпалиру али: «Рекао сам, стајао сам на врху, значи на равној површини изнад степеница, личним, значи, како да кажем, личном својом вољом ето

обезбеђивао на неки начин да ти заробљеници туда пролазе» (стр.35 транскр. од 27.09.2004.) мада не и да је заробљене тукао али, као што је то већ речено, чињенице у овм делу су утврђене на основу напред изведених доказа а одбрана опт. одбачена као исконструисана.

Чињеницу да су у шпалиру заробљене тукли и опт. **Милојевић Предраг** и опт. **Драговић Предраг**, суд је утврдио из казивања сведока сарадника Латиновић. Оба ова оптужена поричу да су на Овчару дошли у тој ситуацији (када заробљене изводе из аутобуса) него наводе да су дошли тек знатно касније – увече, када су сви заробљени већ у хангару. Међутим, сведок сарадник Латиновић је опредељен у тврдњама да су оба (и Милојевић и Драговић) у шпалиру. Милојевићу «у лице» каже: «Био си у шпалиру, тукао си, шамарао си, ударао си, био си на рупи и оверавао си» а Драговићу: «Био си ти код хангара, био си у шпалиру, после шпалира био си испред хангара». Чињеница је да сведок сарадник Петковић ову двојицу оптужених не означава као лица у шпалиру и то је разумљиво. Наиме, по свим тврдњама у том тренутку (када заробљене изводе из аутобуса) около је пуно Вуковарчана, само извођење из аутобуса траје најмање дуже времена (свакако преко једног сата), сигурно је да нису само једни те исти људи у шпалиру него је животно прихватљиво да једни излазе а други улазе (да у шпалир уђе неко ко до тада није био јер је препознао кога од заробљених те жели да га из њему разумљивих разлога удари) па је тако и разумљиво да један сведок сарадник из шпалира запамти једна а други нека друга лица и особе. Тако, на основу наведеног за овај суд није било сумње да су и ова двојица оптужених на описан начин у шпалиру тукли заробљене.

б)

Да је заробљене у хангару је тукао и оптужени **Ланчужанин** (иако овај то пориче) произилази из казивања сведока сарадника Петковића који тврди како је Ланчужанин био тамо још за извођења заробљених из аутобуса, да је улазио и излазио из хангара, те да је у хангару, у више наврата ударао заробљене. При овим тврдњама остаје и при суочењу те имајући у виду да овај оптужени извесно не казује истину пре свега на околност када је дошао на Овчару (у својој одбрани тврди да је то било касно увече око 20 сати када су заробљени били у хангару), да и сведок сарадник Латиновић тврди како је Ланчужанин тамо био од почетка тј. да га је на Овчари код хангара затекао када је сам дошао (око 14,30 – 15 сати) а пре тога, до подне са њим и причао у касарни (иако Ланчужанин тврди како је био у Београду) те да и сам оптужени Ланчужанин, при суочењу са сведоком сарадником Латиновићем тврди да је на Овчару дошао «после тебе, затекао сам те пред хангаром у расправи са Ђевом Зорићем, управо када је изводио Емила Чакалића» те имајући у виду и да оштећени Чакалић недвосмислено тврди како га је издвојио и спасио тај Зорић и да је то било око 16 сати, очито је да је Ланчужанин на Овчари био од знатно раније а како то тврде сведоци сарадници и да је заробљене у хангару (нико није тврдио да је то радио и у шпалиру) тукао. Како, је

несумњиво да су на Овчару заједно дошли једним аутомобилом и Ланчужанин, и Драговић и Милојевић и Љубоја (нема се разлога одбране у овом делу не прихватити), како су опт. Драговић и Милојевић заробљене тукли у шпалиру што значи за време извођења из аутобуса, то је извесно да су ова четворица оптужених на Овчари од знатно раније него што то тврде а да опт. Ланчужанин заробљене туче у хангару.

На основу исказа сведока Стаматовић Зорана (транскрипти од 20.06.05.) те сведока сарадника Петковића, суд је са сигурношћу утврдио да је и оптужена **Калаба Нада**, испред хангара ударила једног заробљеника ногом у цеваницу. Сведок Стаматовић ту ситуацију детаљно описује. Тврди како је из аутомобила у којем је био све време ових догађања а испред хангара, видео ову оптужену «била је бесна, оптуживала је овога да је отпустио са посла само зато што је Српкиња (ту на сав глас) па га је ударила ногом у цеваницу» (стр.26). Стаматовић тврди како су тог заробљеног из хангара довели код аутомобила мајора Вукашиновића, који га је нешто испитивао те да га је тада опт. Калаба ударила. И сведок сарадник Петковић тврди како је оптужена Калаба «улазила. ударала је тог свог шефа, што је рекла, да ли је шеф или није...». И не само да га је ударала. Она ће нешто касније, након што почну стрељања ратних заробљеника, овога заробљеника и лишити живота. Наиме, на основу казивања сведока сарадника Петковића несумњиво произилази да је он, ту из хангара извео најмање три заробљеника (једног по једног), одвео их са преке стране од хангара где је од раније био ископан ров за заклон каквог артиљеријског оруђа «Прага» или сл., те их лишио живота пуцајући им у потиљак. Петковић ове чињенице признаје али тврди да је то било по повратку са «друге туре» односно те једине групе стрељања на Грабову у којој је и он учествовао када је у стрељачком строју пуцао на заробљенике из полуаутоматске пушке сачмаре марке «Бровинг», да је по испалењу првог метка чаура заглавила у цеви те више није могао пуцати. иступио из стрељачког строја а на његово место је ушао добровољац извесни «Зоран са Карабурме», да је то опт. Вујановић видео, и у повратку (враћали су се истим аутомобилом Вујановића са којим су и отишли) те га је критиковао и љутио се оптужујући га да се «извлачи» а када су дошли до хангара дао му је свој аутоматски пиштољ «шкорпио» и наредио му да «рока» те је он потом изводио заробљене једног по једног и лишавао их живота ту са преке стране хангара. И сведок сарадник Латиновић донекле потврђује ове тврдње (у смислу да је «Штука» - како су тада звали сведока сарадника Петковића, извео једног заробљеног за кога је неко од других заробљених рекао да је то француски или белгијски новинар, да се пуцањ у хангару није чуо али се потом Петковић вратио у хангар без њега а да је он касније чуо да га је Петковић убио тамо са преке стране хангара) али ову ситуацију Латиновић временски лоцира на време пре почетка стрељања заробљених на Грабову односно још пре «прве туре». И сведок Дукић Никола зв.»Гица» је видео како је «Штука» извео једно лице напоље, одвео га са преке стране «ваљда је ту био неки канал уз асфалт и пуцао му

је у потиљак и овај је пао. Дукић ову ситуацију временски лоцира на време након његовог повратка са «прве туре». И из записника од 18.04.2003.год.о саслушању опт. Јовице Перића произилази да је «Штука» или «Шљука» из хангара извео једног заробљеника, да се чуо пуцањ и потом се «Штука» вратио сам. Из целине његовог казивања овом приликом дало би се закључити да је то било пре почетка стрељања на Грабову. Без обзира на ове разлике у казивањима (у смислу временског лоцирања ових догађаја) извесно је да је Петковић на описан начин лишио живота најмање три ратна заробљеника и нема се разлога не поверовати му. Но, Петковић тврди и да је тада када је он убијао ове заробљене, од њега опт. Калаба тражила да јој помогне и да изведе из хангара једног од заробљених за кога је тврдила да јој је био шеф, те га је напољу убила пуцајући му из пиштоља «ТТ» у главу. При овим тврдњама остаје и приликом суочења са оптуженом: «Ви сте рекли, а ја тамо никога нисам знао, Ви сте рекли да је то Ваш шеф и да Вам помогнем да га изведете напоље и узели сте пиштољ и упуцали сте га у главу». (стр.69 и 70 од 27.09.) И сведок сарадник Латиновић тврди да је видео да су «Штука» и Калаба извели једног заробљеног напоље из хангара, да је то било «пре приколица», да он није видео ко га је напољу убио али је чуо још тада у хангару а и касније сутрадан у граду «да је то био неки њен шеф из робне куће и да га је Нада убила». Када се ова казивања сведока сарадника доведу у везу са казивањем сведока Стаматовића, извесно је опт. Калаба, ма како то сада деловало неразумљиво и несхватљиво, била врло мотивисана и препуна негативног емотивног набоја према то свом, шефу, радном колеги или ко год да је у питању, те нема разлога да се сумња да га и јесте лишила живота на описан начин. Из ових разлога суд њену одбрану, у смислу да је њеног радног колегу Батарело Јосипа (који јесте на списку жртва али не и идентификованих) и поред њеног противљења и молби, из хангара извео и убио сведок сарадник Петковић а не она, не прихвата ценећи је као исконструисану у циљу избегавања кривичне одговорности. Суд не прихвата ни одбрану опт. Банковића (да је њеног радног колегу из хангара извео и убио Петковић а да је том приликом Нада «све време у хангару» - транскр. од 27.09.2004. год. стр. 39) не само из изнетих разлога него из из чињенице да и сама оптужена Калаба тврди како је изашла за Петковићем, заустављала га и одвраћала те и видела како је убио овога заробљеника. Ни сведок Стаматовић, ни сведоци сарадници Петковић и Латиновић немају баш никаквих разлога, нити су суду предочене било какве релевантне тврдње или евентуално докази, да евентуално лажно терете и једну жену, овде оптужену Калабу, те су предње чињенице са за овај суд несумњиве.

г и д)

Да су на месту стрељања на Грабову били и у лишавању живота оштећених учествовали оптужени **Атанасијевић Иван** (тада Хусник Ивица), **Милојевић Предраг**, **Златар Вујо**, **Шошић Ђорђе**, **Банковић**

Мирослав и Драговић Предраг те оптужени **Маџарац Предраг, Војновић Милан и Перић Јовица**, суд је утврдио на основу више доказа. Тако:

Опт. Атанасијевић у својој последњој одбрани изнетој на главном претресу дана 15.11.2005.год. тврди да је на Овчару дошао касно увече и признаје да је на Грабово отишао трактором у претпоследњој тури и учествовао у стрељању (али, како је то већ наведено, објашњава да је то било под принудом лица зв.»Топола») и да је потом остао до краја. Међутим, сведок сарадник Латиновић тврди да је Атанасијевића затекао на Овчари у време када је и сам дошао (око пола 3 – 3), да је овај на Грабово и место стрељања отишао још за дана пре почетка стрељања (у групи са опт. Шошићем те да их је пешке или трактором повела добровољка Драгица). Овај сведок сарадник тврди и да га је нашао на Грабову поред «рупе» када је он дошао и да су потом били до краја (и Атанасијевић и сведок сарадник). Оптуженог Атанасијевића «на рупи» затиче и у тој једној (неутврђено којој) тури одвожења и стрељања овде оптужени Перић а приликом саслушања пред радницима УБПОК-а (записник од 18.04.2003.год.). Тако, из казивања Перића том приликом би се дало закључити да је он «на рупу» отишао са првом туром (казује како је, када се војска повукла, довежен пред хангар трактор са приколицом, у њега је утоварено 30-40 људи, а њему је неко, не зна да ли «Мирољуб или Станко» рекао да уђе у комби беле боје који је возио Миле Бакић и да иду у пратњи трактора и пазе да неко не побегне те да је по доласку на рупу у њој видео «гомилу лешева» те би се из овога пак дало закључити да то није прва тура са којом је Перић дошао (чим се у рупи лешеви већ налазе), но без обзира када је на рупу дошао, недвосмислено том приликом тврди да је поред рупе тада видео и «Ика», чијег презимена не може да се сети али зна да је његов рођени брат био у ЗНГ и да су га звали «Фаца»». У овом поступку није било спорно и утврђено је управо и то да је надимак овде опт. Атанасијевића «Ико» а да је, о чему је горе већ било речи, из аутобуса док су били у касарни, извео свог заробљеног брата Мишела зв.»Фаца». Извесно, оптужени Атанасијевић је на месту стрељања све време, од почетка до краја. А када је то тако, неприхватљиво је како је учествовао у том једном стрељању под претњама «Тополе». (Присуство и «Тополе» и Драгице Мастикосе на месту стрељања није било спорно. О њима не казује само сведок сарадник Латиновић ни опт. Атанасијевић него и сведок Јован Дуловић коме су сутрадан то двоје причали шта су током ноћи радили на Овчари а и сведок сарадник Петковић који тврди да је «Топола» био на рупи у моменту када је и он сам на рупу дошао). Оно што је спорно је да ли је опт. Атанасијевић на рупи убио само то једно лице под претњама «Тополе» или су његове активности онакве како су описане у осуђујућем делу изреке ове пресуде? Из напред наведених доказа извесно је да оптужени Атанасијевић не казује истину него је одбрану исконструисао у циљу избегавања кривичне одговорности. Наиме, несумњиво је да је овај оптужени на месту стрељања од почетка

до краја (чак је био и последњи у смислу да је ушао у рупу и проверавао да ли има кога да је преживео и у том смислу да је то урадио на тражење «Тополе» и Драгице суд не сумња), несумњиво је да у моменту доласка сведока сарадника Латиновића седи са Шошићем на грудобрану – ископини земље из рупе као и да је у «стрелачком воду» заједно са овим сведоком сарадником а и у ситуацији коју описује и опт.Перић. С тога суд није посебно ценио мишљење вештака неуропсихијатријске струке др. Миланке Блашкић а о чему ће касније бити речи.

Опт. Милојевић Предраг, како је то већ речено, тврди да на Грабову уопште није био. Међутим, из казивања оба сведока сарадника, а делом и читањем наведеног записника о саслушању опт. Перића од 18.04.2003.год. суд је утврдио да овај оптужени не само што је био на месту стрелања него је у истима имао више него активну улогу. Тако, из исказа сведока сарадника Петковића дало би се закључити да је опт. Милојевић на место стрелања отишао са првом туром, да је био тамо и приликом стрелања друге (када је Петковић тамо био) те да је остао после Петковића на рупи и код хангара се вратио када су се вратили «ови из треће групе». Без обзира на то када је и у којој групи стрелања (једној или више) учествовао сведок сарадник Петковић, активност овде оптуженог описује у смислу да је извео једно лице из приколице и заклао га а да је потом, након стрелања, прилазио до лешева и пуцао из револвера у оне који су давали знаке живота односно вршио њихово тзв.»оверавање». Сведок сарадник Латиновић тврди да на Грабово није отишао са првом групом али је опредељен да је учествовао у неколико група стрелања и остао до краја, али и да је тамо затекао овде оптуженог Милојевића те као и Петковић, такође тврди да је Милојевић из револвера «оверавао» евентуално преживеле те да је остао до краја. И један и други тврде да је Милојевић био обучен у маскирну или шарену униформу, а опт. Перић Јовица (приликом наведеног саслушања пред радницима УБПОК-а од 18.04.2003. год.) такође тврди да је након стрелања прилазио један млађи човек, висинео око 1,85 м, у маскирној униформи и пуцао у тела оних за које је мислио да су евентуално преживели». (Ни Милојевић не спори да је критичном приликом носио униформу направљену од маскирног шаторског крила). Када се ова казивања повежу међусобно, извесно је да су у битном сагласна те да је опт. Милојевић на месту стрелања и на описан начин учествовао у убијању ратних заробљеника практично од почетка до краја. При том је могуће да се са Грабова до хангара враћао (како то тврди Петковић – да га је видео да се вратио са «овима из треће групе») али је извесно на Грабово поново одлазио (како се то да закључити из казивања Латиновића који је са њим на рупи остао до краја те су се и заједно вратили). Чињеница је да се међу чаурама пронађеним на месту стрелања а приликом ексхумације не нађу чауре револвера и муниције за револвере (него пушчане и пиштољске а како је то већ горе описано) но то још увек не значи да из револвера и није пуцано. Како је то и опште познато а и на основу казивања вештака

балистичара Крстића, приликом испалења метака из револвера, чауре не излећу (као код пиштоља и пушака) него остају у «буренцету» те се пражњење бурета револвера врши одједном након што се испуцају сви меци, којом приликом се, или све чауре истресу на тло, или се прихвате приликом пражњења у другу руку те одбаце од себе, ставе у цеп или слично и потом буренце напуни новим мецима. У том смислу су животне могућности вишеструке и свакако не искључују тврдње сведока сарадника да је Милојевић «оверавао» евентуално преживеле пуцањем из револвера. Надаље, сведок сарадник Петковић тврди како су том приликом када је он дошао на место стрељања (у том једином наврату који признаје и описује) најпре по једног оштећеног из приколице извели «Топола», опт. **Милојевић** и опт. **Шошић Ђорђе** и лишили их живота «клањем», пререзивањем врата ножем тј. наношењем убодних, резних или убодно-резних рана. И сведок сарадник Латинић тврди да је опт. Шошић (у ситуацији када је пак он дошао на место стрељања) једно лице лишио живота такође ножем (овај је лежао на грудобрану од земље а Шошић и Атанасијевић су клечали поред њега и кад год би се оштећени померио, Шошић би га убадао ножем у пределу леђа). Из ових тврдњи сведока сарадника би се дало закључити да су 4 (четири) оштећена лишена живота клањем, убадањем и сл. а не устрелом из ватреног оружја. Међутим, чињеница је а што се да закључити из мишљења групе вештака судско-медицинске струке са Института за судску медицину у Новом Саду и посебно мишљења вештака проф. др. Тасића, који вештаци су извршили увид у свих 200 обдукционих записника (о чему је горе већ било речи), евидентно је да је од 200 обдукованих тела код њих 193 се као узрок смрти одреде стрелне ране односно повређивање ватреним оружјем, у једном случају узрок смрти су убодне ране главе, врата и торза (ОВЧ 174 – идентификован у лицу Перко Александра), у 2 случаја су (ОВЧ 154 – идентификован у лицу Ловро Барбир и ОВЧ 158 – идентификован у лицу Дамир Полхерт) као узрок смрти констатоване комбиноване повреде (и убодно-резне и стрелне) а у 4 случаја (ОВЧ 15, 91, 143 и 188) узрок смрти није класификован уз напомену вештака да због «одмаклих лешних промена и знатних недостатака меких ткива, евентуално постојање убодно-резних рана код неких других случајева, обдуценти објективно и нису могли утврдити». Из овога се свакако не може извући закључак да 4 лица «на рупи» и нису лишена живота ножем или каквим другим хладним оружјем а како то описују сведоци сарадници односно да они у овом делу не казују истину. И још нешто, тачно је да сведок сарадник Петковић тврди како ова тројица коју су ножевима убили «Топола», Шошић и Милојевић нису «оверавани» те би се из тога дало закључити да код њих сигурно нема стрелних рана. Међутим, то што у њих није пуцано тада непосредно након «клања» још увек не значи да се то није десило касније. Милојевић је прилазио на ивицу рупе и «оверавао» не само оне који су непосредно пре тога стрељани него извесно и друге за које би утврдио да дају знаке живота (мрдају се, покушавају устати, оглашавају се и сл.). Уосталом, у прилог овом закључивању иде и казивање опт. Атанасијевића

како га је Драгица натерала да на крају, након свих стрељања, уђе у рупу са лешевима и провери да ли има још ко жив те описује ситуацију када је један од оштећених устао испред њега па су потом ови одозго око рупе поново пуцали у њега. Ако је «Топола» још у хангару покушао да ножем закоље једног од заробљеника те од тога одустао услед наиласка официра ЈНА а како то тврди оштећени Емил Чакалић, на рупи се извесно није суздржавао, а на описан начин и по основу напред изведених доказа ни други овде оптужени Милојевић и Шошић. Казивања сведока сарадника у односу на опт. Шошића извесно нису у контардикцији тј. да на различит начин описују одлазак овог оптуженог на Грабово (Петковић тврди да је «у првој тури отишао аутомобилом» а Латиновић да је још пре почетка одвожења заробљеника отишао у воду који је постројила добровољка Драгица) и радње овог оптуженог на самом Грабову. По мишљењу овог суда сведоци сарадници само описују два различита тренутка и две различите и одвојене радње опт. Шошића тј. извесно је да Шошић, на рупи није убио ножем само једно лице и да је, у току ових вишесатних дешавања одлазио на рупу и враћао се до хангара.

Ова утврђења суда и у односу на Шошића и у односу на Милојевића нису доведена у сумњу другим изведеним доказима. Наиме, оптужени Шошић у својој одбрани је доследно тврди како је на неколико дана пре завршетка борби у Вуковару са више сабораца отишао кући у Крушевац да прослави славу, да се по повратку у Вуковар и по окончању борби дана 19.11. раздужио као и више других његових сабораца (међу којима и Андрић Ивица зв.»Ђетић») те да су тог истог дана аутобусима отишли из Вуковара најпре у Нови Сад где су преноћили код саборца «Лазе из ул. Пап Павла» и он сутрадан отишао у Крушевац где је цео дан био по кафанама, пио и прослављао ослобођење Вуковара. У циљу провере одбране оптуженог Шошића у овом делу суд је саслушао сведоке Коларски Лазара из Новог Сада те Милетић Драгана и Јовановић Славишу из Крушевца. Из казивања сведока Коларског би се дало закључити да је био до пред крај борби у Вуковару у децембру те да је 17-ог отишао кући у Нови Сад где је на одмору био 5 дана, вратио се 22-ог и остао до 27.12. када су борбе престале и он се вратио кући. И поред ове извесно потпуне дезорјентације сведок је искључив, па и након што га опт. Шошић подсећа, у тврдњи да је опт. Шошић био код њега у Новом Саду а он сутрадан са неколико сабораца код Шошића у Крушевцу где су прослављали Шошићеву славу, потом се вратио у Нови Сад и потом даље за Вуковар где је био још неколико дана те када су борбе престале он се истог тог дана вратио кући а да Шошића уопште након његове славе није више никада видео, да зна ко је «Ђетић» али да то лице код њега није било кући као ни Шошић после ослобођења (него пре). Шошић потврђује да је Коларски био код њега у Крушевцу на његовој слави Св.Ђорђа 16-ог новембра а да се сутрадан вратио у Вуковар. Сведоци Милетић и Јовановић сагласно тврде да су из Крушевца у Вуковар дошли 6-ог новембра, распоређени у добровољачку јединицу којом командује Ланчужанин али да нису учествовали у борбама него су били нека

резервна или позадинска јединица, да се тамо од раније налазио Шошић са којим су били у «скоро» свакодневном контакту те да су они Вуковар напустили 20-ог новембра и вратили се у Крушевац али им је лично познато да је Шошић Вуковар напустио претходног дана са неком новосадском јединицом, да су се са њим видели у Крушевцу увече тог 20-ог и у некој кафани прослављали рођендан његове кћерке а да су сутрадан 21-ог пак сва тројица били на слави код Јовановића. У војничким књижицама ова два сведока је уписано као време учешћа у рату а у ВП 4795/5-4 Београд почев од 5.11. па до 20.11.1991.год. У војној евиденцији ВО Крушевац нема података о времену боравка опт. Шошића у рату и ако би се прихватила казивања ова два сведока произошло би да је опт. Шошић у критично време тј. на дан 20.11. у Крушевцу а не у Вуковару. Међутим, како је то већ објашњено, из казивања оба сведока сарадника несумњиво произилазе 2 чињенице: и на Овчари и на месту стрељања је и припадник добровољачке јединице «Лева суподерица» чији су надимци «Жорж» и «Чича» и кога на идентичан начин описују. Сведок сарадник Петковић га зна од раније, од када је у Вуковар дошао са Ланчужаниновом јединицом (и описује: «...онижег раста изразите очи носио је браду», а сведок сарадник Латиновић га је први пут тај дан видео у касарни и касније на Овчари, чуо је да га зову «Чича» (и перпознаје: «препознатљив је био, по бради и по оним својим очима, погледом, белоочницама»,. Како је то горе већ наведено, и један и други га описују идентично те се разумљиво поставља питање како то (и уосталом због чега) да и један и други сведок сарадник несумњиво указују на овде оптуженог Шошића? За овај суд није било сумње да је то управо због тога што је оптужени Шошић извесно у предметним дешавањима учествовао на описан начин. Када се ове убедљиве тврдње сведока сарадника повежу са чињеницом да Коларски Лазар искључује могућност да је Шошић по коначном повратку из Вуковара поново био код њега у Новом Саду, те са чињеницом да Шошић не казује истину ни када тврди како је са њим том приликом у Нови Сад отишао и Андрић Ивица зв.»Ђетић» будући да: сведок Јован Дуловић тврди како му је сутрадан по овим дешавањима тј. 21.11. Андрић нудио златнину скинуту са заробљеника, сведок Војновић Миодраг да је у групи територијалаца у хангару запазио једнога са кокардом кога су звали «Ђетић» те сведок Шапић Предраг тврди како су се територијалци међусобно ословљавали са «Цетиње, Станко, Сића, Ђетић», за овај суд није било сумње да су активности опт. Шошића управо овакве како је то и утврђено у чињеничном стању и изреци ове одлуке те је и његову одбрану одбацио ценећи да је извесно исконструисана у циљу избегавања кривичне одговорности као и казивање сведока Милетића и Јовановића налазећи да су исти неистинити и дати у истом циљу тј. да овај оптужени избегне кривичну одговорност.

У односу на опт. Милојевића (који како је то већ речено, негира и тучу заробљених у шпалиру, и клање и оверавање), неопходно је указати и на следеће: Сведок сарадник Петковић тврди како је пре краја а око 12 или 1 сат напустио Овчару, вратио се у Вуковар и у штабу код капетана

Радића затекао Милојевића (из чега би се дало закључити да се Милојевић у Вуковар вратио још раније од њега). Међутим, из казивања сведока сарадника Латиновића пак произилази да је Милојевић на Грабову, као и он, био до краја, те када се узме у обзир и исказ опт. Јовице Перића од 18.04.2003.год. у делу где тврди како је на крају ту код хангара видео да те заробљене стрељају «Вујовић, Вујановић, Штука и др.» а надимак сведока сарадника Петковића је тада био неспорно «Штука», извесно је да сведок сарадник Петковић овај део свог ангажовања прећуткује (а по убеђењу овог суда и извесно знатно интезивније учешће у стрељањима на Грабову), онда је јасно и разумљиво да је Милојевић пре њега отишао у Вуковар те га и затекне код Радића. Надаље, суд је саслушао и сведока Карловић Вилема (већ је речено да је у питању један од заробљених који је спасен са Овчаре од стране Петковића и једног НН официра ЈНА) који тврди не само то него и како је сутрадан (дакле по Овчари) спасен од стране овде опт. Љубоја Марка и Милојевић Предрага у што овај суд не сумња. Ту ситуацију врло детаљно описује у смислу да је, након што је враћен са Овчаре на «Модатекс» (као и Чакалић и др. и то је апсолутно неспорно) ту провео ноћ и сутрадан поподне одведен у неку кућу на Петровој Гори где је мучен и претила му је ликвидација од неких «четника» али су наишли извесни «Маре» и «Кина» и уз употребу оружја га од ових отели, извели из куће и предали војсци. На главном претресу ће у «Марету» препознати овде опт. Љубоју Марка а у «Кини» овде опт. Милојевића. Ове чињенице за суд нису биле спорне. Спорно је како објаснити да неко (Милојевић Предраг зв-«Кинез» и «Кина») ко извесно на Овчари и Грабову убија ратне заробљенике, сутрадан другог спасава. Одговор на ово најбоље може дати сам Милојевић но објашњење не треба тражити само у «пробуђеној савести» него и у чињеници да Љубоја који, по чврстом убеђењу овог суда, не учествује у описаним догађајима на Грабову и Овчари, сам затиче Карловића у описаној ситуацији (ушао је сам, наоружан је само пиштољем) те одлази по помоћ и Милојевић тешко да има оправдања да одбије Љубоју. Из свих ових изнетих разлога, за суд је било несумњиво да је опт. Милојевић на Овчари и Грабову, на утврђен начин лишавао живота ратне заробљенике.

Да су у лишавању живота ратних заробљеника у описаном општем току догађаја и на начин као у изреци ове пресуде учествовали и опт. **Златар Вујо** и опт. **Ђанковић Мирослав**, суд је утврдио на основу казивања сведока сарадника Петковић Спасоја. Тако, овај сведок сарадник доследно тврди да су опт. Ђанковић и опт. Златар критичног дана и вечери на Овчари, те да су и Златар и Ђанковић управо са сведоком сарадником у стрељачком строју на Грабову у тој једној тури стрељања у којој сведок сарадник учествује и коју описује. И за једног и за другог тврди да су отишли са Овчаре на Грабово заједно у истом аутомобилу (који је возио Мића Ђанковић – отац овде оптуженог Мирослава) и то испред трактора и у истој групи у којој и овај сведок сарадник и да су са овим сведоком били у истом стрељачком воду. При

овим својим тврдњама сведок сарадник остаје упоран и доследан па и приликом суочавања са овим оптуженима. Тако, за опт. Златара тврди «био је тамо, шепао је, био је тамо носио је браду, онижег раста значи неке висине можда око 180, маљаве руке». Овај опис Златара и изглед је и за суд несумњив али и небитан за наведена утврђења (они се неспорно познају из периода борбених дејстава, сретали су се у Вуковару и након тога, тако да га је Петковић свакако могао добро упамтити). Оно што јесте битно је то да сведок сарадник тврди како је том приликом оптужени Златар «шепао», те се основано поставља питање како сведок може да зна да неспорно повређивање Златара (па и 20 дана након повређивања) подразумева и «шепање»? При суочењу са опт. Златаром пак тврди: «Били сте господине Вујо на рупи и пуцали сте, са другом групом сте ишли» (транскрипти од 3.09.05. – стр.11).

Опт. Златар у својој одбрани такође доследно тврди како је рањен у борбама 30.10., да је до 18.11. лечен на ВМА у Београду а од 18.11. до 18.12. на рехабилитационом лечењу у «Селтерс» бањи у Младеновцу те да у критично време нити је био нити је могао бити у Вуковару. У прилиог ових тврдњи суду је дао на увид и отпусну листу са Клинике за урологију ВМА у Београду и из ове бање из Младеновца. У циљу провере ове одбране оптуженог суд је извео бројне доказе. Тако је прибавио и Историју болести са ове клинике ВМА, саслушао и више сведока који су директно или индиректно потврдили да је Златар критичног дана био у «Селтерс бањи» али и два вештака медицинске струке. Тако би се из исказа сведока др. Ранке Крунић – Протић дало закључити да је опт. Златар у критично време у тој бањи и да би, уколико је ту установу макар и на једну ноћ напустио, то морало бити евидентирано у документима бање те и до нивоа да се закључи једна а потом отвори нова отпусна листа. Међутим, суд детаље ове врсте није могао проверити јер је документација те бање својевремено уништена у поплави а о чему је суд обавештен дописом те установе. Сведок Катић Душанка је сестра од тетке опт. и тврди да је опт. Златар рањен 30.10. када је и примљен на лечење на ВМА, да је превезен са ВМА у ову бању 18.11. и да је тамо остао до 18.12. и за све време и лечења и рехабилитације она и њени укућани су га скоро свакодневно посећивали. Идентично тврди и њен отац Самарџија Раде прецизно се изјашњавајући о датумима, а слично, прецизно у смислу датума и сведок Нишевић Миле (да од раније зна Вујиного оца и када је у Младеновцу чуо да је Вујо у бањи дошао је да га посети, да је то било 20-ог а Вујо му рекао да је ту 2 дана и да остаје месец дана те да га је скоро свакодневно посећивао и зна да је из бање отишао 18 децембра). Налазећи да је (на основу медицинске документације) опт. Златар сигурно рањен у пределу скротума и бутина обе ноге а дана 30.11.1991.год. из пушке сачмарице, те да је лекарски збринут најпре у болници у Негославцима а да је потом превезен на Клинику за урологију ВМА у Београду где је лечен до 18.11.1991.год. а потом упућен на рехабилитациони третман у «Селтерс бању» у Младеновцу, имајући у виду горе наведене опречне тврдње сведока сарадника са једне стране те оптуженог и других сведока

са друге стране, суд је одредио најпре једно а потом још једно вештачење општеживотних активности оптуженог на дан 20.11.1991.год. а посебно у циљу утврђења могућности (или немогућности) кретања оптуженог који је повређен на начин на који то неспорно јесте и према коме су потом примењене неспорне лекарске интервенције. Из мишљења вештака др. Јањчића (који је специјалиста опште хирургије) би се дало закључити да се овај оптужени на дан 20.11.1991.год. могао кретати али је за то била неопходна или помоћ другог лица или уз коришћење каквих ортопедских помагала. И из мишљења тима вештака са Института за судску медицину у Београду на челу са проф.др. Бранимиром Александрићем произилази да су способности кретања оптуженог Златара на дан 20.11.1991.год. извесно биле умањене али не и искључене с тим што ова група вештака закључује да је оптужени могао самостално да се креће, да се ослања пуним ослонцем на обе ноге али да би му било лакше могао је да користи и штаку. Ценећи мишљење оба вештака овај суд је нашао да треба прихватити мишљење вештака са Института за судску медицину у Београду. Наиме, у конкретном случају вештачење је извршено тимски уз учешће вештака више специјалности (два судске медицине, васкуларне хирургије и урологије) те је сагледавање предметне проблематике свакако комплексније. У овом смислу, вештаци су потпуно сагласни да се код Златара ради о два проблема: уролошком због повреде (прострела) у пределу десног скротума – тестиса и прострела у пределу обе натколенице а све сачмастим пројектилима. Повреда тестиса у виду његовог прострела је свакако болна али примењеним лекарским мерама исто је санирано те је овај оптужени у «Селтерс бању» као рехабилитациону установу упућен не због болности у том пределу него због опоравка мускулатуре која је хипотрофирала. У том циљу се и примењују кинези и друге терапије (масаже, вежбе мишића њиховим оптерећивањем) што свакако није могуће уколико су болови (пре свега у пределу скротума а како то тврди др.Јанчић) таквог интезитета да у знатној мери онемогућавају кретање. У том случају би било потпуно неразумно примењивати мере и методе које само појачавају болове. И на страну то што је овај оптужени у уролошком смислу, на отпусту са ВМА збринут (за очекивати је да се болови применом лекарских интервенција а у периоду од пријема на ВМА до отпуста, смањују а не повећавају. На ово указује и отпусна листа са ВМА (да је стање на отпусту стабилно) као и бање у Младеновцу (да је примљен због болова у пределу унутрашње стране леве натколенице и отежаног хода). Из ових разлога, налазећи да је вештачење групе вештака Института за судску медицину аргументовано, разумљиво, у складу са постојећом медицинском документацијом те правилима струке и науке, суд је исто у потпуности прихватио и закључио да оптужени Златар због повреда и каснијих лекарских мера на дан 20.11.1991.год. може самостално мада отежано да хода, да му за исто нису неопходна ни помагала нити помоћ другог те да због хода трпи физичке болове благог интезитета (мерено категоријама благог, средњег и јаког) не прихватајући мишљење вештака др.Јанчића у делу где тврди да

се није могао самостално кретати јер је трпео изразито јаке болове (мада евидентно, могућност кретања ни овај вештак не искључује). Ценећи пак исказе саслушаних а горе наведених сведока, суд их не прихвата на неке, у овом кривично-правном случају битне околности. Тако, за суд су неприхватљиве тврдње сведока др. Ранке Крунић-Протић како је немогуће да евентуално одсуство пацијента из ове установе не буде евидентирано било на јутарњој било на вечерњој «визити» и да би одсуство на одређено краће време (дан или два) подразумевало закључење отпусне листе са даном напуштања и отварање нове отпусне листе са даном новог пријема (што би подразумевало да, ако је опт. Златар на неколико дана био одсутан из Бање, ово време од 18.11. до 18.12. би било на две а не на једној отпусној листи). Имајући у виду и карактер тих установа (типа рехабилитационог наставка лечења) и либералнији третман пацијената у том смислу те свакако и либералнији третман пацијената «бораца» у то време, за овај суд није било никакве дилеме да је опт. Златар дана 18.11. и примљен у ову установу али и да је истог или наредног дана напустио и отишао у Вуковар. Такође, за суд су биле неприхватљиве и тврдње сведока Катић Душанке и њеног оца Самарџија Рада како је Златар тих дана сигурно био у «Селетрс» бањи а не у Вуковару. У питању су блиски сродници Златара који свакако из тих разлога имају интереса да казују неистинито. Њихов интерес је да њихов рођак избегне кривичну одговорност. Посебно је неуверљиво прецизно изјашњавање ових сведока о појединим датумима дешавања од пре 14 година иако је Златар касније (1993 год.) још једном и то знатно теже рањен, ова прецизност у изјашњавању изостаје мада су ти догађаји временски ближи. Тако се и Катићка и Самарџић само орјентационо изјашњавају о времену рањавања и каснијег збрињавања а једно још касније на ВМА у децембру те године и не помињу. Сведок Катић чак објашњава како је сигурна да је Вујо рањен 30.10. по томе што је 31.10 слава супруга њене сестре удате у породицу Чвора, те су његови из Босне донели неко суво месо и слично, иако је по казивању њеног оца овде сведока Самарџије Рада то свакако неистина, јер се његова друга кћерка већ била развела од тог Чвора те је тешко за поверовати да она и њена сестра славе славу у тој породици и те 1991 год. иако већ нису у браку. И казивање сведока Нишавића је у овом смислу и управо због и толике прецизности у датумима неуверљиво. Након 14 година овај се сведок сећа да је код Златара био оног дана када је чуо да је ту у Бањи син његовог пријатеља из завичаја, и зна да је «на аутобуској станици у Младеновцу, од извесног Паја Станојевића (који у Младеновцу не живи него је и он дошао да сачека аутобус са Кордуна) чуо како је ту «Богданов син», за овај суд потпуно неразумљиво да се: 1. тако што зна од човека који у Младеновцу не живи а није никакав рођак са опт. или његовом породицом и 2. да то и овај Паја и сведок Нишавић сазнају већ два дана по Златаревом доласку. Још мање је разумљиво и прихватљиво објашњење сведока у смислу када је то било. Наиме сведок тврди како је одмах отишао код Вује, питао га је откад је ту а он му рекао «од пре два дана, од 18-ог». Несхватљиво је што би неко као временску

одредницу овог типа наводио и «од пре два дана» и «од 18-ог (кад је потпуно довољна једна од те две). Још мање је схватљиво како сведок памти детаље овог типа. (У својој одбрани изнетој у поступку истраге и сам окривљени Златар показује несигурност око датума – наводи да је на ВМА био до «18 или 19 новембра» те да је потом био у Бањи до «18 или 19 децембра»). Из изнетих разлога, налазећи да је са сигурношћу утврђено да је опт. Златар 20.11. био у Вуковару и на Овчари и на Грабову, суд казивања овог сведока, у делу где тврди да је управо 20.11. око 7 сати увече посетио и био код Златара у «Селтерс бањи « у Младеновцу није прихватио. То је свакако морало бити који дан касније. Разматрајући тврдње сведока сарадника Петковића о учешћу овог оптуженог у овом кривично-правном догађају, предмет оцене овог суда су биле још две ствари. Тако, прво да ли се евентуално ради о заблуди о личности (односно да Петковић није евентуално заменио Златара са неким другим њему сличним) за што би имало резона и основа. Тако је сведоку сараднику, на главном претресу од 24.06.2005.год. показана једна не баш претерано јасна и квалитетна фотографија коју је приложио заменик тужиоца за ратне злочине (на стр.1861/993 списка и исте ознаке у прилогу) и на којој се види човек са брадом који по оцени већа личи на опт.Златара и сведок сарадник је тврдио да је то управо опт. Златар а опт. пак је те тврдње негирао наводећи како је он у Вуковару носио шлем са «белим орлом» док особа на фотографији има капу. Међутим, имајући у виду чињеницу да сведок сарадник упорно тврди да је Златар са њим у стрељачком строју али и да је «шепао», извесно да је искључена заблуда ове врсте јер остаје потпуно несхватљиво да и та друга особа не само што личи на Златара него тог или тих дана «шепа». Друго, суд је разматрао и евентуалну могиућност (и то не само у односу на опт. Златара него и у односу на све друге оптужене које овај сведок сарадник терети) да се евентуално не ради о лажном сведочењу мотивисаном осветом, тешком завадом или каквим другим разлозима. У том правцу и опт. Златар је тврдио како је са Петковићем у свађи још од 1993 или 1994-те год. јер је одбио да му помогне да из Вуковара тих година сведок сарадник изнесе нека три пиштоља која је у ратно време тамо сакрио и јер је одбио да му, користећи погодности као ратни војни инвалид, увезе неки аутомобил. Међутим, све и да јесте то тако, остаје несхватљиво што би Петковићу који је тада већ радио као припадник полиције била потребна било каква Златарева помоћ око изношења евентуалног оружја када то може и сам знатно лакше и једноставније као припадник МУП-а. И, извесно тешка, освета овог типа, након чак 10 година због тога што је Златар евентуално одбио увоз аутомобила је потпуно несхватљива, неуверљива и за овај суд неприхватљива. Имајући тако у виду све напред изнето, те чињеницу да се оптуженом Златару «4-5 дана по пријему у бању», како то и сам каже, рана отворила – прокварила, те је санирана на ВМА, животно потпуно размљив порив људи који су избегли из Вуковара да се у њега одмах по окончању борби врате, провере шта је са њиховим ближима, имовином, те и евентуални мотив бораца да «ослобођење» прославе управо тамо, овај

суд је убеђења да је и опт. Златар мотивисан управо овим, отишао у Вуковар било 18-ог, било 19-тог или 20-тог новембра, те да је критичне вечери био и на Овчари и на Грабову на начин и у активностима које су наведене и у изреци и чињеничном стању ове пресуде. Казивања сведока Дујаковић Илије у односу на Златара су, у контексту горе изнетог без значаја. Тако овај сведок зна када је Златар рањен, те да га је после тога видео први пут тек у децембру када му је Златар дошао у касарну у посету (исто тврди и оптужени) и ове тврдње прихвата и суд јер наравно да то још увек не значи и искључује Златарев боравак на Овчари и Грабову а да овај сведок то не зна.

Сведок сарадник Петковић је децидиран и у тврдњама везаним за опт. **Ђанковић Мирослава** не само везано за тучу заробљених у шпалиру и хангару него и за њихово стрељање на Грабову. Тако, доследно тврди да је Ђанковић био управо поред њега у стрељачком строју (а поред Ђанковића, Златар). При овим тврдњама упорно остаје и при суочењу са Ђанковићем («Опт. Ђанковић: На Овчари си убио пет особа, а не три особа, него пет особа.

И мог си оца уврстио у стрељачки строј, једини он није пуцао ...

СВЕДОК САРАДНИК СПАСОЈЕ ПЕТКОВИЋ: Ја сам рекао да није пуцао, јер се бојао господина Вујановића и да је био ...

ОПТ.МИРОСЛАВ ЂАНКОВИЋ: А како се ја нисам бојао?

СВЕДОК САРАДНИК СПАСОЈЕ ПЕТКОВИЋ: Па ја то не бих знао да кажем.

Били сте, били сте, господине Ђанковићу, у другој групи. .. Отишли сте, значи, са зеленим «кецом» у ауту сте били, Ви, Ваш покојни отац и Вујо Златар...

и даље: «Значи с лева стоје Цетиње, Дашић, Драгица и ја, Ви поред мене и господин Вујо Златар». (стр.73 и 74 од 27.09.04.). На основу овога, налазећи да је одбрана опт. Ђанковића очигледно исконструисана у циљу избегавања кривичне одговорности, суд је исту одбацио и предње чињенице као несумњиве и утврдио.

На основу исказа сведока сарадника Петковић Спасоје, суд је са сигурношћу утврдио и да је у стрељању заробљених на Грабову учествовао и опт. **Драговић Предраг**. Наиме, овај сведок сарадник тврди да је опт. Драговић отпратио прву групу на Грабово и да је био у «Пасату» који вози Ланчужанин (и то практично и није било спорно – идентично тврде и Драговић и Ланчужанин и Милојевић и Љубоја а и сведок Љубишић Мирко, тј. да су кренули овим «Пасатом» за «првим» трактором), те да је после повратка прве туре рекао: «порокали смо пичке усташке». Тврди како је та прича опт. Драговића била испред хангара и да је то «говорио маси тих....» а у суочењу са Драговићем да је то несумњиво од њега чуо како говори. Опт. Драговић је у вези предметних догађаја саслушаван у више наврата и пориче извршење овог кривичног дела али почев од тврдњи «да никад није био на Овчари» (записник о његовом саслушању у поступку истраге од 6.06.2003.год. стр.3), те да «не зна ко је

Маре» и да је био код неке хале за коју је «после два или три дана сазнао да се зове Овчара» а да су били он и «Камени» и да не зна зашто су ишли тамо али су се задржали 10-так минута (исти записник а стр.5) до тога да јесте био на Овчари али да је то било због тога што се тамо наводно деле неки аутомобили, да се са Ланчужанином, Милојевићем и Љубојом (кога сада зна) задржао 10-15 мин., да су кренули за неким трактором, заглавили се на путу а он и Љубишић Мирко (који им се придружио) кренули пешке за трактором да виде да ли ће их из блата извући те када се зачула пуцњава из тог правца, а они без одговарајућег оружја и муниције, вратили се до аутомобила који су остали извукли и потом се вратили у Вуковар (записник о његовом саслушању на главном претресу од 30.06.2004.год.). Оптужени Драговић и сведок сарадник Петковић се неспорно знају из овог периода и ту нема никакве дилеме. Неспорно, и један и други су (по сопственим тврдњама) критичне вечери на Овчари, и по сопственом признању опт. Драговић је не само аутомобилом него потом и пешке отишао за трактором, који на «рупу» на Грабову ради њиховог стрељања одвози ратне заробљенике, те имајући у виду упорну и доследну тврдњу сведока сарадника Петковића да је Драговић. по повратку са Грабова «говорио маси тих...» (испред хангара) како су «порокали пичке усташке», налазећи неразумљивим евентуално «хвалисање» овог типа да је радио нешто овако ружно а стварно није, за овај суд није било дилеме да је у стрељању ратних заробљеника критичном приликом учествовао и опт. Драговић.

Опт. **Маџарац Предраг** је у својој одбрани негирао извршење кривичног дела тврдећи да тих дана јесте био у Вуковару али да уопште није излазио из куће и да на Овчари никада није био. Међутим, из казивања сведока Дукић Николе (зв.»Гиџа») који тврди како је, седећи на кабини трактора, отишао са једном «туром» на Грабово те да је «у стрељачком воду видео и Маџараца али да није сигуран да је и он пуцао» (записник о његовом саслушању у поступку истраге а од 4.11.2003.год.), суд је са сигурношћу утврдио да је и овај оптужени, на описан начин, учествовао у стрељању ратних заробљеника. Овај сведок на главном претресу (записник – транскрипти од 27.10.2004.год.) најпре казује како «неће да греши душу да је сигуран да је (Маџарац) уопште и био тамо», а потом, након предочавања његовог казивања како пред радницима УБПОК-а од 30.10.2003.год. тако и у поступку истраге од 04.11.2003.год., овај сведок казује како је опт. Маџарац био тамо. «била је велика група људи» и он не зна да ли је (Маџарац) био међу ових 10-15 који су пуцали, или не. Дакле, овај сведок, неспорно Маџарца означава као једног од особа које су у стрељачком строју (у поступку истраге понавља како «практично није видео ватру из цеви његовог оружја»), те имајући у виду да нису ни у каквој завади нити Дукић објективно има било каквих мотива да лажно терети Маџарца, за суд је било несумњиво да је овај оптужени учествовао у стрељању ратних заробљеника. Потпуно је небитно то што Дукић «није видео ватру из цеви његовог оружја», битно

је да је Маџарац у стрељачком строју људи који ратне заробљенике лишавају живота и, по становишту овог суда, ко год је био у стрељачком строју, свакако је учествовао и у стрељању. И још нешто: Дукић тврди како је на «рупи» било пуно људи, из његовог казивања практично произилази да од тих присутних познаје само Ланчужанина, Маџарца, извесног Пејића и особу зв.»Мали Џо» (који извесно, у колико се ради о Ваљаревић Горану, тамо није могао бити јер је рањен 17-ог новембра те је у Београду на лечењу од тада а која чињеница се није могла расправити са Дукићем јер је Ваљаревић у међувремену преминуо) те је разумљиво да сведок у оваквим догађајима свакако боље упамти активности особа које познаје од оних које не познаје (у колико су те активности «примерене» датим околностима). Непримерене активности би свакако биле запажене и код особа које се не познају. Нажалост, примерене активности на «рупи» јесу активности типа стрељања, и из ових разлога сведок Дукић опт. Маџарца и доводи у стрељачки строј и изражава само дилему о томе да ли је и он пуцао.

Да у стрељању ратних заробљеника на описан начин учествују и опт. **Војновић Милан зв.»Мићо медоња»** и опт. **Перић Јовица**, утврђено је читањем записника од 18.04.2003.год. о саслушању у својству осумњиченог Перића а пред радницима УБПОК. Том приликом, оптужени Перић детаљно описује предметне догађаје те своје и учешће других њему познатих а овде оптужених у њима. Тако признаје да је учествовао у једној групи стрељања те да је у стрељачком строју тада поред њега био Војновић Мирко зв.»Ћапало» као и да су у стрељању учествовали и «Ико» чије име не зна али зна да је његов брат био у ЗНГ и да су га звали «Фаца», те Војновић Милан зв.»Мићо медоња» и зна да су они, после стрељања ове групе, остали на рупи. Опт. Перић ће у каснијем току поступка па све до завршетка главног претреса, негирати да је био на Грабову и учествовао у стрељању ратних заробљеника али имајући у виду ово његово казивање од 18.04.2003.год., суд одбрану изнету на главном претресу не прихвата и цени је као исконструисану у циљу избегавања кривичне одговорности. И браниоци ових оптужених и више других бранилаца осталих оптужених су предлагали да се овај записник о саслушању опт. Перића издвоји из списка но суд је те предлоге одбио. Наиме, опт. Перић тврди како су практично радници полиције на њега вршили притисак и претили му (мада га нису тукли) да су они сами говорили а он само то потврђивао како би га пустили. Ако би то било тако остаје потпуно нејасно на основу чега и откуд радници полиције знају: **прво**, да је Сандра девојачки. Марушић удата за извесног инспектора полиције, **друго**, да је тај инспектор убијен у последњој групи ту код хангара и **треће**, да је Сандра са опт. Перићем ишла заједно у средњу школу? Наиме, опт. Перић тврди и на главном претресу да је Сандра са њим ишла у средњу школу, а исто произилази из казивања сведока – оштећене Грејза Сандре дев. Марушић (транскрипти од 05.07.2005.год.). На основу казивања овог сведока тако произилази да се је у време

критичних дешавања била удата за Грејза Милана, да је он био инспектор полиције у Вуковару, да се са њим чула телефоном последњи пут 14.11.1991.год. и да отада за њега више ништа не зна изузев што је касније од једног његовог саборца чула да је био рањен и да није могао са другима ићи у пробој него је остао у Вуковарској болници. Надаље, на основу мишљења вештака др. Стриновића и др.Кубата, о чему је горе већ било речи, евидентно је да Грејза Милан није идентификован (а свакако, да је ексхумиран из ове гробнице на Грабову морао би бити јер је са Сандром имао дете те се идентификација са сигурношћу могла извршити ДНА методама). Лешеви људи који су стрељани ту код хангара нису пронађени те нису ни могли бити идентификовани. Ово надаље значи да Грејза није убијен на Грабову те се надаље, основано поставља питање како радници полиције и ово знају те уносе у записник а Перић само потврђује. Све су ово чињенице и околности које су могле бити познате само Перићу а не радницима полиције и извесно оптужени Перић је тада казивао истину. И не само то. Опт. Перић критичном приликом описује пут ка «рупи» тако што тврди како су ишли асфалтним путем, скренули лево на земљани и заглибили, наставили пешке «поред неке шумице» до «рупе». Ако се пажљиво чита ток овог поступка како у преткривичном тако и у његовом истражном делу (ове а и истраге Војног суда у Београду), остаје нејасно и откуда припадници УБПОК тада (18.04.2003.год.) знају детаље ове врсте (асфалтни пут, па лево на земљани па шумица што је све касније потпуно потврђено казивањима и сведока сарадника и осталих који су потврдили своје присуство на рупи – и опт. Атанасијевић и сведок Дукић). Извесно и за овај суд ван сваке разумне сумње, да ове детаље тада може знати само неко ко тамо јесте био тј. овде опт. Перић. Из ових разлога, имајући у виду и то да је његово саслушање том приликом обављено у складу са одредбама ЗКП-а, те да је поучен, у присуству свог браниоца, «о свим својим правима», суд је одбио предлог да из списка предмета овај записник издвоји. Тим пре што се казивања овог оптуженог том приликом потврде касније практично сагласним казивањима оба сведока сарадника, казивањем сведока Дукића те признањем опт. Атанасијевића а у односу на општи ток догађаја (одвођење у групама на Грабово, стрељање у групама и оверавање те и стрељање једне групе на крају ту код хангара). Како налази да је опт. Перић критичном приликом детаљно описао и своје а и учешће опт. Војновића у предметним дешавањима, суд је са сигурношћу утврдио да су и он и опт. Војновић учествовали у стрељању ратних заробљеника критичном приликом. У односу на опт. Војновића неопходно је рећи и то да овај оптужени признаје да је био на Овчари те вечери али објашњава да је тражио своју кћерку Звездану (за коју тврди да је била удата за Хрвата Исмета Ахметовића), да је ишао хангаром и звао своју кћерку али да му се нико није јавио, да никога у хангару од њему познатих није било, те се потом вратио у Вуковар. Исмет Ахметовић, зет овде опт. Војновића је, као што је то видљиво из списка идентификованих, ексхумиран из ове гробнице на Грабову, и идентификован је. Из овога се да закључити да је

те вечери, када Војновић тражи своју кћерку, у хангару и остаје нејасно што му се није јавио када његов таст тражи његову супругу, односно, како то да га опт. Војновић није видео а морао је и питао га за кћерку (јер свакако да ће њен супруг о њој моћи дати најпоузданије информације – уосталом, Звездана из Вуковара, када се то још могло, није хтела изаћи са оцем када је дошао по њу него је остала са својим супругом). Када је то несумњиво тако, када опт. Перић тврди да је на Грабову и опт. Војновић («а мислим да је пуцао и Милан Војновић зв.»Мићо медоња»), те и да је по његовом одласку са Грабова Војновић тамо остао а тамо га је и затекао), за овај суд није било сумње да и опт. Војновић Милан учествује у стрељању ратних заробљеника.

Да у стрељању ратних заробљеника, заједно са горе наведеним оптуженима учествује и опт. **Станко Вујановић**, суд је са сигурношћу закључио из казивања сведока сарадника Петковића и Латиновића. Тако Петковић тврди да је (у тој једној групи стрељања у којој учествује) на «рупу» отишао у аутомобилу «Вектра» заједно са Вујановићем и Драгицом из Новог Сада, да је на «рупи» Вујановић наредио да се построји стрељачки вод те је потом командова стрељање заробљених у смислу «рокајте пичке усташке» те су они, па и Петковић у постројене заробљене пуцали, а и опт. Вујановић из «шкорпиона». И сведок сарадник Латиновић (који признаје да је био од почетка до краја предметних дешавања, да је на «рупи остао до краја») тврди како је Вујановић «циркулисао, сваку приколицу је колима отпратио и враћао се назад до хангара» али и да је он ушао у стрељачки строј зато што је «Станко рекао да сви који су дошли морају по једнога барем стрељати». Имајући у виду ове тврдње те и чињеницу да се приликом ексхумација на Грабову, пронађе и више чаура пиштољске муниције кал. 7,65 x 17 мм, коју муницију користе и аутоматски пиштољи «шкорпион», да су све испалене из једног оружја тог калибра те да и опт. Вујановић не спори да је критичном приликом на Овчари имао са собом овакво оружје, за овај суд је било несумњиво и сигурно, да је у стрељању заробљених на Грабову, на описан начин учествовао и овај оптужени.

ђ)

За суд је било несумњиво и неспорно да је један број ратних заробљеника, како је то већ и описано у образложењу ове пресуде (стр.76, 77..), убијен ту испред хангара са преке стране, где су ратне заробљенике претходно већ убијали и опт. Калаба и сведок сарадник Петковић, и да су потом њихови лешеви загрнути у рову који је претходно служио за укопавање неког артиљеријског оруђа. Уосталом, тај свеже загрнут ров из кога су се делом виделе нога у жутој чизми и рука, описали су сведоци Трифуновић и Шапић. Спорно је каква је улога у томе овде оптужених. Да су овде оптужени **Вујовић Миролуб** и **Вујановић Станко** заједно са овде сведоком сарадником Петковићем и више других за сада НН лица,

испред описаног хангара на «Овчари» извршили убиство стрељањем још најмање десет ратних заробљеника, који су затим закопани у овом рову, суд је утврдио делимично како на основу казивања сведока сарадника Петковића и Латинковића, тако и читањем описаног записника о саслушању Јовице Перића од 18.04.2003.год. а делом и на основу исказа сведока Мила Бакића из поступка истраге а од 24.06.2003.год.

Опт. Јовица Перић том приликом (18.04.03.) казује како је на крају, у хангару остало још 10-так ратних заробљеника (међу којима је и Грејза Милан – о чему је у разлозима ове пресуде већ било речи), да се причало како су то старешине ЗНГ, те да су они постројени на 20-так метара преко пута хангара, да се иза њих «налазио јарак», а да је он видео «Станка Вујановића, Мирољуба Вујовића, «Перу цигана», «Ђавола» и «Штуку» и још неке чија имена не зна али су стално били са поменутом петорицом, да пуцају у постројене заробљенике...» а да су потом он, Ђука Балабан и остали отишли белим комбијем који је возио Миле Бакић у Вуковар.

Сведок сарадник Петковић негира да је учествовао и у овом делу дешавања, тврди да је пре краја отишао за Вуковар а да сутрадан «чуо у штабу од Зорана са Карабурме да задњу туру, да су Станко, Мирољуб, Цетиње, Перо и Славко Циганин да су их убили заједно те, како да кажем најокорелије усташе које су они познавали били су Вуковарчани, да су их стрељали испред хангара». Имајући у виду казивање опт. Перића од 18.04.2003.год. извесно је да, у овом делу, Петковић не казује истину, односно извесно је да је и он учествовао и у стрељању ових заробљеника. Суд је иначе, не само у овом делу, стекао утисак и убеђење да Петковић, ма колико тога страшног признао, у једном делу прећуткује сопствено учешће. Јер како друкчије објаснити чињеницу да: чак 12 сати (по сопственом казивању) не напушта Овчару иако му је кап. Радић наредио да оде, види и извести га јер је чуо како територијалци хоће да отму заробљене из болнице (у што овај суд сумња), да учествује у стрељању у једној «тури», потом извесно «дивља» у и испред хангара, и потом само «чека да га неко превезе у Вуковар», мада је за то имао неспорно више прилика, да тврди како је присуствовао убиству Ружице Маркобашић «испред хангара» мада је она извесно, како то тврди сведок сарадник Латинковић, убијена поред «рупe», последња, да се скинула до гола, молила да са њом раде шта хоће само да је не убију (ове тврдње Латинковића су тачне не само због тога што је ошт. Маркобашић ексхумирана – ОВЧ 95, него и што се у обдукционом записнику констатује да на њој нема никакве одеће, а што је у сваком случају неразумљиво уколико је убијена у и под околностима које наводи Петковић, односно, поставља се питање због чега би ова оштећена, уколико је убијена испред хангара и обучена, била скинута до гола и утоварена у тракторску приколицу те одвезена на Грабово и убачена у «рупу» када је ту, поред хангара «рупа» у коју су већ и у коју ће бити убачени неки други оштећени) а што, по чврстом убеђењу овог суда значи да је Петковић на Грабову био извесно и још бар приликом стрељања задње туре (јер како може знати да је «Зоран са Карабурме»

Маркобашићки пуцао рафалом у пределу доњег дела стомака а што несумњиво јесте јер се обдукцијом констатују вишеструке срелне ране управо у том делу тела). Ова утврђења нису у сумњи чињеницом да се ошт. Маркобашићка ексхумира под. бр. ОВЧ 95 што би подразумевало да је негде око половине ексхумираних (те и на тој средишњој локацији у гробници). Извесно је да је УЛТ који је затрпавао тела и гробницу земљом, том приликом померао и тела те њихов положај у гробници. И још нешто: Ако би се казивања сведока сарадника прихватила «здроаво за готово» остаје необјашњиво како је Петковић отишао у штаб кап. Радића пре краја и тамо затекао опт. Милојевића када други сведок сарадник тврди да је «Милојевић до последње туре оверавао на рупи и са њим се вратио код хангара а које тврдње је и овај суд прихватио. Извесно, тачно је да је и Милојевић био до краја али не и приликом стрељања последњих испред хангара док је Петковић и ту и тада и када се потом врати у штаб могуће је да код Радића затекне и Милојевића.

И сведок сарадник Латиновић тврди неспорно да је на Грабову био до краја (те и да се до хангара вратио са УЛТ-ом који је затрпао лешеве) али и да није учествовао у стрељању заробљеника, на крају испред хангара: «- у хангару је још било до 10 људи заробљеника а испред хангара ту је стајао и Станко и Мирољуб и Сићо (Сирета Дамир), Перо и Славко Циган и још можда њих пар који су тамо стајали, а ја сам отишао са истим с којима сам и дошао значи и отишао сам са Зораном Стаматовићем, Дукић Николом и с нама је кренула Драгица Мастикоса. Ми смо отишли, значи нисмо били до краја који су тих још десетак остало код хангара, али сам чуо накнадно други дан, трећи сад не знам тачно да ли од Станка или од Мирољуба да су и тих десетак пострелјани испред хангара».

Сведок Бакић Миле у поступку истраге а дана 24.06.2003.год. казује како је приликом одласка са Овчаре, са белим комбијем којим је иначе у току рата развозио храну, на око 50 метара од хангара чуо пуцње, а непосредно пре тога, када је кренуо ка комбију, видео је Вујовића и Вујановића и још неке људе поред хангара, да нешто разговарају али не зна о чему. Овај сведок иначе, ове тврдње, приликом саслушања на главном претресу од 25 и 26.11.2004.год. негира, тврди како је његов комби био на можда 50 метара од хангара а пуцање је чуо са свих страна. Објашњавајући ове разлике у својим казивањима тврди како је истражном судији и рекао да му је комби удаљен 50-так метара а да га је за Вујовића и Вујановића питао само у смислу да ли их је видео на Овчари и када и он објаснио да јесте. Као што је већ горе и наведено, овај сведок извесно на главном претресу не казује истину, његова објашњења и у овом делу су евидентно у супротности са казивањем и опт. Ђанковића (како је то већ објашњено) а и опт. Перића – записник од 18.04.2003.год. Ако је Перић видео и чуо што је и наведено у том записнику, извесно и сведок Бакић је и видео и чуо исто (и стрељање и пуцање у ову преосталу групу заробљених) – Перић се и враћа са њим у Вуковар те се његова казивања у поступку истраге извесно слажу у односу на битне околности те их суд у

овом делу и прихвата (мада је потпуно извесно да је улога овог сведока у предметним дешавањима знатно значајнија, његово учешће типа и довожења муниције са Петрове Горе ради допуне, одвожење људи и праћење трактора до Грабова «да ко не би побегао» евидентно и за овај суд несумњиво те је и то један од разлога због чега овај сведок делимично у поступку истраге а у претежном делу не казује истину ни о својим а ни о активностима других).

Када се прихвати казивање сведока Бакића (у делу и како је то горе и објашњено) те се исто доведе у везу са прихваћеним казивањем оба сведока сарадника и казивањем опт. Перића од 18.04.2003.год., чињеницом да су нека од лица са списка несталих на Овчари (који нису идентификовани) несумњиво виђени то поподне или вечери у хангару на Овчари (као Грејза Милан, Чалета Звонимир, Јањић Борислав и др. а како је то већ наведено у разлозима ове пресуде на стр. 79,) извесно је да је око 10 заробљеника а од стране наведених окривљених убијено на крају ту испред хангара а како је то и описано у изреци у осуђујућем делу изреке ове пресуде.

в)

Да су опт. Вујовић Мирољуб и Вујановић Станко критичног дана, командант и заменик команданта ТО Вуковар, како је то већ објашњено, за овај суд је несумњиво. Такође је било несумњиво и да је опт. Лачужанин Милан зв.»Камени» критичног дана командант добровољачке јединице «Лева Суподерица». Оно што је било спорно у овом поступку јесте да ли су ови оптужени и критичном приликом (на Овчари и Грабову) имали каквих командних ингеренција те ако јесу у чему су се оне манифестовале.

Опт. **Вујовић Мирољуб** је тако несумњиво, и критичног дана, био командант ТО Вуковар. Своје командовање он потпуно а и своје присуство на Овчари том приликом, како је то и наведено, у знатној мери негира, међутим изведени докази, како појединачно тако и у својој повезаности оповргавају ову његову одбрану. Тако, нико од саслушаних у овом поступку (изузев донекле опт.Јовице Перића на записнику од 18.04.2003.год. као и опт. Ђанковића) неће рећи да су од овог оптуженог чули било какву команду експлицитног типа («наређујем ти», или «уради ово» и сл.) али:

Сведок сарадник Петковић Спасоје тврди не само да је Вујовић на Овчари био све време дешавања него и да су он и Станко у Вуковару и тада били «алфа» и «омега», «Па главну реч тамо су водили Мирољуб, Станко, Камени,» те «Па издавали су команде, значи, када је прва група кренула, рекли су да се одвоје људи, из хангара значи су одведени, било је приче да ће бити стрељани и изведени, разумете» - (на питање: шта то значи да су били главни – транскр. од 31.08.04. стр.28). Овај сведок сарадник тврди и да, када је одведена прва група за стрељање на Грабово, да је код хангара дошао мајор Вукашиновић Љубиша са капетаном Борчо Каранфиловим те да се Вукашиновић са Вујовићем препирао у смислу

«нисмо вам их дали (заробљенике) да их убијете него да их испитујете» а да му је Вујовић одговорио «није то ваша брига то је наша брига» те да је Перо циган (Вујовићев курир) упериио пушку у Вукашиновића и они су се повукли. (исти транскр. – стр.27). При суочењу са Вујовићем пак тврди: «Био си на Овчари и био си командант ТО. Радић те довео неколико дана пре ослобођења Вуковара. Био си на Овчари и имао си сукоб са мајором Вукашиновићем испред хангара и Каранфиловим, капетаном. Издавао си наређења. Био си тамо Мирољубе.... Био си цело време». (транскр. од 02.09.04. стр.24).

И сведок сарадник Латинковић не потврђује директно да је чуо какву наредбу Вујовића али тврди: «Ја чуо нисам, али пошто је он био ипак главни у Територијалној одбрани, кажем главни, он је био командант Територијалне одбране онда, значи команда, не могу ја наредити да улазе или неко други који је био обични војник да наређује улазак у приколицу, значи ипак нечија наредба је морала бити у договору Станко, Мирољуб.» (транскр. од 28.09.04. стр.23) као што потврђује Петковићеве тврдње везано за Вукашиновића, мада га овај сведок сарадник не зна али: «Испред хангара је стајао Мирољуб, кад је та приколица одвежена ја сам стајао на самим вратима, и чуо сам разговор од тих официра уствари један од њих је са Мирољубом разговарао, то је био онако мало како да кажем оштрији разговор, рекао је «Нисмо вам ми дали да те заробљенике тучете и убијате већ да водите бригу о њима и да их чувате и да их испитујете», а на то је Мирољуб одговорио «То није сада ваша брига то је сада наша брига» и још је ту било пар речи које су они изменили, један од тих официра је пришао уствари ушао у хангар и рекао војним полицајцима да се повуку и овима напољу и овима унутра.» (транскр. од 28.09.04. стр.13 и 14) али и :» Још морам да кажем и ово да је још после тога ципа још једно возило дошло али возило «бов», исто је изашао сад не знам у које време, али знам да су дошла исто двојица официра, онда су разговарали са Станком и Мирољубом, један од тих је, то сам чуо својим ушима значи није ми нико рекао него сам чуо, рекао је и Станку и Мирољубу «Споро то радите, иде све траљаво» у смислу као треба брже. То су ти из «бова» који су били, не знам како се људи зову ти официри, али знам да су дошли са борбеним оклопним возилом звани «бов». (исто – стр.14). При суочењу са опт. Вујовићем ове тврдње понавља (транскр.од 29.09.04. стр.20-22).

Сведок Војновић Миодраг (у то време командант 80-те мтбр. из Крагујевца, активни официр ЈНА у чину пуковника, тврди да је тог дана био на Овчари, да је и својим телом покушавао да заштити људе које туку док пролазе кроз шпалир, те и: «Видео сам тамо Вујовића и Вујановића (са шеширом), они су били као неки командири, видело се то по њиховом понашању, покретима и у контакту са осталим ... и издавали су наређења», па да им се и обратио (били су у хангару у групи тероторијалаца) у смислу «да не могу тако да се понашају» а да му је неко из те групе одговорио да су то њихови заробљеници и да он нема шта ту да их упозорава. Овај сведок казује како су они (Мирољуб и Станко) тој групи издавали неке задатке и наређења, «мада то није било онако

војнички» те да је то било у ситуацији када унутар хангара кап. војне полиције Везмаровић покушава да одвоји на две стране заробљене и остале (територијалце, добровољце и војнике те је у том циљу развукао и канап којим је уз један зид одвојио заробљене а поред од својих војних полицајаца поставио «тампон» према осталима) те су наређења Вујовића и Вујановића била у смислу «ваљда да се помере они људи». Без обзира да ли је сведок чуо било које директно наређење па макар и «невојничког типа», извесно је да на основу целине понашања оптужених које је тада први пут видео, за које и не зна ко су, закључује да су они «неки команданти».

И сведок Вукашиновић Љубиша (тада мајор, заменик начелника за безбедност Шљиванчанина) тврди како је доласком на Овчару и у хангар затекао хаотичну ситуацију, видео да су људи тучени и: «Имали су оружје, имали су обичне палице, дрвене и тако даље. Пошто је ту ситуација била врло тешка, ја сам ту нисам могао, ја сам тражио помоћ од ових њихових шефова. Ту је био Мирољуб Вујовић, био је и Камени, Станко је био, али некако највише од Мирољуба сам инсистирао да свој ауторитет искористи да ми извучемо људе напоље и да направимо ред,...» и даље: «Међутим, ипак је ту било тешко, ја нисам неку баш толику подршку имао од њих, али нису ни сметали, нису ми много ни помогли, али успели смо некако да их удаљимо из хангара све те добровољце и територијалце и да очистимо, једноставно да остану само људи који су довежени» (транск. 16.12.2004. стр.50) и потом: «...али чињеница да је и Мирољуб утицао да се то, да они изађу из хангара и да се стање стабилизује».

Сведок Везмаровић Драган (као што је већ речено, у то време резервни капетан, командир чете војне полиције у саставу 80-те мтбр из Крагујевца) и у потупку пред истражним судијом војног суда у Београду, и у поступку ове истраге те на овом главном претресу тврди да је критичног дана био на Овчари, покушао да обезбеди и касније попише и ове ратне заробљенике (као и оне из «Митничке групе»), да је у хангару било пуно територијалаца те да је «њима је командовао неки Мирко, знам да сам касније чуо како га је ранио његов пратилац и да се лечио на ВМА. Са њим је био један висок у кожној јакни и великом црном шеширу, не знам како се зове али сам запазио да га сви слушају и извршавају његова наређења». Надаље тврди да му је капетан Каранфилов наредио да «заробљенике из хангара предам територијалној јединици која је ту била и којом је командовао тај Мирко као њихов старешина и овај као главни са великим шеширом и црном кожном јакном» (записник од 8.02.1999.). При овим тврдњама остаје и на претресу мада казује како је тражио ко командује тим људима (да би их извели из хангара) да му се нико такав није представио али да му се «учинило ми се да једно двојица, ајде тако да кажем, су можда људи који имају неки ауторитет у смислу, како да се изразим, да могу да командују осталима, да их слушају, ајде тако да кажем, можда је боље», те: «Па, један је био, како да кажем, колико се ја сећам више из тог времена и у оном мраку, плави дечко је био, мислим да

је то иста особа коју сам срео још једно два пута у Вуковару у касарни и за којег исто тако колико ја знам сад целу причу, да се зове Мирко или тако некако...Ја мислим да се зове Мирко, верујте да не знам тачно, али сам чуо или навео је неко име, да је он касније био и рањен и да је онда пребачен после из Вуковара на ВМА, ако је то та иста особа. И оно што ми је остало у сећању је био неки, ајде тако да кажем, који је био са неким великим шеширом, црним шеширом, мислим био је карактеристичан због тога, због тога шешира који је носио, који је стајао са стране», као и да је стекао утисак како су га присутни «цела војска» поштовали и «зато сам покушао са овим једним, кажем, да се договорим, ништа он није командовао никоме, али су сви послушали, значи, сви су изашли из хангара и није било никаквих већих проблема». (транск. од 29.10.04. стр.58) Чињеница да је Вујовића касније, у дец.1991 ранио извесни «Ђаво» је неспорна, о томе казује Вујовић у својој одбрани од 9.03.04. и када сведок Везмаровић говори о «Мирку кога је ранио његов пратилац, за суд је несумњиво да говори управо о овде опт. Вујовићу.

Опт. Ђанковић Мирослав пак у својој одбрани изнетој у поступку истраге а дана 26.12.2003.год. тврди како је на Овчару отишао по наређењу Мирољуба Вујовића («био сам код куће када је «Вутексов» комби дошао по мене па сам и ја са још 10-так људи из ТО требао да обезбеђујем затворенике на Овчари» те да је било речено како је «Мирољуб Вујовић послао тај комби»), како је пре него што је ушао у хангар «срео Мирољуба који је рекао и мени и осталима да од тих затвореника 1/3 треба затворити, 1/3 разменити а 1/3 пустити», да су у хангару заробљенике сви тукли, а он једном под надимком «Салаш» пуцао изнад главе те су се и он и ови око њега убудили а њему пришао Мирољуб и отерао га одатле («извео ме је напоље и ту ми је говорио: «зашто пуцам, да ли сам нормалан, да ли хоћу да се разбеже заробљеници и да идем кући»). Надаље, тврди и то да је из хангара извео једног од заробљених, неког комшију Владу Русина, о томе је рекао Мирољубу да га води кући а овај ме је питао «да ли гарантујем за њега и ја сам рекао да гарантујем» (за то Мирољуб није консултовао никога). И даље: «Могло би се рећи да је Мирољуб био газда, он се за све питао».Објашњава да није чуо ко је наредио да заробљеници из хангара уђу у трактор па ни да је чуо да је то наредио Мирољуб али «по ономе што знам да је био, могао је да нареди то. Не верујем да би Станко (Вујановић) могао то преко Мирољуба да нареди. Њих двојица су харали и пре и за време и после рата». Опт. Ђанковић при овим својим тврдњама остаје и приликом саслушања у поступку истраге а дана 18.05.2004.год. те на главном претресу од 27.09.2004.год. «Ја остајем, свакако, ја остајем при томе, ипак је Мирољуб био ауторитет. Ја не могу да кажем да је он неком нешто наредио тамо, ја то нисам чуо, ја то нисам видео, али с обзиром да је то што јесте био, био је ипак ауторитет и остајем при тој изјави.... за све остале, значи нас Вуковарчане који смо били тамо». (транскр. од 27.09.04.стр.21)

Опт. Јовица Перић приликом саслушања пред. радницима УБПОК-а од 18.04.2003.год. пак тврди како му је неко, «Мирољуб Вујовић или Станко Вујановић, не могу да се сетим тачно ко од њих двојице, рекао да уђем у комби беле боје који је возио Миле Бакић, и да пазимо да ко од заробљеника не побегне», те, након описа догађаја «на рупи» и стрељања заробљеника, како је овај који је оверавао тражио да пренесу овима у хангару «да им понестаје муниције», да су «по повратку до хангара пренели поруку Мирољубу Вујовићу и Станку Вујановићу да нестаје муниције а они су одговорили да ће исту набавити и послати».

Сведок оштећени Којић Жарко приликом саслушања у поступку истраге (дана 26.04.2004.год.) тврди да је био заробљен у болници, да је критично поподне био на Овчари и да су њих неколицину спасили из хангара (о чему је већ било речи у разлогима ове пресуде - стр.59 – 60) али и да је међу издвојенима био и Нејашмић Иван и док су путем ишли према комбију (Милета Бакића који ће их одвести у «Модатекс») и да је «Мирољуб Вујовић, који је исто био у некој униформи, издвојио је Ивана Нејашмића из колоне и вратио га натраг... рекавши да је Нејашмић тајник ХДЗ-а». Овај оштећени тврди и да је «Вујовић је био ту један од заповједника и ја сам у пар наврата чуо да он издаје наређења и он је био ту један од ауторитета кога се слушало». Нажалост, овај оштећени је одбио да дође на главни претрес или да се саслуша путем видео – конференцијске везе, те се није могло детаљније расправити о каквим наређењима се радило, па без обзира што овај оштећени извесно потпуно погрешно означава кап. Радића као посилног преко кога је у Болници мајор Шљиванчанин «проводило своје заповести» и који је касније у касарни из аутобуса издвојио неке заробљене и вратио назад у болницу (јер се очигледно ради о Шљиванчаниновом заменику мајору Вукашиновићу), нема се разлога не прихватити ове тврдње оштећеног везане за опт. Вујовића јер је реч о Вуковарчанину који и овог али и неке друге оптужене, из Вуковара, познаје од раније. Нејашмић Иван је пак и ексхумиран из гробнице на Грабову – ОВЧ 182 и идентификован.

За суд је било несумњиво и да је опт. **Станко Вујановић** критичног дана био заменик команданта ТО Вуковара опт. Вујовића. Као што је речено и за Вујовића, и Вујановић негира не само ту функцију било у формалном било у фактичком смислу него и време свог задржавања код хангара на Овчари критичног дана. Међутим, изведени докази указују на потпуно другачије стање ствари. Тако:

У односу на овог оптуженог сведок сарадник Петковић, као и за опт. Вујовића, тврди да је не само на Овчари био све време предметних дешавања, него и да је практично отпратио сваку групу на Грабово у свом аутомобилу «Вектра». Тако, описујући одлазак прве три групе, наводи да је Вујановић одлазио у пратњи трактора и отуда се враћао. Али и не само да су он и Вујовић били «алфа и омега», и не само да су одвојили прву групу за стрељање, него да је Вујановић на месту стрељања (у коме је и сам учествовао), постројио стрелачки строј у коме је и сведок сарадник, наређивао стрељање у смислу «рокајте пичке усташке» (транскр. од

31.08.04. стр.30). И не само то, овај сведок сарадник тврди како се Вујановић љутио на њега јер је сматрао «да се извлачи» те му је код хангара дао свој «шкорпион» и наредио му «рокај» а Петковић потом изводио из хангара заробљене и убијао их са преке стране хангара (како је то већ и објашњено у горе изнетим разлозима ове одлуке – стр.75)

И сведок сарадник Латиновић не доводи у сумњу овај део улоге оптуженог Вујановића. Тако између осталог тврди и те твдње понавља у више наврата на главном претресу да, како су били одвојили једну групу заробљених које је требало наводно пребацити на «Велепромет», да је дотеран трактор до хангара а «Станко ушао унутра са Ћирић Петром, то је тај што га зову «Перо Циган», не знам с ким је још био, углавном њих два, три су ушла унутра и наредио је да се ти исти одмах који стоје први до врата укрцају у приколицу пошто смо ми знали да они требају да иду за «Велепромет» и он је њима и рекао «пењите се, не бојте се, идете за Велепромет»», (транскр. од 28.09.04. стр.13). Тврди и како су касније, када су стрељања заробљених већ почела (мада то не може да определи да ли је то било након што је отишао први или други трактор) да су до хангара дошла двојица официра ЈНА које не познаје и један од њих је рекао и Станку и Мирољубу «Споро то радите, иде све траљаво» у смислу као треба брже. Тврди и како је Станко долазио у свакој тури, «значи он је сваку приколицу испраћао и долазио је назад до хангара,»... «Са колима, значи он је циркулисао, да, пратио је сваку приколицу и враћао се назад до хангара и сваки пут на исти начин, улази унутра наређивао, следећа тура и на исти начин све.» (исто, стр.23) али и да је на месту стрељања на Грабову, наредио други начин стрељања у односу на дотадашњи (тј. да заробљени легну потрбушке или клекну и да им се пуца са леђа (на што опет указују и обдуценти те вештаци судске медицине налазећи више устрела са леђне стране код чак 32 оштећена у самом теменом или темено-потилачном делу главе – табела 2 уз допунски налаз вешта судске медицине из Новог Сада). Било би за очекивати да се, у ситуацији када се у оштећене пуца са леђа и када их се још и «оверава», обдукцијама пронађе код већег броја оштећених (а не само у 32 случаја) стрелне повреде са леђне стране, међутим, по објашњењу проф. др. Тасића а што прихвата и овај суд, у ова 32 случаја су евидентне повреде главе (у теменом или темено потилачном делу) док се, с обзиром на стање лешних промена објективно није ни могло утврдити (нити су се обдуценти у том смислу изјашњавали) у колико случајева су евидентиране улазне ране са леђне стране грудног коша или леђа) што наравно не значи да таквих средних повреда није било.

И опт. Перић приликом саслушавању пред радницима УБПОК-а, како је то горе већ речено, не казује децидирано о томе ко је њему наредио да иде у пратњу трактора (Мирољуб или Станко), али говори и о томе да су им ови са «рупe» поручили да понестаје муниције, да су они то рекли Мирољубу и Станку а они обећали да ће муницију набавити и послати (види горе, везано у овом делу за опт. Вујовића). У овом правцу изјашњава се и сведок сарадник Петковић али је опредељен у томе да је

Станко издао «наређење једном брки који је за време рата возио бели комби, да иде да донесе муницију на Петрову гору да се врши допуна», да је овај брка тада и отишао и мисли да је тада одвео и неке издвојене на «Велепромет» а потом је муниција и донета. Да је на рупи вршена допуна муниције види се и из фотодокументације сачињене приликом ексхумација на Грабову (видљиво је да је пронађен са лешевима и један празан сандук за муницију а исто описује «зелени дрвени сандук са дршкама са стране, полуотворен, величине 60 x 40 x 39 см...») и др. Дуњић у свом извештају од 3.10.1996.год. предзадњи пасус на страни 2.

Све што је од стране сведока Војновића, Вукашиновића и Везмаровића, у вези евентуалних наредби и командовања територијалцима, речено горе у делу за опт. Вујовића односи се и на опт. Вујановића. Тако је сведок Војновић запазио Вујовића и Вујановића (са шеширом) и да се видело по покретима и понашању да су они неки «командири», те и да се управо њима и обратио (били су у хангару у групи тероторијалаца) у смислу «да не могу тако да се понашају» а да му је неко из те групе одговорио да су то њихови заробљеници и да он нема шта ту да их упозорава») те «Између себе су издавали, јер ту је била група њихова људи, он није издавао наређења нама, они су издавали нека наређења, саопштења између себе, ја нисам улазио у то, видим да су нешто давали, одређивали. Ја сам на основу тога закључио да су они ту главна лица који се нешто питају» (транскр. од 25.11.04.стр.6), сведок Вукашиновић је од «њихових шефова», био је и Вујовић, и Камени и Станко је био» али некако највише од Мирољуба је тражио помоћ да се среди ситуација у хангару ... те да му нешто и нису помогли али ни сметали у томе, а сведок Везмаровић пак како је са тим Мирком «био један висок у кожној јакни и великом црном шеширу, не знам како се зове али сам запазио да га сви слушају и извршавају његова наређења» те да је, по наређењу кап.Каранфилова, заробљене у хангару предао управо територијалној јединици којом су командовала ова двојица («Мирко» и «високи са великим црним шеширом»). Да је опт. Вујановић у току ратних дејстава често носио па и приликом свог боравка на Овчари неки шешир широког обода на коме се налази крст са 4 оцила, произилази не само из ових казивања него и из његовог признања а и из његове фотографије са сестром Неном коју је извео из Болнице 18-ог а у коју је суд извршио увид на претресу од 23.11.2004.год. приликом саслушања сведока Марчека (стр.483 истраге Ки.180/03).

Међутим, у односу на опт. Вујановића, и неки други докази указују и на неодрживост његове одбране (у делу како је на Овчари био кратко и без икаквих посебних активности) него и како су те активности знатно значајније него код већине других овде окривљених и свакако значајне у смислу његове наредбодавне – командне функције. Тако, сведок **Јован Дуловић**, тврди како му је, сутрадан у односу на овај догађај, у кући Пајић Милке у којој је боравио током те јесени и извештавао као новинар, извесни Славиша Павловић из јединице којом је командовао опт. Ланчужанин («Камени»), причао како су их «ноћас од 17 до 1 сат убијали

на Овчари, да су молили и плакали, тврдили да нису пуцали у наше» и све то са пуно детаља, да је ту исту причу нешто касније у току дана, чуо и од добровољке Драгице из Новог Сада, да је то причала у кући опт. Станка Вујановића такође са пуно детаља и у виду «монолога» а да су тој причи присуствовали и новинар **Бранко Прељић** и фоторепортер **Томислав Петернек** те да је он потом, напољу у дворишту питао Вујановића у вези овога а он му одговорио: «Јеби га, нисам имао довољно добровољаца, па сам морао да узмем ове пијане шешелџевце који ће сад да причају свуда, као што јесте, и то неће на добро да испадне» (транскр.01.10.2004. год. стр.14.), као и да му је још касније тог дана извесни Андрић Ивица зв.»Ђетић» исто причао (и у присуству неких официра ЈНА) и нудио им на поклон златан накит одузет од заробљених. Без обзира што овај сведок показује несигурност око датума када су му наведени причали изнето, извесно је да: **1.** причају о убијању на Овчари и **2.** да то причају сутрадан у односу на само убијање у току вечери, и без обзира што саслушани сведок Петернек Томислав (мада је у јесен 1991 год. неспорно био у Вуковару) не потврђује и да је присуствовао овим причама (и то категорично, до тврдњи да уопште није био са Дуловићем кога извесно не цени и има негативан однос према њему и као човеку и новинару) сведок Прељић потврђује да је од Дуловића («и неких средовечних људи у униформама», који су долазили код ове жене где су спавали Дуловић и он а два дана после Болнице), чуо како се на Овчари десило нешто страшно, да су неки људи убијени те да је и заплакао (Дуловић). Овај сведок не може да се сети да је тако што причала нека жена (како то тврди Дуловић) али казује како је Дуловић интервјуисао неку жену у униформи али он није чуо о чему су причали. Нема се разлога не прихватити казивање сведока Дуловића. Сведок је био у више наврата те јесени у Вуковару и као новинар извештавао за часопис «Политика експрес», познаје из критичног времена и опт. Вујановића и Ланчужанина (а извесно и добровољку Драгицу из Новог Сада те Славишу Павловића извесно зв.»Топола», на чије активности критичном приликом на Овчари и Грабову, како је то горе наведено, указују и неки оптужени а и саслушани сведоци сарадници управо у овом смислу у коме казује и сведок Дуловић), при суочењу са опт. Вујановићем понавља да му је то Вујановић рекао («Не бих ја измислио да си рекао, то што си рекао, не пада ми на памет, нити бих имао разлога да измишљам» - транскр. од истог дана стр. 52), у уверењу да сведок и заиста нема никаквог разлога да евентуално лажно терети оптуженог, суд је његово казивање прихватио као потпуно поуздано и несумњиво. При том је неопходно рећи да извесна несигурност коју сведок показује у датумима дешавања без обзира што се користио својим белешкама из тог периода, ова утврђења не доводи у симњу. Наиме, разумљиво је да се белешке о неким разговорима, запажањима и казивањима и не унесу у бележницу одмах већ да се ти уради у првој прикладној прилици те то што сведок код истражног судије Војног суда казује опредељено да су ови разговори вођени 21-ог а на претресу да је то можда било и 20-ог, имајући у виду и

да се то сигурно односи на догађаје на Овчари (како је то изнето) да је предметни догађај на Овчари (и Грабову) сигурно био 20-тог (и на 21-ви), за суд је било несумњиво да и сведок Дуловић суштински казује о својом сазнањима управо од 21.11.1991.год.

И сведок оштећена **Јањић Јадранка** (транскр. од 22.06.05. стр.11) трвди да је Станко био «главни, сви су га поштивали». Тако наводи како је била у Болници то јутро, како је свог и познаника свог супруга Борислава, овде опт. Вујановића молила да јој врате из аутобуса супруга – кога је она ставила на списак, био је враћен у болницу, претучен у касарни али је опет овдеден у касарну, те како јој је Вујановић рекао да «ради на томе», да је потом послао у болницу и дао два добровољца да је чувају а они међу собом причали јер је један од њих хтео да оде па му други рекао «јер ти знаш шта Станко, кад Станко каже тако мора бити». И мада се ово не односи директно на наређења на Овчари или Грабову, говори о томе да је Вујановић несумњиви ауторитет кога се слуша.

И опт. сада покојни **Мирка Војновић** зв.»Ћапало», приликом саслушања у поступку истраге (који записник од 27.11.2003.год. је суд прочитао) указује на посебну улогу опт. Вујановића не само у смислу што трвди како је његов аутомобил «Вектра» видео са још друга 3 аутомобила код једне куће у близини касарне тог дана и чуо да су унутра људи који треба да одлуче шта ће бити са заробљеницима из аутобуса, да је тај аутомобил Станко возио и тог дана на Овчари и увече «када су се сви разбежали» одбио да га повезе за Вуковар, него и да су он, «и његово друштво» ушли у хангар а ови његови се разлетели и питали «Станко шта ћемо, кога ћемо?», да би овај тада оптужени на питање судије ко је то одређивао ко ће ићи и када сликовито исказао: «Кључ је у Станка» у смислу да Станко мора све знати. На овај начин, Војновић практично потврђује казивање сведока сарадника Латиновића те када се сви ови докази повежу и са другим, горе већ изнетим и објашњеним утврђењима (па и у смислу да је и овај оптужени заробљене лишавао живота), његове наредбодавне функције критичном приликом су за овај суд ван сваке сумње.

Ни у односу на опт. **Ланчужанин Милана зв.Камени**», нико од саслушаних сведока, сведока сарадника или оптужених, није трвдио како је од њега чуо било какву команду или наредбу, но то узвесно још увек не значи и да их нема. Из њиховог казивања се пре свега може извести закључак да је само присуство опт. Ланчужанина на Овчари знатно дуже него што он то трвди у својој одбрани. Тако, у анализи улоге овог оптуженог, као и у односу на Вујовића и Вујановића, треба поћи не само од неспорне чињенице да је у то време па и критичног дана Ланчужанин био командант добровољачке јединице «Лева Суподерица» те да су, неспорно, припадници те јединице и овде опт. Милојевић, Драговић, Атанасијевић, Шошић те лице зв.»Топола», него и од тога да ли је и колико времена овај оптужени провео на Овчари и да ли је био на Грабову на месту где су вршена стрељања и у време када су вршена.

Опт. Ланчужанин тако негира било какво учешће у извршењу кривичног дела и тврди како је у јутарњим сатима тог, по њему 20-ог новембра, отишао у Београд, био у посети једном свом саборцу у болници, у вечерњим сатима се вратио у Вуковар, на свом командном месту затекао обавест, поруку (мада не наводи од кога) да се «одмах јави на Овчару» те је тамо и отишао са Милојевићем, Драговићем и Љубојом а око «8, 8,05, 8,10 сати» увече, задржао се око пола сата до 40 минута и потом вратио у Вуковар јер је схватио да ће ратни заробљеници бити поубијани. Међутим, из доказа изведених у овом поступку произилази нешто потпуно друго. Тако, сведок **Вукашиновић Љубиша** тврди да је изјутра код болнице, када је око 6 сати довезао аутобусе ради евакуације видео пуно територијалаца те и овде опт. Вујовића, Вујановића и Ланчужанина. Тврди и да је њих тројицу видео и затекао на Овчари када је на њу довео 3 аутобуса (прва три су већ била тамо) те и да им се (мада највише Мирољубу) и обратио у смислу да му помогну да се среди ситуација у хангару и да сви из хангара изађу. Сведок, **Лукић Бранислав** (у то време командант истуреног командног места Гардијске бригаде у касарни) пак тврди да је 20.11. био «у поподневним сатима» у касарни када је дошло, мисли 5 аутобуса са цивилима, да су се ту почели окупљати добровољци са Петрове Горе «које смо ми међу собом звали радикалима», да насрћу на аутобусе да туку ове те је он од командира војне полиције Божића и Предојевића тражио да не дозволе да ови уђу у аутобусе, те да му се тада обратио «Камени»: «Да, ви из војске ће те да пустите ове усташе као и оне што сте одвезли у Сремску Митровицу и њих сте пустили», да му је он на то одговорио «Оно што ви хоћете то нећете моћи и у овој касарни не можете чинити што ви хоћете» а да је «Камени» био љут те се окренуо и отишао а убрзо након тога су аутобуси ове цивиле одвезли на економију Овчара. У битном овај сведок при овим тврдњама остаје и на главном претресу (од 17.12.2004.год.) и објашњава да је «Каменог» упознао на састанку у штабу а дана 12-ог или 13-ог нов. када је донета одлука да се расформирају јуришни одреди, те да га је тог 20-ог у касарни препознао по дубоком, храпавом гласу, и тврди да је «Камени» био без браде, носио је шешир, имао је «колт» и није имао никакве чинове». Чињеница је да овај сведок Ланчужанина на главном претресу не препозна експлицитно (и то је након толико времена и разумљиво), чињеница је и да његов глас (сада) не препозна као глас који је чуо тада али: и сведок **Панић Миодраг** (као што је речено тада начелник штаба Гардијске бригаде и који иначе тврди како никога од овде оптужених није видео на Овчари за време док је он био тамо), тврди како «Каменог зна да је био добар борац и да је имао браду и промукао глас, сад да ли је то од командовања или тренутно не зна.» (транск. од 26.11.04. стр.34). И сведок **Јован Дуловић** тврди да је Камени «имао неки «фелер» у грлу, када је говорио, мало је кркљао» (транскр. од 01.10.04. стр.8). Оптужени **Мугоша Горан** пак у истрази каже како не може да тврди (за Каменог) али ипак мисли да су поред шпалира били и Вујовић и Вујановић и «Камени». Том приликом тврди и да је у касарни видео како

се Шљиванчанин са још 2 официра нешто расправља са Вујовићем, Вујановићем и Каменим (стр.6 записника од 25.12.03.), приликом другог саслушања у истрази од 18.05.04. понавља да при овоме остаје и тврди да су на Овчари били «Камени», «Цеца» и «Кинез» (а понавља и да је отишао са Овчаре док је још дан). Ове тврдње понавља и на главном претресу «да је та расправа (са Шљиванчанином) била у касарни а не на Овчари, и да је то било пре одласка на Овчару, а око дванаест, пола један» (транскр. од 01.07.04 стр.52 и 53). Сведок **Јовица Кресовић** тврди такође да је Ланчужанина видео на Овчари али да је још сунце било када је дошао на О, излазио је последњи аутобус и тада је тамо поред где су људи излазили, видео «Каменог», Станка, «Малог Цо»-а, (стр.26 транскр. од 28.10.04.). Сведок сарадник **Латиновић Божо** најпре, у неколико наврата, тврди како је са Ланчужанином причао у касарни а приликом суочења пак да је могуће и да је то било на «Велепромет»-у али у сваком случају «тог дана до подне», али и то да га је на Овчари затекао када је он дошао (а дошао је 20-так мин. након аутобуса) те да у шпалиру заробљене туку и Драговић и Милојевић. Међутим, приликом суочења са овим сведоком сарадником, Ланчужанин мења своју одбрану те тврди «Видео сам ја тебе на Овчари, не ти мене, јер ја сам дошао после тебе, затекао сам те пред хангаром у расправи са Ћевом Зорићем. Управо када је изводио Емила Чакалића.» У претходно изнетој одбрани Ланчужанин тврди да је «сазнао из медија а и причало се» како је неко али не зна ко спасао Чакалића. (стр.34 од 29.06.04.) Међутим, Чакалић је све време доследан да га је из хангара издвојио Зорић око 16 сати а око 17 је одведен са Овчаре комбијем. Већ и ово указује да ни Ланчужанин ни Милојевић, Драговић и Љубоја не казује истину а на околност када су дошли на Овчару (ако су дошли заједно а нема се разлога тврдити супротно). Овај сведок сарадник тврди и како је Ланчужанин одвојио неколико људи: «- приликом тога пописа и одвајања неколицина по мојој процени 35 можда па и више од 30 до 40 људи је било одвојено уз сама врата с леве стране које смо ми сматрали да их треба вратити и да нису директни учесници у борбама били, да их треба вратити на «Велепромет» да се испитају. Знам да је и «Камени» извео неколицину њих исто са те стране, Стеван Зорић једно 15, 20 је и он извео, ја сам седморицу извео и сад ко је кога познавао почело је то извођење, с тим да је Станко ушао унутра са Ћирић Петром, то је тај што га зову «Перо Циган», не знам с ким је још био, углавном њих два, три су ушла унутра и наредио је да се ти исти одмах који стоје први до врата укрцају у приколицу пошто смо ми знали да они требају да иду за «Велепромет» он је њима и рекао». Одвајање ове групе ће бити посебно значајно и о томе ће касније бити речи али овај сведок сарадник тврди и како је Ланчужанин на Овчари био са «Станком, Мирољубом и углавном некада чак и сам, улазио си, излазио си» али да није чуо да издаје било каква наређења. Сведок сарадник **Петковић Спасоје** тврди да је Ланчужанина и остале из његове групе (Милојевића, Драговића и Љубоју) на Овчари први пут видео приликом искрцавања заробљених из аутобуса тј. «када је дошао други аутобус», тврди, како је то горе већ

објашњено да је у хангару заробљене тукао и Ланчужанин (те да је то било после «друге туре» и након што је он извео она три лица и убио их) али и (стр.26. транскр. од 31.08.04) како је трактор дошао око пола пет, пет и била је прича да ће бити стрељани а да су главну реч водили Станко, Мирољуб, Камени. Сведок **Дукић Никола** зв. «Гица» као један од ретких који тврди да је био на Грабову, и приликом саслушања пред радницима УБПОК-а од 30.10.2003.год., и у поступку истраге а дана 4.11.2003.год. а и на главном претресу (транскрипти од 27 и 28.10.2004.год.) доследно понавља (те и суочењу са опт. Ланчужанином остаје при томе) да је и Ланчужанин у једној «тури» отишао на рупу, да је седео у кабини трактора (а он Дукић горе на кабини) те да је на самом месту стрељања један од заробљених клекнуо, ухватио га (Ланчужанина) за ногу и молио да га спасе а он је само слегнуо раменима и окренуо се и отишао» (стр.14 од 28.10.04.). Нема се никаквог разлога не прихватити казивање овог сведока. Извесно Дукић и Ланчужанин се познају још од тог времена, никакве «заблуде о личности» код Дукића нема (као, очигледно у односу на «Малог Цо»-а, јер Ланчужанин тих дана извесно није био било ко, мало или недовољно познат), објективно, својим казивањем у знатној мери себе доводи у ситуацију да признаје (као један од ретких) да је био на месту стрељања и ризикује и кривични прогон, те како суду нису предочене ни тврдње ни понуђени докази да сведок има било каквог личног мотива и разлога да лажно терети Ланчужанина, суд је његово казивање и прихватио.

Када се сва ова казивања, доведу у међусобну везу, суду се као сигуран закључак намеће да сведок Лукић извесно казује истину, да не може бити говора о «заблуди о личности», те да је са Ланчужанином, у време које описује, разговарао у касарни на описан начин, (што није у сумњи тврдњом како је Ланчужанин критичном приликом носио шешир јер и сам Ланчужанин тврди како је носио качкет те су ове непрецизности Лукића објашњиве након оволико времена), да је Ланчужанин и ујутру испред болнице и у касарни око подне (у разговору и са Лукићем и са Шљиванчанином) и одмах по доласку аутобуса и потом све време на Овчари а у бар једном наврату и на месту стрељања заробљеника на Грабову. Из казивања сведока Дукића би се дало закључити како је он са Ланчужанином на Грабово отишао у првој групи (Ланчужанин је тада у трактору), из казивања сведока сарадника Петковића пак да Ланчужанин са његовима, на Грабово, за трактором одлази у аутомобилу којим сам управља (а што и оптужени Ланчужанин, Милојевић, Драговић, Љубоја и сведок Љубишић потврђују). По мишљењу овог суда, сведок Петковић у овом делу казује истину. Логично је и животно прихватљиво да Ланчужанин и није доспео до «рупе» у тој првој «тури», заглавио је аутомобил, покушавали су га изгурати и врате се назад до хангара мада не сви (извесно су остали Драговић и Милојевић који и сами тврде како су од тог места кренули пешке за трактором) те да у следећој групи и не покушава ићи са аутомобилом него иде трактором. А да су Милојевић и Драговић дошли до Грабова и места стрељања произилази из казивања

сведока сарадника Петковића (Милојевић се није вратио) а Драговић, како је то већ објашњено, код хангара тврди како су «порокали пичке усташке». Драговић се назад до хангара вратио извесно «другим превозом» и очигледна несигурност Петковића (како се Драговић вратио са Ланчужанином), након оволиког протекла времена, је објашњива и прихватљива. Како Ланчужанин до «рупе» није доспео том приликом следећи пут и не покушава ићи аутомобилом (да не би поново «заглавио») него очигледно трактором како то описује Дукић.

Горе изнета утврђења суда нису у сумњи ни чињеницама да сведок Ваљаревић Горан тврди како му је «Камени» баш тог 20-ог био у посети у болници у Београду, а сведок Филиповић како је тог 20-ог увече тражио и нашао Радића код извесне «Раде» или «Радојке» ради раздуживања те тамо видео и Ланчужанина и Штуку и Видачека. Суд не сумња (мада то није било могуће и проверити медицинском документацијом јер иста, и поред више тражења суда, није могла бити пронађена) да је Ваљаревић тих дана био на лечењу у болници у Београду, али имајући у виду горе изнете тврдње, очито је да Ланчужанин објективно није могао тог дана бити у Београду и не прихвата казивање сведока Ваљаревића јер налази да је животно потпуно неразумљиво да се сведок након 14 година сећа баш датума када му је неко био у посети у болници и цени његово казивање пристрасним, исконструисаним у циљу да његови саборци те и овај окривљени избегну кривичну одговорност. Сведок сарадник Петковић (кога је Филиповић наводно видео код те неке Радојке) ове тврдње убедљиво демантује казујући да никакву такву жену не зна, те да је та прича од раније измишљена како би се неки, овде окривљени, екскулпирани од одговорности. Оптужницом је Ланчужанину на терет стављено да је заједно са другим наведеним оптуженима (како је то објашњено у разлозима ове пресуде под г и д (стр.92) на Грабову критичне ноћи учествовао у стрељању ратни заробљеника, но изведени докази на то не указују. Како је то горе објашњено он јесте био у тој једној прилици на Грабову а како то описује Дукић, но ни он (нити било ко други) не тврди како је и лично учествовао у стрељању те суд, само из чињенице да је неко био присутан на месту стрељања (иако сведок сарадник Латиновић тврди како је Станко рекао да се не може бити на рупи а не учествовати у стрељању), није могао извести закључак у овом правцу тј. да се и лично учествовало у стрељању. Неопходан минимум у овом смислу, по мишљењу овог суда је присуство у стрељачком строју.

Надаље, када се све горе изнете тврдње доведу у међусобну везу, суду се као несумњив намеће закључак да су стрељања ратних заробљеника наредили (својим потчињенима) управо овде оптужени Вујовић, Вујановић и Ланчужанин. Извесно, и њима тројици је неко наредио али ко за сада остаје неутврђено и без обзира на то ове оптужене не екскулпира. Наиме, несумњиво је да су ратни заробљеници, од стране команданта Гардијске бригаде Мркшића предати «цивилним органима власти» тј. Влади тадашње САО Славонија, Барања и Западни Срем те ТО Вуковара као јединој организацији те власти која тада, објективно, може

да са заробљеницима поступа (затварање, испитивање). Несумњиво је и да су командант и заменик команданта ТО Вујовић и Вујановић а одреда «Лева Суподерица» Ланчужанин те да у том смислу командују припадницима ових јединица. Несумњиво је и то како се односе према ратним заробљеницима (не само што се у току преподнева буне код војске и протестују да им се препусте) него и што су неке заробљене спашавали (Чакалића, Бергхофера и др.) а неке враћали назад (Нејашмића, Качића) односно тражили «гаранције» приликом спашавања (као од Ђанковића). Несумњиво је и да Вујановић одлази до места стрељања са скоро сваком «туром», командује стрељања а и сам у томе учествује, несумњиво је и да шаљу комби који ће довести људе «да обезбеђују заробљенике на Овчари», да врше «допуну муниције», те да неке људе одређују да иду у пратњу трактора и стрељају (као Јовицу Перића, Латиновића и сл.) да се не базирају на молбе неких других да их се спасе (као Ланчужанин) те, надаље, имајући у виду да људи којима они командују раде то што раде и у њиховом присуству, а они то иако могу ни на који начин не спречавају (него и сами дају допринос својим деловањем, као Ланчужанин чији Драговић и Милојевић туку у шпалиру, Драговић и Атанасијевић убија на Грабову, Милојевић, Шошић и «Топола» кољу а Милојевић и «оверава» преживеле стрељањем, а Ланчужанин и сам и туче у хангару и одлази на Грабово и присуствује делима својих потчињених, не спречавајући их на било који начин). Тачно је да нико од саслушаних није рекао да су Вујовић и Ланчужанин наредили или командовали у смислу експлицитне војничке команде али се поставља више питања: због чега се баш њима тројици, ради завођења реда у хангару где припадници њихових јединица насрћу и туку заробљене, обраћају и Вукашиновић и Везмаровић, због чега се баш од њих тражи да се «допуни муниција» и због чега баш заробљени које су управо они издвојили, одлазе на стрељање у првој тури??? Из изведених доказа несумњиво произилази да их и Вукашиновић, и Војновић и Везмаровић основано сматрају и доживљавају као оне који имају контролу над осталима. Као што је речено, неки заробљени су спашени издвајањем из хангара и неспорно су враћени у Вуковар. Бројни други заробљени и то управо они које су издвојили и ови окривљени не да нису спашени него су, дало би се по изнетим тврдњама закључити без њиховог знања и воље, у «првој тури» одведени на Грабово и стрељани. Да је то било мимо њихове воље је за овај суд потпуно неприхватљиво. Неприхватљиво је да гурају и омаловажавају команданта једне бригаде у чину потпуковника (Војновић Милорада), да насрћу и прете оружјем на заменика начелника за безбедност у чину мајора (Вукашиновић Љубишу) а да им «неко», не зна се ко, тек тако одведе људе које су сами, наводно из разноразних разлога издвојили да их врате у Вуковар, спасе од затварања у Сремској Митровици или испитују по разнима основама. Разлог томе, по мишљењу овог суда је потпуно друге природе. Наиме, у хангару се налази преко 200 извесно и пре свега војно способних мушкараца. За очекивати је њихову побуну, покушај бекства или пробоја уколико схвате шта им прети, те је

неопходно, када трактор почне да долази (а долазиће у више наврата), да им се представи да се је у питању нормална процедура, да се људи одвајају и воде на «Велепромет» (или у «други хангар да се разместе» - како то тврди сведок Петковић Милан). У осталом, опт. Вујановић им то и говори том приликом у смислу «не бојте се, идете на «Велепромет». У осталом, из ових разлога опт. Вујовић и критикује опт. Ђанковића када је пуцао у хангару – «који ти је к...., јел хоћеш да се разбеже заробљеници»). Из овог животно разумљивог разлога, у «првој тури» одлазе на стрељање управо «они за које смо сматрали да нису чинили никакве злочине» (како то каже сведок сарадник Латиновић), те имајући у виду да су претходно неки, било бивши припадници ЈНА (Хајдар и др.) или Вуковарчани (Бергхофер и др.) и заиста одведени на «Велепромет» те тако суштински спашени, јасно је да све то остале заробљене одржава у уверењу да се не дешава, ни да ће се десити, било што страшно и да се нема разлога бежати.

На основу казивања сведока оштећеног Новак Зденка из поступка истраге а који записник (од 27.04.04.) је суд прочитао, са сигурношћу је утврђено да је овај оштећени, док га је трактор са приколицом одвозио из хангара на Грабово, успео да побегне, искочивши у току вожње. Он тврди и да је пре њега из хангара изведено неколико група те да никаквих возила испред и иза трактора није било. На тачност ових тврдњи указује и сведок сарадник Латиновић који тврди како је у почетку био код хангара, да је одведено неколико «тура» када га је Јовица Кресовић позвао да иду у пратњу трактора јер је претходно «неко побегао». Из ових, у битном сагласних тврдњи, да се закључити како до бекства Новака, трактор није посебно праћен и обезбеђиван у овом смислу, да се ни у приколици не налазе људи који би обезбеђивали заробљене за време транспорта, али и да је то бекство Новака извесно регистровано (што би подразумевало да су заробљени код хангара пребројавани а потом и на месту стрељања) но у сваком случају, очито је да се након тога одређују и људи који ће ићи и пратити трактор. Ова утврђења нису у колизији са казивањем сведока сарадника Петковића (који прилично прецизно, означава која возила у којим – по њему првим, «турама» су ишла са трактором, јер је то још увек не значи и да су возила све време пута до Грабова иза трактора (и тим пре што је суд убеђења да овај сведок сарадник, не иде само у тој једној групи)) ни са одбраном опт. Атанасијевића који пак тврди како је он ту једну туру отпратио са Зорићем седећи са заробљеницима у приколици јер је разумљиво, да су након бекства Новака, очигледно предузете све мере ради спречавања бекства (па и да се трактор прати аутомобилима и људима у самој приколици).

Овде је неопходно рећи и да сведоци сарадници за овај суд нису били «апостоли истине», којима се има неприкосновено веровати. Тако они се међусобно, извесно разликују у неким казивањима, од којих је свакако најеклатантнији пример везан за ошт.Маркобашевић Ружицу. Наиме, и један и други сведок сарадник идентично казују у смислу да је убио Зоран са Карабурме пуцањем рафалом у пределу доњег дела трбуха

док лежи (и како је то већ објашњено, и обдуценти и вештаци судске медицине то потврђују («бројне стрелне ране у овом делу тела» - проф.Тасић) али су разлике у месту тог дешавања: Петковић тврди да је то било поред хангара и по повратку «треће туре»али не и да је гола а Латиновић да је убијена поред «рупe» и буквално последња и ту ситуацију описује да се сама скинула до гола и молила «ј... ме али ме оставите». Како је ексхумирана (ОВЧ 95) и како је записником о обдукцији евидентно да «нема одеће» то подразумева: ако истину говори Петковић да је потом утоварена на трактор и однета на Грабово где је са ње скинута одећа па убачена у гробницу (што је свакако могуће али и неразумљиво и необјашњиво – што би јој скидали одећу и што би је одвозили мртву на Грабово када то није урађено ни са оним који су убијени испред хангара него су затрпани у том рову поред?). Очигледно је да у овом делу Латиновић казује истину, његове тврдње су логичне, разумљиве и прихватљиве и све ово додатно уверава суд у чињеницу да је сведок сарадник Петковић о својим активностима извесно неке чињенице прећутао. Наиме, како и он (практично први у овом поступку) описује неспоран начин на који је Маркобашићка лишена живота, то сигурно значи да је Петковић томе присуствовао а како јесте, то је, у светлу казивања Латиновића, извесно било на Грабову што опет даље значи да је Петковић на «рупи» био до краја (а не како тврди само у једној (по њему другој тури стрелјања). И то даље значи и да је Вујановић присутан и врло близу (због тога што је део ткива попао по његовом лицу па га Вујовић касније «зезао са пичкица») али и да Перић казује истину (записник од 18.04.03.) да је «Штука» у групи са Вујовићем и Вујановићем када на крају код хангара убијају последње (који су остављени за крај «за ручну обраду» - како то тврди сведок Новица Трифуновић у поступку истраге а дана 17.09.2003.год. мада то на претресу неће «потврдити»), јер, ако је Петковић на Грабову до краја, а јесте, као и Милојевић, извесно је и да је по повратку до хангара у овој групи и ситуацији те, како је то и наведено, то објашњава због чега у штабу код Радића затиче Милојевића.

Но, без обзира на наведено, сведоци сарадници у односу на битне околности, у односу на активности појединих оптужених, како је то већ изнето, казују идентично и те тврдње су потврђене било посредним, било непосредним доказима. Ни један ни други сведок сарадник, немају никакав посебан лични однос према било коме од овде оптужених, да би се дало закључити како из тих разлога оптужене лажно терете. Суду докази у том правцу нису пружени, па ни тврдње (изузев Златар Вује који разлочи су, како је то већ изнето, неубедљиви и неприхватљиви). Нису убедљиве ни тврдње Милојевића и Ђанковића да је (Петковић) рекао како ће се «осветити Вуковарчанима»??? – јер пола оптужених је из Србије а није баш за рачун тога поштедео ни своју војску ни свог капетана, и у том смислу, логично се намеће питање: зашто је «поштедео» Вуковарчане Дукић Николу зв.»Гица» и опт. Перић Јовицу који су га недвосмислено теретили (а од свих осталих оптужених, у то време нико)?, те, без обзира на то што ово веће сматра да је неразумљиво потпуно екскулпирати од и

казне и одговорности људе који су евидентно починили тешке злочине, извесно је да се овако тешка кривична дела без «сведока сарадника», «покајника» (или како их год назвали) као «нужног зла» не могу успешно процесуирати. Наравно да је прихватљивије да макар и на овај начин неко буде (али само делимично) екскулпиран а да они који то заслужују изађу пред лице правде и жртве добију, макар и делимично задовољење.

Иако исто није било предмет оптужбе, у циљу сагледавања предметних дешавања у целини а и у циљу провере одбране оптужених (пре свега Мирољуба Вујовића), суд је извео више доказа са циљем да утврди каква је евентуална улога појединаца и јединица тадашње ЈНА у то време и у предметним догађајима.

Тако, као што је већ речено, у току тог преподнева, у Болници у Вуковару, од стране органа војне безбедности се врши тзв.»тријажа», тј. одвајају се од запослених и од тежих рањеника и болесника, војно способни мушкарци јер се имају информације (од особља из саме болнице) да се у њу склонио један број припадника војних формација противничке стране који нису желели да се предају, те су се пресвукли у цивилну одећу, одбацили оружје и склонили се у болницу у нади да ће избећи заробљавање. Те информације извесно имају своју основу будући да и из казивања овде саслушаних оштећених (Бергхофер, Чакалић, Додај, Новак, Кожул, Карловић и Којић) те из списка несталих у Вуковару а који је сачињен од стране Главног штаба санитета Републике Хрватске од 28.05.1993.год. (стр. 765 – 778 списка истраге) да закључити да су бројни овде идентификовани оштећени били припадници Збора народне гарде, полиције и других хрватских оружаних формација и у том смислу «тријажа» није ништа непознато и неуобичајено. Но посебно је питање колико је професионално извршена (јер како објаснити да се међу издвојенима нађу и најмање две жене, од којих једна у поодмаклој трудноћи, те и оштећени који су објективно и рањени и лекарски збринуте а не само да су се фиктивно маскирали као рањени). Надаље, тог дана око подне, командант Гардијске бригаде, пук. Миле Мркшић је несумњиво донео одлуку да се ови ратни заробљеници из болнице, предају «цивилним органима» тадашње САО Славонија, Барања и Западни Срем тј. њеној Влади (чији и председник и министри тврде како имају «све атрибуте државности, двостепено судство, затвор на Овчари» и како су способни судити за евентуалне ратне злочине), те су аутобуси са ратним заробљеницима и одведени на пољопривредно добро «Овчара» а у пратњи припадника војне полиције који су их до тада и обезбеђивали. Ово пољопривредно добро је у тзв. «зони одговорности» 80-те мтбр. из Крагујевца (ком. пук Војновић) и припадници војне полиције ове јединице и њен командант покушавају да обезбеде заробљене и спрече њихово малтретирање (које је почело искрцавањем из аутобуса и настављено у хангару). По свему судећи да припадници ове јединице још не знају за Мркшићеву одлуку (сведок Војновић Миодраг ће то и потврдити при саслушању дана 14.11.2005.год.), јер командант пук. Војновић, бар тако је забележено у тзв. «тактичко-оперативном дневнику»

бригаде, у 16,00 сати «тражи да се одреде смене старешина ради чувања заробљених ЗНГ-и и муповаца, за то је ангажована ЧВП (чета војне полиције) и официри к-де бригаде». Тако ће фактичка предаја заробљених уследити тек касније када Војновић код Мркшића (тврди како му је Мркшић, на његове информације о стању на Овчари тј. да се заробљени малтретирају и туку, рекао само «немој ми о томе причати») нареди Вукосављевићу да оде до хангара и да Везмаровић повуче полицију коју наредбу ће Везмаровићу код хангара пренети или кап. Каранфилов (који то упорно и доследно негира) или кап. Вукосављевић (који то не пориче али тврди и да је стекао утисак како је то Везмаровићу већ речено) или, што је највероватније и један и други, а он ће заробљене предати «тој јединици ТО» иако то извесно неће бити извршено у складу са пр.290 Правила Војне полиције ЈНА (од 28.12.1973.год.) у складу са којим се ратни заробљеници предају «команди логора или одређеној војнотериторијалној команди и од ње старешина спроводничке јединице узима потврду о предаји ратних заробљеника, њихових ствари и новца.» Ово правило је налагало да се ратни заробљеници попишу по броју, именом и презименом, са припадајућим стварима и новцем и тако и предају тачно одређеном органу и особи у њему који ће о томе издати свакако писмену потврду. Свакако да се требало на исти начин поступити и ако су се спроводничке службе смењивале и објашњење кап.Везмаровића да му овом приликом, (за разлику од претходног дана када је спровео «митничку групу»), кап.Каранфилов «није тражио списак заробљеника» је неразумно и неприхватљиво јер овај пропис не садржи никакве одредбе «дискреционе природе».

У оквиру ових разматрања неопходно је имати у виду да је, од више присутних официра тадашње ЈНА, (Панић, Вукашиновић, Марчек, Новковић, Вукић, Дачић) само ппук. Војновић покушавао да спречи тучу заробљених док протрчавају кроз «шпалир» или у хангару, да је том приликом и сам био физички угрожен, да војници чете војне полиције 80-те мтбр. Шапић Предраг и Трифуновић Новица, на Овчару одлазе са командног места бригаде у Негославцима јер на Овчари има заробљеника и да их се малтретира (с тим што Шапић тврди како је ту на командном месту био ппук. Војновић «видно уплашен, узнемирен», да је било приче како «четници убише наше», да сведок Вукосављевић Драги (тада у чину резервног кап. прве класе и на месту помоћника команданта за безбедност у обој бригади) тврди како је на Овчару отишао по Војновићевом наређењу са још два официра (члана команде – извесно Дачић Миољуб и Вукић Светолик и који то потврђују али тврде како се ништа посебно није дешавало) јер тамо «влада хаос», да је од Везмаровића (који то негира) а и од неких војника чете војне полиције, чуо да је дошло до сукоба војника и територијалаца, да су неки војници тамо и тучени и да мештани Вуковара траже да им се предају заробљеници, и да је било приче и о евентуалној ликвидацији заробљеника те је одмах отишао на командно место команданта пук. Мркшића у Негославцима те и ппук.Војновића и њега обавестио о овоме а Мркшић рекао како нема времена да то решава те је

«да кажем жаргонски, откачио (Војновића)» који му је након тога рекао да иде на Овчару и да пренесе Везмаровићу да повуче обезбеђење (с тим да му није објаснио коме и како да преда заробљене), да је он то и урадио, затекао «још деликатнију ситуацију: полиција је била потиснута из хангара код возила,» (на претресу ће рећи «из» хангара – што се по мишљењу овог суда суштински своди на исто) те је схватио да је та наредба о повлачењу Везмаровићу већ пренета. Овај сведок тврди и да је о овим дешавањима «по линији органа безбедности» обавестио своје претпостављене и тражио инструкције за поступање (суд је затражио тај писмени извештај Вукосављевића али је обавештен да Министарство одбране са истим не располаже). У овом делу, неопходно је рећи и да сведок Трифуновић у поступку истраге (као једини од свих саслушаних) тврди како је једна група заробљеника утоварена у трактор са приколицом, да је трактор отишао лево од хангара и након неког времена се из тог правца чула рафална паљба, он био у шоку, а капетан Везмаровић касније преузео команду и истерао из хангара све који нису били припадници њихове јединице, те да је потом присуствовао разговору Вукосављевић који је Везмаровићу рекао да се повуку да су се и препирали и потом је њихова јединица напустила Овчару. Из ових тврдњи би се дало закључити да је «прва тура» на Грабово одведена док је ту још Везмаровићева јединица али овај сведок ове своје тврдње на главном претресу, мења у толико што наводи како се касније, након разговора са сведоком а тада саборцем Шапић Предрагом (који овако што не тврди) сетио да трактор није видео тада како је то описао у поступку истраге него касније, тј. да се њихова јединица повукла у Негославце а њих двојица се поново по наређењу Везмаровића вратили на Овчару да обезбеђују командно место кап.Јана Марчека које је у кући 300-500 м од хангара те је он из радозналости отишао до хангара и тада присуствовао укрцавању заробљеника у трактор. Међутим и сведок сарадници Петковић и Латинковић тврде, казујући о разговору – препирци официра ЈНА (Вукашиновића и Каранфилова) са Вујовићем након одласка «прве туре», да је после тога један официр (Вукашиновић) наредио да се војска повуче. Сведок Петковић Милан (један од људи за које Марчек тврди како их је дао као испомоћ Војновићу ради обезбеђења реда у хангару) пак казује као је био у хангару око два сата и да су у једном или два наврата у хангар улазили територијалци и изводили по 6,7, 8 или 10 људи у смислу «идемо у други хангар да вас разместимо» а пошто је Марчек по њих послао курира да се врате, видео је на око 10 метара од хангара паркиран трактор. Према забелешкама у истом тактичко-оперативном дневнику, та предаја је извршена у 22,35 сати («из рејона Овчара повучено је обезбеђење логора заробљених ЗНГ-и и ту дужност су преузели Вуковарски територијалци. ЧВП и дежурни органи из к-де бригаде су се вратили у с.Негославце на КМ (командно место)» - утврђено и читањем ових забелешки из копија дневника али и саслушањем сведока Премовић Вукашина, тада у чину рез. капетана прве класе и референт за оперативно-наставне послове у 80-тој мтбр. који је потврдио да је он на

командном месту уносио у ратни и тактичко оперативни дневник ове забелешке, по наређењу команданта, а време одређене белешке је време када је он унео у дневник одговарајућу активност, наредбу и сл. а не време издавања саме наредбе. У овом смислу, неопходно је рећи и да сведок Јан Марчек тврди како су се од хангара вратили његови војници које је дао као помоћ ппук.Војновићу, да је то било између 21 и 22 сата и да су га обавестили да ће обезбеђење заробљеника бити повучено а њега та информација шокирала те је око 22 сата дошао у команду код ппук. Војновића који му је потврдио да је то тачно те му је он рекао да постоји могућност да заробљеници буду стрељани те је тражио да се појача обезбеђење његовог командног места и Војновић му одобрио 4 војника те да је видео, док је седео код Војновића да је у Негославце дошло обезбеђење са Овчаре а он се потом са овим војницима који су му додељени вратио на своје командно место на Овчари.

И из ових разлога, за суд је неприхватљива пре свега одбрана оптуженог Вујовића који, негирајући било какво учешће у овом кривично-правном догађају, покушава одговорност за исти пребацити на неке неименоване јединице и припаднике тадашње ЈНА (те и генерала Васиљевић Александра тадашњег начелника Управе за безбедност ЈНА) те је из тих разлога (пребацавања одговорности на «Вуковарчане» он као обичан борац и позван на наведени пријем код ген. Кадијевића). Како онда објаснити чињеницу а како је то већ и изнето у разлозима ове пресуде, да су Вуковарски територијалци и мештани у Болници од раних јутарњих сати, насрћу на заробљене у касарни, упорно од припадника војске траже да им се предају ратни заробљеници да им они суде, да закључке у том смислу доноси и Влада САО на описаној седници, да потом, када им се предају од стране припадника војне полиције Гардијске бригаде ове одмах туку и у шпалиру и хангару. И како објаснити, да се потом и физички сукобљавају са припадницима друге јединице (80-те мтбр.), да малтретирају и њеног команданта и друге припаднике уз исте захтеве да су то њихови заробљени и да им се препусте. Објашњење да су се сукобиле 2 јединице тадашње ЈНА (80 мтбр. и нека друга неименована и неутврђено која) је апсолутно неразумно и неприхватљиво за овај суд. И како објаснити да, након одласка прве групе на Грабово на Овчару долазе двојица официра безбедности (Вукашиновић и Каранфилов) те се свађају управо са Вујовићем (о чему је већ такође било речи – у смислу «нисмо вам их дали да их убијате него да им судите» а Вујовић: «није то више ваша брига»).

Чињеница је да је у овом поступку отворено више питања која су остала без потпуног одговора: да ли је Мркшић доношењем одлуке о томе да се заробљени препусте «цивилним органима власти» знао шта ће бити са заробљенима или не, да ли он или друге команде добију информацију шта се може десити са заробљенима или шта се дешава на Овчари (у што је суд уверен а на што указује и сведочење Вукосављевића и долазак Вукашиновића и Каранфилова у описаној ситуацији, казивање сада пок. сведока Томића који је Мркшића обавестио о томе шта се дешавало у

касарни и да се «може десети зло» а он ставио на лице шаку са раширеним прстима што је Томић схватио као «да им се прогледа кроз прсте», казивање сведока Срећка Борисављевића који је у току ноћи имао те информације од Вуковарчанина Лазара Савића) те да ли је исто могло бити спречено (у што је овај суд, без обзира на скромна знања из војне области такође уверен – ако је територијалце и добровољце из хангара макар и привремено, могао удаљити кап. Везмаровић са 20-так резервиста ВП то су тим пре могле урадити респектибилне снаге гардијске бригаде) и наравно због чега то није урађено? И, када су «сви све знали», што је извесно, већ најкасније сутрадан ујутро (тврдње Војновића, Шапића, Марчека, Трифуновића и Петковић Милана) зашто несумњива «завера ћутања»? Но, без обзира на уложене напоре у овом правцу, нажалост одговори на ова питања су изостали, било што неки саслушани сведоци прећуткују своја сазнања (Каранфилов, Војновић, Вукашиновић) било што уопште не желе да сведоче а суд није имао могућности да њихово сведочење обезбеди (Мркшић Миле, Шљиванчанин Веселин и Радић Мирослав који се налазе у притворској јединици Хашког трибунала). Изостао је и одговор на питање шта је са списком заробљених за који кап. Марчек тврди да га је у току вечери сачињавао војник Гавриловић Мирко са Новковић Јованом зв.»Јоца кафић» (који то негирају), да је изјутра однет на командно место Војновића у Негославце (а његово постојање тог јутра у команди ЛАД ПВО Јана Марчека на Овчари потврђује и његов заменик саслушани сведок Миладиновић Милован) док Војновић негира постојање списка (иако је десетине саслушаних сведока и окривљених тврдило, а овај суд прихвата, да је сачињаван те вечери у хангару). Но, ова кривична дела не застаревају, ако не сада, за очекивати је да ће будућност дати одговоре.

Сва горе изнета утврђења нису у сумњи чињеницом да је својевремено, у Р.Хрватској, извесни Вулетић Ивица и др. пресудом К.1/94 осуђени због к.д. ратни злочин против цивилног становништва јер је извесно реч о неком другом догађају. (Наиме тврди се да су Булетић и др. «након 20.11. из Вуковара (а не из Болнице) а према Осијеку (Овчара је на супротну страну према Негославцима и Шиду) у некој шуми камионима довели око 250-300 особа и лишили их живота и затрпали у припремљене јаме».

На основу напред утврђеног чињеничног стања, суд је на несумњив и поуздан начин закључио да се у радњама оптужених Вујовић Мирољуба, Вујановић Станка, Перић Јовице, Атанасијевић Ивана, Маџарац Предрага, Војновић Милана, Ланчужанин Милана, Милојевић Предрага, Златар Вује, Мугоша Горана, Шошић Ђорђа, Ђанковић Мирослава и Калаба Наде стичу сва битна обележја бића кривичног дела **ратни злочин против ратних заробљеника из чл.144 КЗ СРЈ у вези са чл.22 КЗ СРЈ.**

Ово кривично дело врши онај који «кршећи правила међународног права нареди да се према ратним заробљеницима врше убиства, мучења,

нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплатације, наношење великих патњи или повреда телесног интегритета или здравља,... или ко изврши неко од наведених дела». У питању је дакле дело са тзв. бланкетном» диспозицијом која се одгледа у кршењу «правила» међународног права. Извршилац дела може бити било ко, пасивни субјекат је лице(а) које се има сматрати ратним заробљеником а, упрошћено, радња извршења се огледа у извршењу које наведене нечовечне радње или у наређењу да се та радња изврши.

Да би се говорило управо о овом а не о неком «обичном» кривичном делу убиства, лаке или тешке телесне повреде и сл. или о неком другом кривичном делу из ове главе КЗ, опредељујуће су две чињенице: **прво**, да је у време (и у месту) извршења дела постојало стање рата или оружаног сукоба те **друго**, да оштећени кривичним делом представља(ју) ову категорију лица које су заштићене «правилима међународног права» (тј. «ратне заробљенике» а не «рањенике и билеснике» или «цивилно становништво»). Да је у то време на подручју Вуковара и у Републици Хрватској (тада једне од република у саставу бивше СФРЈ) био у току описани оружани сукоб двеју страна је несумњиво и неспорно (а како је то и описано у разлозима ове пресуде) те су учесници у сукобу у обавези да поштују одредбе «међународног права» односно одговарајуће Женевске Конвенције и Допунске протоколе. Наиме, тадашња СФРЈ је својевремено прихватила и (1950.год. од стране Народне Скупштине) ратификовала све четири па и Трећу Женевску конвенцију о поступању са ратним заробљеницима из 1949 год. те и преузела обавезу да тешке повреде те Конвенције (из чл.130) имплементира у своје законодавство. Иста обавеза преузета је и прихватањем оба Допунска Протокола уз наведене Женевске конвенције па и Допунског протокола о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба, од 8. јуна 1977. године («Сл. лист СФРЈ» број 16/78 – Међународни уговори). При том је неопходно рећи да (мада то, с обзиром на формулацију – опис радње извршења овог кривичног дела, нема никаквих практичних последица типа квалификације или примене отежавајућих, односно олакшавајућих околности) овај суд налази да се у конкретном случају ради о немеђународном оружаном сукобу будући да је Република Хрватска формално-правно још увек у саставу тадашње СФРЈ (јер је, без обзира што је у време избијања сукоба несумњиво у саставу СФРЈ и што је у међувремену Декларацијом Сабора прогласила одвајање од СФРЈ, међународно-правно призната од првих држава тек у јануару 1992.год., а што је неопходан услов за стицање пуне независности и свих атрибута државности). Како се ради о немеђународном оружаном сукобу, то се имају применити одредбе Допунског протокола II (о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба). Да се ради управо о ратним заробљеницима произилази из више чињеница. Тако, из утврђеног чињеничног стања несумњиво произилази да су оштећени у знатном броју припадници Хрватских оружаных снага (ЗНГ, милиције, добровољачких

јединица и лица која прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав – дакле управо ускладу са одредбом чл.4А ст.1,2 и 4 III Женевске конвенције) и то несумњиво произилази и из казивања саслушаних наведених оштећених али и из наведеног Списка Главног штаба санитета РХ, те да су одбацили униформу и оружје и склонили се у болницу да би евентуално избегли заробљавање јер нису желели да се предају. Међутим, исто тако, несумњиво је да су оптужени као такве, препознавали поједине оштећене, несумњиво је и да се на описаној седници «Владе» тражи од ЈНА предаја заробљених «ЗНГ-и и усташа» да им се суди, и исто тако је несумњива и чињеница да се међу заробљенима налазе и рањеници и цивили, те и Срби (сведок Чакалић тврди «како су убијали и Србе, те како је Димитар Пуцар – ОВЧ 61, био Србин) али на «противној страни» (као што је и на овој било Хрвата) но овај суд сматра, због свега изнетог, да свест оптужених и њихов умишљај иду управо у правцу да се ради о припадницима те противне стране, ратним заробљеницима (тако ће и они који не признају извршење дела и саслушани сведоци и сведоци сарадници о свима оштећенима говорити и употребљавати реч «заробљеници») те је, имајући у виду ту и такву свест оптужених, дело и квалификовао као дело из чл.144 КЗ СРЈ а не као неко друго дело из ове групе (главе).

У складу са изнетим, одредбама чл.3 ст.1 тач.а) и ц) наведене Женевске конвенције одређено је, између осталог, да се у случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба, према овој категорији заштићених лица «у свако доба и на сваком месту», «зобрањени су и забрањују се ... следећи поступци: а) повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убистава, осакаћења, свирепости и мучења,.. ц) повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци». одредбама чл.4 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12 августа 1949 год. о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба дате су основне гаранције те је одређено да «сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима, без обзира на то да ли је њихова слобода ограничена или не имају право на њихова личност, част и убеђење и верско убеђење буду поштовани. Она ће у свим приликама бити хумано третирана, без икакве дискриминације. Забрањено је наређивати да не сме бити преживелих.» (ст.1) као и да «...следећа дела против лица поменутих у ставу 1 јесу и остају забрањена у свако доба и на сваком месту: а) насиље на животом, здрављем и физичким или менталним благостањем људи, нарочито убиство и окрутност поступање као што су мучење, сакаћење или било који облик телесне казне; е) вређање људског достојанства, нарочито понижавајући и деградирајући поступак...» (ст.2).

У конкретном случају, евидентно је да су оптужени, противно горе наведеним одредбама тј. члану 3. став 1. тачка а) и ц) и члану 4.А став 1, 2. и 4, Треће женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године, ратификоване од стране Народне скупштине ФНРЈ 1950.

године, и члана 4. став 1. и став 2. тачка а) и е) Допунског протокола уз Женевске конвенције из 1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба, од 8. јуна 1977. године («Сл. лист СФРЈ» број 16/78 – Међународни уговори) – дакле кршећи правила међународног права, најмање 200 ратних заробљеника из Вуковарске болнице, који су им предати од стране припадника тадашње ЈНА, најпре телесно повређивали и према њима поступали на начин којим се вређа људско достојанство (тукли их у «шпалиру» и хангару и шамарима и рукама и ногама и дрвеним и другим палицама или оружјем) а потом их и лишили живота стрељањем. При том су, као што је то речено и у изреци и у разлозима ове пресуде, оптужени Вујовић, Вујановић и Ланчужанин и наредили осталим овде оптуженима и сведоцима сарадницима и другим за сада НН лицима, да се изврше убиства заробљеника (при чему су и Вујовић и Вујановић су и сами учествовали у убиствима лишавајући живота поједине оштећене). Окривљени тако, као припадници стране у сукобу која евидентно остварује фактичку власт над овом категоријом заштићених лица, наведене одредбе не поштују, него према тим лицима врше и убиства.

Оптужени дело врше заједнички, свако од њих својим радњама (било телесног повређивања, поступања на начин којим се вређа људско достојанство или убијањем појединих оштећених и без обзира колико је ко оштећених повредио или убио - које чињенице је разумљиво немогуће утврдити), доприноси заједничкој последици дела те се с тога сматрају саизвршиоцима а у смислу одредби чл.22 КЗ СРЈ.

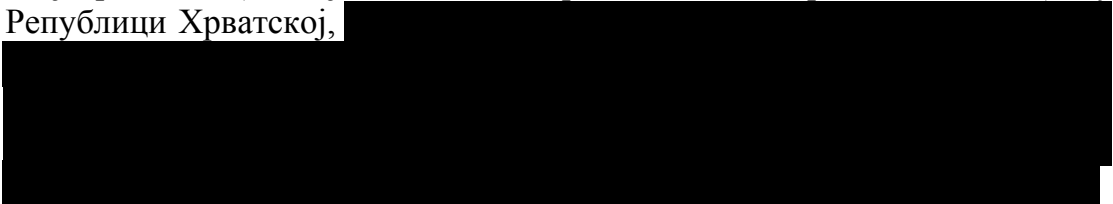
Налазећи да урачунљивост оптужених није била у сумњи те, имајући у виду и начин одбране, суд и није изводио доказе у том правцу – изузев код опт. Атанасијевића, у односу на кога, јасно, не прихватајући измењену одбрану, а како је то већ објашњено у разлозима ове пресуде, није у сумњи ни у вези његове потпуне урачунљивости.

Кривично дело оптужени врше са директним умишљајем. Они су у потпуности свесни чињенице да се ради о (овој) заштићеној категорији лица (као уосталом и њихови и наши неписмени преци у 19 веку као војвода Марко Миљанов из племена Кучког у ондашњој Црној Гори, који је своје саборце и саплеменике, пре одласка у бројне «бојеве са Турцима», саветовао «да буду и јунаци и људи» па када су га питали у чему је разлика између чојства (човечности, људскости) и јунаштва, он им је одговорио: «јунаштво је сачувати себе од непријатеља а чојство је сачувати непријатеља од себе», да се буде јунак у боју и себе сачува од непријатеља а када се у томе успе и располаже се рањеним или заробљеним непријатељем да се «буде човек» и сачува га се од себе (и својих ниских порива освете и сл.)). Свесни су и радњи које предузимају и последица тих радњи које и хоће, јер наравно да се уласком у стрељачки строј те пуцањем из ватреног оружја у постројене заробљене (односно «клањем», убадањем ножем, пуцањем у оне који су преживели стрељање – «оверавањем») мора и хоће (и жели) проузроковати последица смрти, односно да ће се шамарањем, шутирањем ногама, ударањем песницама, палицама или чим другим, нарушавати телесни интегритет оштећених и

вређати њихово људско достојанство. Свест о томе да се «крше правила међународног права» није неопходна за постојање умишљаја јер је ово обележје објективни услов за постојање предметне инкриминације те и не мора бити обухваћена умишљајем.

Мада суд није везан правном квалификацијом из оптужбе, неопходно је рећи да су описане кривично-правне радње оптужених оптужбом правилно и у складу са законом оцењене као дело из чл.144 у вези са чл.22 КЗ СРЈ (објављен у «Сл.лист СРЈ» бр.37/93) а све то у складу са принципом «примене блажег закона». Наиме, у време извршења дела (20.11.1991.год.) на правној снази је била, идентична по радњи извршења (као и по називу и бројној ознаци), одредба чл.144 тадашњег Кривичног Закона СФРЈ објављеног у «Сл.листу СФРЈ» бр.44/76 (који је од тада па до времена извршења дела претрпео неколико измена и допуна али не и у овом делу). Наведеном одредбом је тако било предвиђено да ће се учинилац казнити «затвором од пет година или смртном казном». Након тога, у току 1993 године, донет је и ступио на правну снагу наведени Кривични Закон СРЈ којим је, у овом делу, предвиђено да ће се учинилац казнити «затвором од пет година или затвором од двадесет година» а потом, у току 2001 год. («Сл. лист СРЈ» бр.61/2001), Законом о изменама и допунама Кривичног закона СРЈ је одређено у вези овог кривичног дела, да ће се учинилац казнити «затвором од најмање пет година или затвором од четрдесет година» (чл.17 тог Закона). Идентичне овој су одредбе и у сада важећем Основном кривичном закону РС (ОКЗ) из априла 2003.год. те и у погледу прописаних казни. Одредбом чл.4 ОКЗ је пак одређено да се «на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела» (ст.1) али је у ст.2 тог члана предвиђено општеприхваћен принцип и одступање тј. да «Ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, примениће се закон који је блажи по учиниоца». У конкретном случају, имајући у виду да се Кривични закон, од момента извршења дела мењао у неколико наврата али само у погледу казне запрећене за извршење дела, јасно је да се има применити онај који је блажи по учиниоца а то је извесно наведени КЗ СРЈ из 1993 год.

Имајући у виду да је одредбом чл.104 ст.1 тадашњег «КЗ СФРЈ» било одређено (а касније идентичном одредбом КЗ СРЈ, те ОКЗ преузето) да «Југословенско кривично законодавство важи за свакога ко је на територији СФРЈ учинио кривично дело»), потпуно је, у предметним разматрањима, без значаја чињеница да су опт. Вујановић и Мугоша својевремено (касније, након извршења овог кривичног дела), у Републици Хрватској,

Приликом одлучивања о врсти и висини казне, суд је, у смислу одредби чл.41 КЗ СРЈ, полазећи од граница које су за ово дело законом прописане (затвор од најмање 5 година а највише 15 година или казна затвора од 20 година), имајући у виду свху кажњавања, узео у обзир све околности од утицаја да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности) а полазећи од прописане свхе кажњавања па је тако ценио у односу на:

Опт. Мирољуба Вујовића од олакшавајућих околности његове породичне ([REDACTED]) и имовинске прилике (нема сталног запослења ни непокретне имовине) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Станка Вујановића од олакшавајућих околности његове породичне [REDACTED] [REDACTED], имовинске прилике (нема сталног запослења ни извора прихода као ни [REDACTED]) и здравствене прилике [REDACTED] [REDACTED] и да је до сада неосуђиван,

Опт. Милана Ланчужанина од олакшавајућих околности његове породичне [REDACTED]) имовинске прилике (нема сталног запослења) и здравствене прилике [REDACTED] [REDACTED]) и досадашњу неосуђиваност,

Опт. Јовицу Перића од олакшавајућих околности његове породичне ([REDACTED]) и здравствене прилике [REDACTED]) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Ивана Атанасијевића од олакшавајућих околности његове породичне ([REDACTED]) и имовинске прилике (нема ни сталног запослења ни покретне ни непокретне имовине) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Предрага Маџарца од олакшавајућих околности његове породичне [REDACTED]) и имовинске прилике (нема ни запослења ни имовине) као и чињеницу да је у време предметног догађаја имао само [REDACTED] година (млађе пунолетно лице) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Милана Војновића од олакшавајућих околности његове породичне [REDACTED]), имовинске (нема сталног запослења ни извора прихода, издржава се повременим радом у грађевини и од помоћи родбине) и здравствене прилике [REDACTED] [REDACTED]) те релативно позну животну доб као и досадашњу неосуђиваност,

Опт. Предрага Милојевића од олакшавајућих околности његове породичне ([REDACTED]) и

имовинске прилике (нема сталног запослења ни извора прихода, породицу издржава радећи повремене послове у грађевини) те, мада је

Опт. Вују Златара од олакшавајућих околности његове породичне () и имовинске прилике (нема запослења али се издржава од примања по основу статуса ратног војног инвалида) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Горана Мугошу од олакшавајућих околности његове породичне () и имовинске прилике (нема запослења ни непокретне имовине, издржавају се од прихода супруге која је фризер) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Ђорђа Шошића од олакшавајућих околности његове породичне () имовинске (нема сталног запослења ни извора прихода), здравствене прилике

, релативно позну животну доб и досадашњу неосуђиваност,

Опт. Мирослава Ђанковића од олакшавајућих околности његове породичне () и имовинске прилике (нема сталног запослења, извора прихода ни непокретне имовине) те да је до сада неосуђиван,

Опт. Предрага Драговића од олакшавајућих околности његове породичне () и здравствене прилике () а од отежавајућих околности је ценио

Опт. Нада Калабу од олакшавајућих околности њене породичне () и имовинске прилике (нема сталног запослења ни ни извора прихода – помажу их Вујановићеви родитељи приходима из пољопривреде) те да је до сада неосуђивана,

док је код свих оптужених од отежавајућих околности ценио евидентну упорност и безобзирност (у питању је догађај који траје сатима), чињеницу да су током критичне вечери лишили живота преко 200 људи (најмлађи Качић Игор стар ■ год. а најстарији Босанац Драгутин стар ■ год., међу којима су биле и две жене, Маркобашић Ружуца неспорно у поодмаклом стадијуму трудноће а Подхорски Јања стара ■ год. а њих 9 испод 20 година од чега 3 малолетна,) па их као смеће, стоку, нељуде загнули у две заједничке масовне гробнице («рупе»), набацујући тела једна преко других показујући и тако «и у смрти» њихово изразито непоштовање као људских бића, и све то без икаквог разумног разлога и мотива, (члановима овог већа као људским бићима био би донекле људски разумљив (али наравно и неприхватљив) бол и следствени мотив освете типа «убио ми је дете, силовао ми је кћерку, супругу и сл.» но у конкретном случају нико од оптужених нити

је тврдио нити покушао доказати ни мотиве ове врсте нити би се дало закључити да их је ико уопште и имао. И наравно да је потпуно неразумљив и неприхватљив мотив опт. Калабе којој је неко дао отказ са посла само зато што је Српкиња.) те ценећи и појединачан допринос оптужених у извршењу предметног дела а како је то описано у разлогима ове пресуде, осудио их је на наведене казне затвора а у уверењу да ће се њима како на оптужене тако и на друге не само довољно «васпитно деловати да убудуће врше кривична дела» (што би била уобичајена фраза на бази законске одреднице) и не само ради «остварења правде» (и за жртве и за оптужене) него у уверењу и нади да се «никада и нигде» ништа слично не понови те да је извесно «правда спора али достижна».

У смислу одредбе чл. 50 ОКЗ одређено је да се у изречене казне оптуженима има урачунати време проведено у притвору и то у периоду од дана лишења слободе па до правноснажности ове пресуде а најдуже до истека рокова прописаних у ставу 3 и 4 члана 146 ЗКП-а о чему ће прецизније суд одлучити посебним решење.

На основу одредбе чл. 196 ст. 1 у вези чл. 193 ст.2 ЗКП оптужени су обавезани да, суду исплате на име судског паушала наведене износе а имајући у виду дужину трајања и сложеност ове кривичне ствари и њихове имовинске прилике и солидарно, на име трошкова овог поступка износ од 862.714,00 дин. колико је већ исплаћена из буџетских средстава суда а на име трошкова за обављена вештачења (износ од 404.784,00 дин.), за приступ сведока (34.564,00 дин.) и спровода оптужених (износ од 423.366,00 дин.), опт. Атанасијевић посебно још износ од 56.000,00 дин. а опт. Златар посебно износ од још 94.510,00 дин. који износи су такође већ исплаћени за обављена вештачења у вези ових оптужених а сви трошкови су били нужни и неопходни за несметано вођење овог поступка.

На основу напред утврђеног чињеничног стања, суд није могао са сигурношћу утврдити да су, на начин описан у оптужници па и у опште, у извршењу описаног кривичног дела учествовали и овде оптужени Љубоја Марко зв.»Маре» и опт. Катић Слободан зв.»мајор Катић».

Наиме, из изведених доказа неспорно произилази а што и сам опт. Љубоја признаје, да је критичног дана био код хангара те и у хангару на Овчари те да је у аутомобилу којим управља Ланчужанин, кренуо за, закључило би се по свим казивањима, «првим трактором». У овом правцу изјашњавају се не само оптужени Ланчужанин, Милојевић и Драговић него и сведок Љубишић Мирко који је на Овчару дошао пре њих (наводно по неке аутомобиле) а њима се придружио јер је мислио да се враћају у Вуковар. И сведок сарадник Петковић Спасоје тврди како су Ланчужанин, Милојевић, Драговић и Љубоја, отишли «Пасатом» за трактором, да су се сви, изузев Милојевића вратили до хангара (можда и 20 минута пре повратка трактора), с тим што Петковић не види да је у аутомобилу њих 5 него тврди четворица (не види Љубишића). И суд прихвата ове тврдње у смислу да извесно, том приликом на Грабово нису доспели Ланчужанин, Љубишић и Љубоја али је извесно (како је то већ објашњено) на Грабово

су наставивши пешке за трактором дошли Милојевић и Драговић, Милојевић је тамо и остао а по стрељању заробљених из те прве групе, вратио се до хангара Драговић тврдећи како су «порокали пичке усташке». Ово је једина ситуација коју описује сведок сарадник а односи се на опт. Љубоју. Други сведок сарадник Љубојине активности не региструје ни у шпалиру ни у хангару а ни на месту стрељања. Ни било ко други од сведока се не изјашњава у прилог тврдњи да је Љубоја на било који начин учествовао било у тучи и злостављању заробљених било у њиховом убијању. Једина тврдња је тврдња сведока сарадника Петковића (а што и опт. признаје и објашњава и што је и овај суд прихватио) јесте практично да је виђен како је отишао према месту стрељања. Сигурних доказа да је тамо и дошао и шта је евентуално тамо радио нема.

И у односу на опт. Катића, ситуација је слична. Сведок сарадник Петковић тврди такође да је опт. Катић на Грабово отишао у истој «првој тури» и то у аутомобилу «Вектра» са опт. Вујановићем и извесним Сирета Дамиром зв.»Сићо». Доказа о томе да ли је тамо и дошао и шта је тамо, на месту стрељања, радио нема. Овде је неопходно рећи и следеће: Оптужени Катић негира да је уопште критичног дана био у Вуковару (мада тек приликом другог саслушања у поступку истраге а дана 18.05.2004.год.), тврди како је претходног дана отишао у Земун, био у посети у болници свом саборцу Ваљаревић Горану зв.»Мали Џо», као и 20.новембра, а потом цело поподне и ноћ у кафани «Рибика» у Земуну био на слави код Величковић Ђорђа и да се у Вуковар вратио тек 22 новембра. Ове његове тврдње потврђују и Величковић и Наић Живко (у то време шеснаестогодишњак са којим се оптужени наводно дружио). Величковић објашњава како је после тога Катића видео тек годинама касније а овога 20.11.1991.год. се сећа јер му је тог дана била слава (Св. Аранђел), госте је због бројности примао у кафани а и «био је укључен телевизор те се говорило о ослобођењу Вуковара». Сећа се и да је Катић критичне вечери оста целу ноћ и да се «попило сачувај боже». Сведок Наић Живко пак тврди како одрастао уз Катића који је знатно старији од њега, да му се увек јављао када дође са ратишта па и тада 18.11. а он га «зезао какав је то ратник», да су 19 и 20.11. ишли у посету «Џо»-у у болницу а после тога Катић је отишао у Земун («свуда сам ишао са њим а једино ме у кафане није водио»), срели су се сутрадан, Катића је болела глава, био је мамуран и у Вуковар се вратио 22-ог. Своја сећања на догађаје које описује објашњава тиме како је «тај дан Вуковар ослобођен и он га цео дан због тога зезао».

Суд ове тврдње сведока не прихвата јер су супротни казивању сведока сарадника Петковића и извесно неуверљиви на околност како се тако добро и прецизно сећају догађаја од пре чак 14 година а исти, објективно, ни по чему нису упечатљиви, него је чврстог уверења да је Катић дана 20.11.1991.год. био и у Вуковару и на Овчари (а извесно је те вечери отишао и у правцу Грабова). И ово не само због казивања сведока сарадника Петковића који је у том смислу доследан него и због чињенице да: опт. Мугоша приликом саслушања у поступку истраге а дана 25.12.03.

казује како је на Овчари видео и «мајора Катића», приликом другог саслушања у поступку истраге а 18.05.04. да је у то сигуран (да је и Катић био на Овчари том приликом те га и описује) док на претресу а дана 01.07.2004. год. казује «како у то није 100% сигуран», сведок сарадник Латиновић изражава несигурност да га је видео у хангару а сведок Дукић Никола зв.»Гица» такође, у поступку истраге (записник од 4.11.2003.год.) изражава несигурност у овом смислу у толико што «не могу са сигурношћу рећи али мислим да је и мајор Катић био на Овчари» а на главном претресу (транскр. од 27.10.2004. стр. 19 и 20) исту несигурност понавља након предочавања казивања из поступка истраге – «не знам, може бити».

Међутим, без обзира на изнето, ни један изведени доказ не потврђује тезу оптужбе да је овај оптужени на месту стрељања учествовао у лишавању живота заробљених.

С тога је суд, полазећи од тога да чињеница што је неко виђен да одлази у правцу места извршења кривичног дела још увек не значи да је и учествовао у његовом извршењу те је, у недостатку чврстих и сигурних доказа за супротно, оптужене Љубоју и Катића, а у смислу одредби чл. 355 тач.3 ЗКП, ослободио од оптужбе.

Трошкови поступка у овом делу падају на терет буџетских средстава суда а у смислу одредбе чл.197 ст.1 ЗКП.

На основу одредбе чл.206 ст. 3 ЗКП оштећени су упућени на парницу а ради остваривања имовинскоправног захтева.

На основу свега напред изнетог одлучено је као у изреци пресуде.

У Београду, дана 12 децембра 2005 године.

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против ове пресуде може се изјавити жалба Врховном суду Србије у Београду, путем овог суда у року од 15 (петанест) дана од пријема писменог отправка пресуде.

ЗАПИСНИЧАР,

Славица Јевтић с.р.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА,

Веско Крстајић с.р.

ЗТО: